

వనిత

1-8-1976.

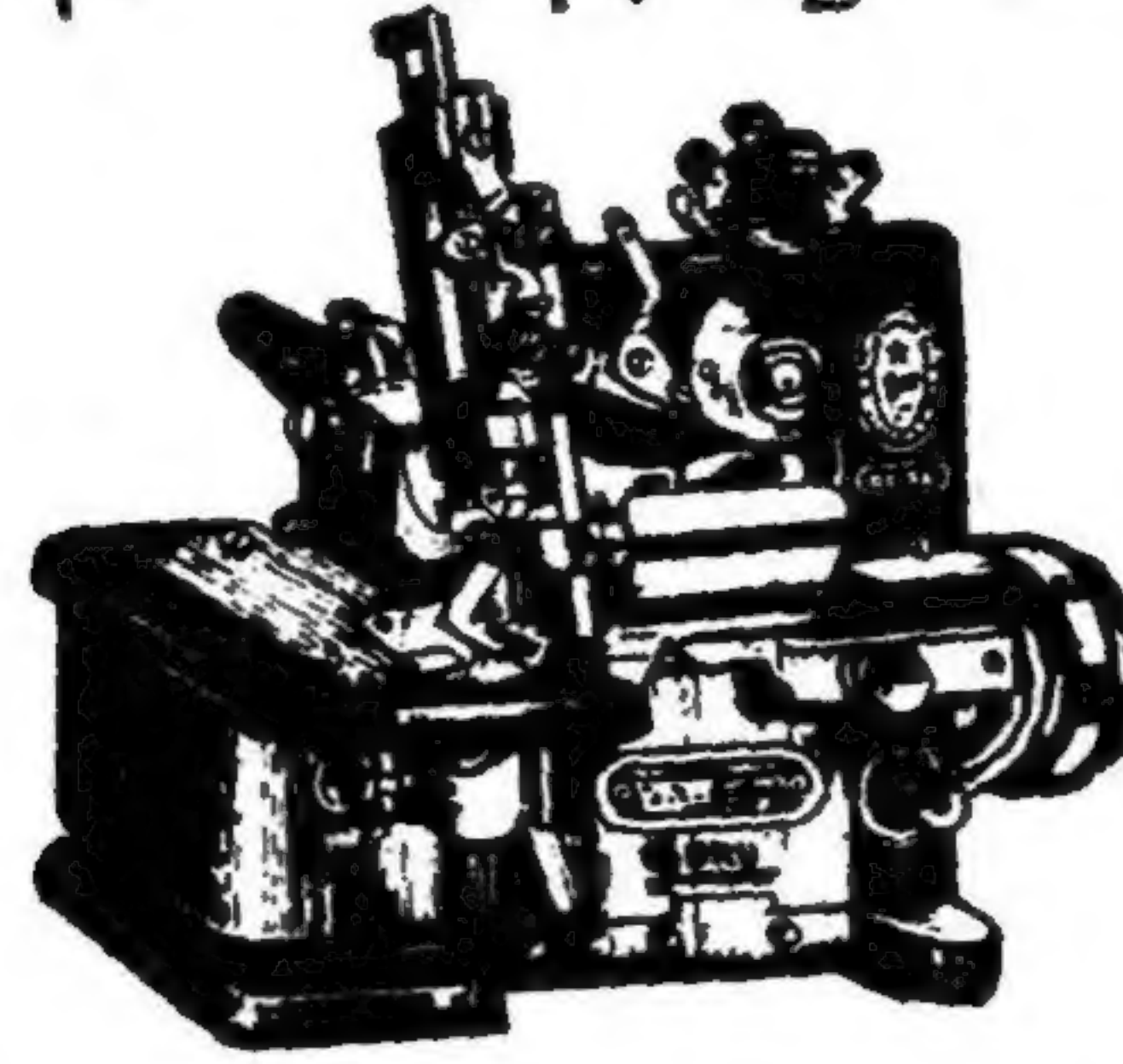
ఆగస్టు ఒకటి: 1976

వెల: ఒక రూపాయి

విజయ సాధనకు మార్గదర్శి 999 అనే తరక మంత్రమే!

ఓవర్లాక్ మిషన్లు

ఎరువుల మాటలు
కుట్టు మిషన్లు

ఇవేగాక
"గురు"
ఓవర్లాక్ మిషన్లు
శివా కుట్టు మిషన్లు
మోటార్లు

వివరాలకు:
ఫోన్ { 22698
27876
సంప్రదించండి

పంపిణీదారులు
జయగజలక్ష్మి మెషిన్లీస్

2/156, (షై మేడమొద) బ్రాడ్వే, మద్రాసు-600001.

* అన్నిచోట్లా డిలర్లు కావాలను *

క్రొత్తది!

అమృతాంజన్
లిమిటెడ్ వారి
విశిష్టమైన

ఆముదము

శుద్ధిచేసినది.
వాసనలేనిది.

అమృతాంజన్ ఆముదము
సుప్రసిద్ధ అమృతాంజన్ కంపెనీ వారి
మరో విశిష్టమైన ఉత్పత్తి.

అమృతాంజన్ ఆముదము

మూడు
సైజులలో
లభిస్తోంది:
50 మిలి
100 మిలి
200 మిలి

OBM 3270/2R TG

కుమారి ఎం. ఆర్. వాణి

డాటర్ ఆఫ్ ఎం. సి. పార్వతమ్మ,
గారదా ప్రింటింగ్ ప్రెస్, కమలానగర్, అనంతపూర్.
వయస్సు 20 సం॥లు. బి. ఎస్ సి చదివి ప్రస్తుతం
ఈవేనింగ్ కాలేజీలో బి. ఎల్. చదువుతున్నారు.
డిబేట్లలో పాల్గొనడమన్నా, ఉత్తరాలు రాయడ
మన్నా ఇష్టం. రచనలు చెయ్యాలనే ఆసక్తి
ఉంది. 'స్నేహానికి వయోభేదం, లింగభేదం
అడ్డు రావు' అంటారు.

శ్రీమతి గార్ల సరస్వతి

కేరాఫ్ గార్ల వెంకటేశంసెట్టి,
144గోవిందప్పనాయకపేట, మద్రాసు-600001.

32 సం.లు వయసు. గృహిణి. వివిధ విష
యాల గురించి వ్యాసాలు, గేయాలు రాయడం.
కథా రచన చెయ్యడం అభిరుచులు. తీరిక
నేళ్లలో చిన్న నవలలు చదవడం అంటే ఇష్టం.
కొత్త వంటలు నేర్చుకోవడం. కుట్టు, ఎంబ్రాయి
డరీ వంటి వాటిలో ఉత్సాహం ఉన్నది.

కుమారి శ్రీరంగం సత్యవతి

డాటర్ ఆఫ్ శ్రీరంగం వీరబద్రరావు
8-8-8, 6వ వార్డు, కొవ్వూరు 534 350
(వ. గో. జిల్లా).

వయసు 16 సం.లు పోటోగ్రఫీలో ప్రవేశం
ఉంది. రేడియో కార్యక్రమాలు వినడం, నవలలు
చదవడం అంటే ఇష్టం. పూల మొక్కల
పెంపకం, కొత్త తరహా వంటలు చెయ్యడం
అభిరుచులు.

కుమారి యమ్. ఆర్. మణి ఎడ్వర్డ్స్

కేరాఫ్ డాక్టర్ యమ్. ఎడ్వర్డ్స్, బెత్తవారపు పేట,
20గోలు-523 334.

ఇంటర్ చదువుతున్నారు. చిత్రకళ, గాన కళలలో
ఉత్సాహం. ఉత్తమ సాహిత్యం చదువుతారు.

వనిత

స్త్రీ జన పక్ష పత్రిక

సంపుటి: 2 సంచిక: 3

ఆగస్టు ఒకటి: 1976

విడి ప్రతి: ఒక రూపాయి

సం॥ర చందా: ఇరవైనాలుగు రూపాయిలు

సింహళం: 0. 97 సెంట్స్

మలేసియా: 65 సెంట్స్

చిరునామా:

చందమామ బిల్డింగ్స్

మద్రాసు-600 026

వచ్చే సంచికలో

ముఖచిత్రం:

స్వాతంత్ర్య వార్షికోత్సవ
సందర్భంగా

యునీస్ లక్ష్మీబాయి

ప్రత్యేక వ్యాసాలు:

స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో
పాల్గొన్న కొందరు వనితలు

ఒక కథ:

సంకెళ్ళు తెంచుకోండి
(విమలరామం)

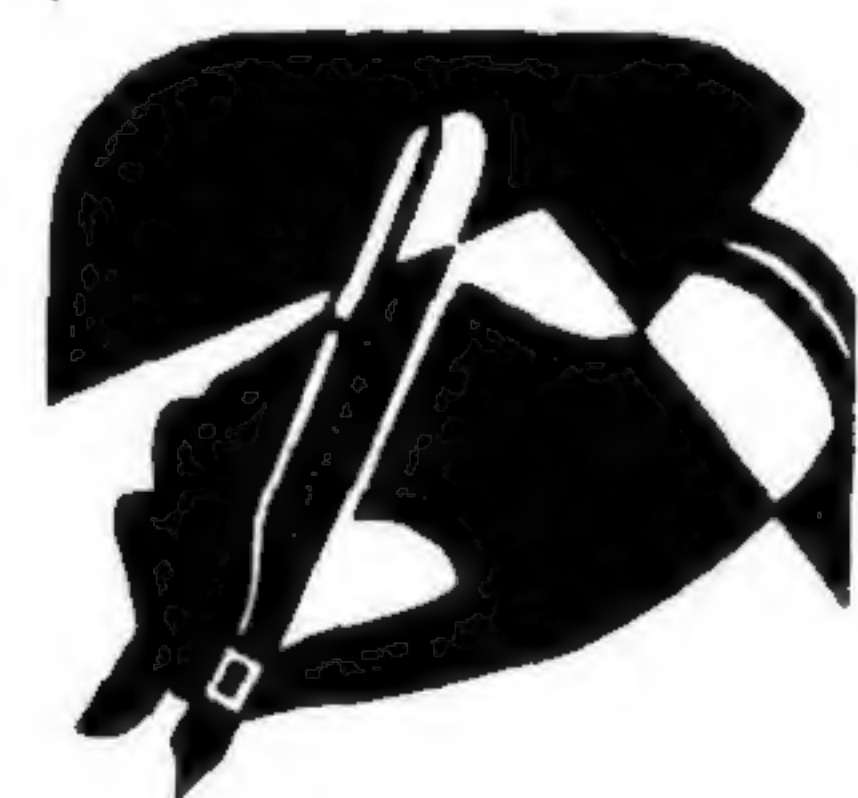
వర్ణచిత్రంతో వ్యాసం:

చీరెల మీద 'అప్లికేషన్స్'

నేను 'వనిత' పుట్టినప్పటినుండి వనితను
చదువుతున్నాను. ఇప్పటి వరకూ సర్వాలంకార
శోభితంగానే ఉంది. జూలై సంచికలో మీరు
ప్రారంభించిన 'సందేహాలు - సమాధానాలు'
(ఛాయా ఆర్య) శీర్షిక వనితల కెంతో ఉపయోగ
కరంగానే ఉంటుంది. కాని ఎప్పుడంటే-అవి
ఉపయోగకరమైన సమాధానాలయినప్పుడు. అంతే
గాని మొటిమలు తగ్గడానికి 'పిండి పదార్థాలు
ఎక్కువగా ఉండే ఆహార పదార్థాలు మానెయ్యాలి'
అని చెప్పారు వారు. కొవ్వుకు బదులు పిండి
పదార్థం అని పొరపాటున చెప్పి ఉంటారు.
మనం తినే అన్నం పిండి పదార్థమేగదా! దాన్ని
మానేస్తే ఎలా?

—డి. రాధారాణి, చిలకలూరిపేట.

జూలై ఒకటి వనితలో ప్రచురించిన 'వల'
కథలో మంచి నీతి వుంది. "పిల్లల పెంపకం"
వనిత పత్రికకే హైలైట్. కాని వనితలో
ఎక్కువ భాగం కుట్టుపని గూర్చి, దుస్తుల గూర్చి
కేటాయిస్తున్నారు. అట్లా కాకుండా కథలు కూడా
ఎక్కువ చేయవలసిందిగా కోరుచున్నాను.

"ఇందో డచ్" శీర్షిక చాలా బాగుంది.
'పూజారిణి' క్రొత్తమలుపు తిరిగింది.

—వై జయలక్ష్మి, రాజోలు.

జూలై 1 వనితలో సి. హెచ్. విజయలక్ష్మి
కుమారి ఎమ్. ఎ. గారి "మారుతున్న మహిళల
స్థానం" అనే వ్యాసాన్ని చదివాను. దానిని మీరు
చదవకుండా ప్రచురించినట్లు మా మహిళామండలి
అందరూ ఏకగ్రీవంగా తీర్మానించాము. కారణం
ఈ పాటికి మీకు తెలియాలి. లేకపోతే తెలుసు
కునే ప్రచురించారా? యింతకీ విజయలక్ష్మికుమారి
గారికి శ్రీ కందుకూరి వీరేశలింగం పంతులుగారు
ఏమి అవకారం చేశారు? ఆయన పేరును అవిడ
వుదహరించ లేదు!

—అన్నపూర్ణ, కాకినాడ.

మంజుపత్రసుందరి

“మిస్ ఇండియా”

నవీనాబలీ

‘జ్యోతిషాకారిణి’గా ‘వనిత’ పాఠకులకు పరిచితురాలైన కలకత్తా యువతి కుమారి నవీసా అలీ-ఇప్పుడు ‘ఈవ్వీక్లీ’. ‘గ్వాలియర్ రేయాన్’ సంస్థలు కలిసి నడిపిన ‘మిస్ ఇండియా’ ఎన్నికలో నెగ్గి వార్తల్లో వనిత అయింది:

భారత దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాలనుంచి వచ్చిన యువతులతో పోటీ చేసి ఈ ఏడాది ‘మిస్ ఇండియా’గా ఎన్నికయిన నవీసా అలీకి ఆసలు ఈ ఆసక్తి ఎలా కలిగింది?

“నా స్నేహితురాళ్ళు కొందరు నన్ను ఈ పోటీలలో పాల్గొనమని వేదిస్తూ ఉండేవారు. వారి మాట కాదనలేక నేను ‘మిస్ ఇండియా’ ఎన్నికలకు సంబంధించిన ‘మిస్ కలకత్తా’ అందాల పందెంలో పాల్గొన్నాను. అలా పాల్గొన్నప్పుడు నాకు ఎంత భయం కలిగిందో చెప్పలేను. నాకు ప్రజాసమూహాన్ని చూస్తే భయం లేదు. అప్పటికే ఎన్నోసార్లు ఈత పందాలలో పాల్గొని బహుమతులు గెలవడం నాకు అలవాటయిపోయింది. అయితే ‘మిస్ కలకత్తా’ ఎన్నిక వచ్చేసరికి నా దైర్యం కరిగిపోయింది. అలా భయం భయం గానే ఆ పోటీలలో పాల్గొన్నాను. ఆ పోటీలలో నేను గెలుపొందినట్లు ప్రకటించడం నాకు ఆశ్చర్యం కలిగించింది!” అన్నది నవీసా.

“కలకత్తా పోటీలలో గెలిచిన కొన్నాళ్ళకే ‘మిస్ ఇండియా’ ఎన్నికలో పాల్గొనడానికి బొంబాయి వెళ్ళవలసి వచ్చింది. బొంబాయికి వెళ్ళి ‘రాత్’ హోటలులో నా కోసం ఏర్పాటు చేసిన బసలో దిగిన నేను – ఆ హోటలులో ఈ ఎన్నిక కోసం వచ్చిన తక్కిన యువతులను చూశాను. వారి అందచందాలు చూడగానే నాకు ఏం చెయ్యాలో తోచలేదు. నన్ను ఈ ఎన్నికలలో పాల్గొనమని వేదించిన స్నేహితురాళ్ళను లోలోపలే తిట్టు కుంటూ ఉండిపోయాను. అయితే ఈ ఎన్నిక ఏర్పాటు చేసిన కార్యకర్తలు అందులో పాల్గొనడానికి వచ్చిన యువతులందరికీ చక్కని సౌకర్యాలు కలిగించి, ఎప్పటి కప్పుడు దైర్యం చెప్పి ప్రోత్సహించడాన్ని నేను మరిచిపోలేను” అంటుంది ఆమె.

బొంబాయి 'తాజ్ మహల్' హోటల్ ప్రాంగణంలో 'మిస్ ఇండియా' ఎన్నికకు సంబంధించిన పోటీ ఆరంభమయింది. రకరకాల భయాల నవీసా మనసంతా ఆక్రమించాయి; ఆమె నాలుక తడారిపోయింది. 'ఏమవుతుందో ఏమో' అనుకుంటూ ఉన్న నవీసాకు-తన పేరు పిలివడం వినిపించింది.

'ఎవరు నెగ్గితే మనకే?' అనుకుంటూ, ప్రేక్షకులలో తన పరిచితులను చూసి చిరునవ్వు చిందించవచ్చు కదా అని ఆలోచిస్తూ ఆమె మిస్ ఇండియా ఎన్నిక జరపడానికి ఏర్పాటు చేసిన వేదికను ఎక్కింది. బంగారురంగు జిగినాపూలతో రూపొందిన మెజంటారంగు చీర కట్టుకున్న నవీసా అలీ ధైర్యంగా ముందడుగు వేసింది. ఆ తర్వాత-ఎన్నికలో పాల్గొంటున్న యువతులను ఈత దుస్తులు ధరించి రమ్మని పిలిచారు.

"ఆ తంతు ముగిశాక మళ్ళీ అంతా చీరలుకట్టు కున్నాము. ఇక అక్కడినుంచి మళ్ళీ ఏమవు తుందో ఏమో అని ఆలోచించడానికే సరిపోయింది. నిమిషాలు యుగాలుగా భారంగా గడుస్తున్నాయి.

అలా ఎన్నో యుగాలు గడిచాక లౌడ్ స్పీకర్లకు ప్రాణం వచ్చింది. అవి నేను 'మిస్ ఇండియా'గా ఎన్నికయినట్లు ఎలుగెత్తి చాటుతున్నాయి! నేను వింటున్నదీ చూస్తున్నదీ కలా నిజమా అని తెలియలేదు. నన్ను ఎవరైనా గిల్లితే బాగుండు ననుకున్నాను. అలా నేను ఏవేవో అనుకుంటూ ఉండగానే 'మిస్ ఇండియా' కిరీటంతో నన్ను ఆలంకరించారు!" అన్నది నవీసా ఆ ఎన్నిక గురించి పేర్కొంటూ.

మేకప్ అన్నా. చీరలు ధరించాలన్నా నవీసాకు మొదటినుండి ఇష్టం లేదు. జీన్లు, టీ షర్టులు ధరించి మేకప్ చేసుకోకుండా అలా ఆడుతూ పాడుతూ ఉండే నవీసా అలీ అంద చందాల పోటీలో నెగ్గడం ఎలా జరిగిందోనని ఎవరైనా ఆశ్చర్యపడవచ్చును.

ఈతలో ఆమెకుగల ప్రావీణ్యమే ఆమె శరీరాన్ని అందంగా తీర్చిదిద్దింది. 5 అడుగుల 7 అంగుళాల పొడగరి ఆమె. ఆ పొడవుకు తగిన అవయవ సౌష్ఠవం కూడా ఆమెకు కలిసివచ్చింది.

అలా ఆమె చాతీ చుట్టుకొలత 34 అంగుళాలు; నడుము కొలత 24 అంగుళాలు; హిప్స్ కొలత 34 అంగుళాలు. "ఏ సౌందర్య సాధనమూ ఉపయోగించకుండా స్వతహాగానే అందంగా కనిపించడమే నవీసాలలీ విజయరహస్యం" అంటారు అందచందాల నిపుణులు. బొంబాయిలో జరిగిన 'మిస్ ఇండియా' అందాల పోటీలో ఆమె గెలుపొందడానికి ఈ సహజ సౌందర్యమే కారణమంటారు వారు.

1966 నుంచి ఏటా జరుగుతున్న ఈ పోటీలలో పాల్గొన్న యువతులలో నుంచి 'మిస్ ఇండియా,' 'మిస్ యంగ్ ఇండియా' స్థానాలకు అర్హులైన యువతులను ఎన్నుకుంటున్నారు. అలాగే పురుషులకు సంబంధించి 'ఇండియా ప్రిన్స్'ను ఎన్నుకుంటున్నారు. భారతదేశం మొత్తం మీద అహమదాబాదు, బెంగళూరు, కలకత్తా, మద్రాసు, హైదరాబాదు, ఢిల్లీ, గ్వాలియర్ మొదలైన నగరాలలో ప్రాథమిక స్థాయిలో జరిగిన పోటీలలో నెగ్గినవారికి బొంబాయిలో చివరి స్థాయి పోటీ జరుగుతుంది. ఈ పోటీలో నెగ్గి 'మిస్ ఇండియా' 'మిస్ యంగ్ ఇండియా' స్థానాలు గెలుచుకున్న యువతులు బోక్సోలో జరిగే 'మిస్ ఇంటర్ నేషనల్' పోటీలో పాల్గొనడానికి అర్హత సంపాదిస్తారు. అలా ఈ ఏడాది 'మిస్ ఇండియా'గా ఎన్నికైన కుమారి నవీసాలలీ. 'మిస్ యంగ్ ఇండియా'గా ఎన్నికైన కుమారి అలీనాసింగ్ (బెంగళూరు) బోక్సోకు ప్రయాణమయ్యారు.

19 సంవత్సరాల ప్రాయంలోనే అఖిలభారత స్థాయిలో ఉత్తమ జలక్రీడాకారిణిగానూ, 'మిస్ ఇండియా'గానూ గుర్తింపు సంపాదించుకోవడం సామాన్యమైన విషయాలు కావు. కార్ డ్రైవింగ్, గుర్రపుస్వారి, చెట్లు ఎక్కడం తన సరదాలుగా చెప్పుకునే నవీసాకు పోబోగ్రఫీలో కూడా మంచి ప్రవేశం ఉంది. "జాతీయ స్థాయిలో జల క్రీడాకారిణిగా పేరు తెచ్చుకోవాలనుకున్న నా ఆశయం నెరవేరింది. ఇక 'పోబోగ్రాఫర్' పత్రికా రచయిత్రి'గా పేరు సంపాదించాలనుకుంటున్నాను. అలా పేరు ప్రతిష్ఠలు సంపాదించి ప్రపంచ పర్యటన చెయ్యాలనుకుంటున్నాను" అన్నది ఆమె - తన ఆశయాల గురించి ప్రస్తావిస్తూ.

ఆ ఆశయ నిధి కోసం ప్రయత్నించడానికి తగిన శక్తి సామర్థ్యాలు ఆమెకు ఉన్నట్లు ఆమె సాధించిన విజయాలే స్పష్టం చేస్తున్నాయి: *

ముఖం మీద ముడతలు రాకుండా

డౌండాలంటే ఎం చెయ్యాలి?

మన నాయనమ్మలు, స్నేహితులు, క్రీములు వాడకుండానే, 50 ఏళ్ళు నిండినా, చర్మం నున్నగా నిగనిగలాడుతూ యవ్వనంలో ఉన్నట్లే కనిపించేవారట. కాని ఈ కాల పరిస్థితుల్లో ఎదుర్కోవలసి వస్తున్న సమస్యలవల్ల, మానసిక ఒత్తిడివల్ల, మనశ్శాంతిలేక, త్వరగా వృద్ధాప్యం వచ్చే సూచనలు కనబడుతూ ఉంటాయి. కనుక మనం అధికంగా జాగ్రత్త తీసుకోవలసి ఉంది.

30 సంవత్సరాలు నిండిన ప్రతి స్త్రీ ముఖం మీద ముడతలు పడే అవకాశాలున్నాయి. ముఖంగా మూతి ప్రక్కన, కళ్ళ దగ్గర ముడతలు ఏర్పడతాయి. ఈ ముడతలు రాకుండా, మనం ముందుగానే కొంచెం శ్రద్ధ తీసుకుంటే ఎప్పుడూ అందంగా నాజూకుగా ఉండవచ్చు. బజారులో అమ్మే క్రీములు, రోషనులు కొనాలంటే అందరికీ శక్యం కాదు. అందరికీ అందుబాటులో ఉండేటట్టుగా కొన్ని చిట్కాలున్నాయి. వాటితో స్వయంగా ఎక్కువ శ్రమ పడకుండా మనం అందాన్ని కాపాడుకోవచ్చు.

చేయవలసినవి:—

1. ముఖం శుభ్రం చేసి క్రీముతో రుద్దడం.
2. అవిరి పట్టడం.
3. ఫేస్ పేక్ (Face Pack) వేసుకోవడం.

కావలసినవి:—

కోల్డా క్రీము, దూది, గజగిన్నె, పాలు, ఫేస్ పేక్, రోస్ వాటర్, లేక దోసకాయ రసం.

చేసే విధానం:—

1. ముందు చేతులు సబ్బుతో కడుక్కోవాలి. గజగిన్నె శుభ్రంగా కడిగి దానిలో చల్లని నీళ్ళు పోసిపెట్టాలి. దూదిని పొడరు పప్ ఆకారంలో (గుండ్రంగా) మూడు పవలను తయారుచేసి, నీటిలో ముంచి, రెండు అరచేతుల మధ్య పెట్టి నీరు పిండి, విడిగాపెట్టుకోవాలి. వాటిలో ఒకటి తీసుకొని ముఖమంతా నెమ్మదిగా తుడవాలి. తరువాత ఇంకొక పప్ మీద కొంచెం పాలు పోసి, ముఖం మీద మెడమీద బాగా రుద్దాలి. కళ్ళ దగ్గర రుద్దేటప్పుడు తొందరపడకుండా, ఒత్తిడి లేకుండా, నెమ్మదిగా మృదువుగా రుద్దాలి. ఇలా కొంచెం నేపు రుద్దితే చర్మం మీద ఉండే మట్టి వచ్చేసి దూది నల్లగా అవుతుంది. ఈ పాలు, బజారులో కొనే క్లెన్సింగ్ మిల్క్ లాగ పని చేస్తాయి.

కొంచెం కోల్డా క్రీము వ్రేళ్ళతో తీసుకొని, ముఖం మీద నెమ్మదిగా, క్రీము చర్మం లోకి ఇంకేటట్లు, మూడు నిమిషాలు రుద్దాలి. రుద్దేటప్పుడు చర్మాన్ని క్రిందకు లాగకుండా, వ్రేళ్ళతో పైకి రుద్దాలి. కోల్డా క్రీము బదులు, పాలమీద మెత్తని మీగడైనా వాడవచ్చు. కోల్డా క్రీము లాగే పని చేస్తుంది.

2. ఒక గిన్నెలో నీళ్ళు మరగబెట్టి, మరుగుతున్నప్పుడు, తల చుట్టూ గుడ్డ కప్పుకొని బాగా చెమట పడేవరకు, అంటే 4, 5 నిమిషాల పాటు ముఖానికి అవిరి పట్టాలి. అవిరి పట్టిన తరువాత దూది పప్ తో తుడవాలి.

3. ఫేస్ పేక్ చేసే విధానం: ఒక టీస్పూను బార్లీపొడి, కొద్దిగా నిమ్మరసం, కొంచెం పాలు పోసి, మరీ గట్టిగా కాకుండా కలుపుకోవాలి. ఈ వస్తువులు అందరికీ అందుబాటులో ఉంటాయి గనుక ఎవరైనా తేలికగా చేసుకోవచ్చు. లేదా రెడీమేడ్ పేక్స్ కావాలంటే బజారులో దొరుకుతాయి.

బాగా కలిపిన ఈ మిశ్రమాన్ని ముఖమంతా పట్టించాలి. రోస్ వాటర్ లోగాని దోసకాయ రసంలోగాని ముంచిన దూదిని కళ్ళమీద వేసుకుంటే చల్లగా ఉండి, కళ్ళు నిగనిగలాడుతూ ఆరోగ్యంగా కనువిస్తాయి. ఇలా వేసుకొని, పేక్ అరిపోయి గట్టిపడేదాకా ఒకదోట విక్రాంతిగా కూర్చోవాలి. బాగా ఎండిపోయిన తరువాత ముఖం మీద నీళ్ళు చల్లి, పేక్ మెత్తపడిన తరువాత చల్లని నీళ్ళతో శుభ్రంగా కడుక్కోవాలి.

ఈ విధంగా నెలకొకసారి చేస్తే చాలు - చర్మం నిగనిగలాడుతూ శుభ్రంగా ఎంతో మృదువుగా ఉంటుంది: 14, 15 ఏళ్ళు వచ్చినప్పట్నుంచే ఈ విధానం ఆచరిస్తే ఇంకా మేలు:

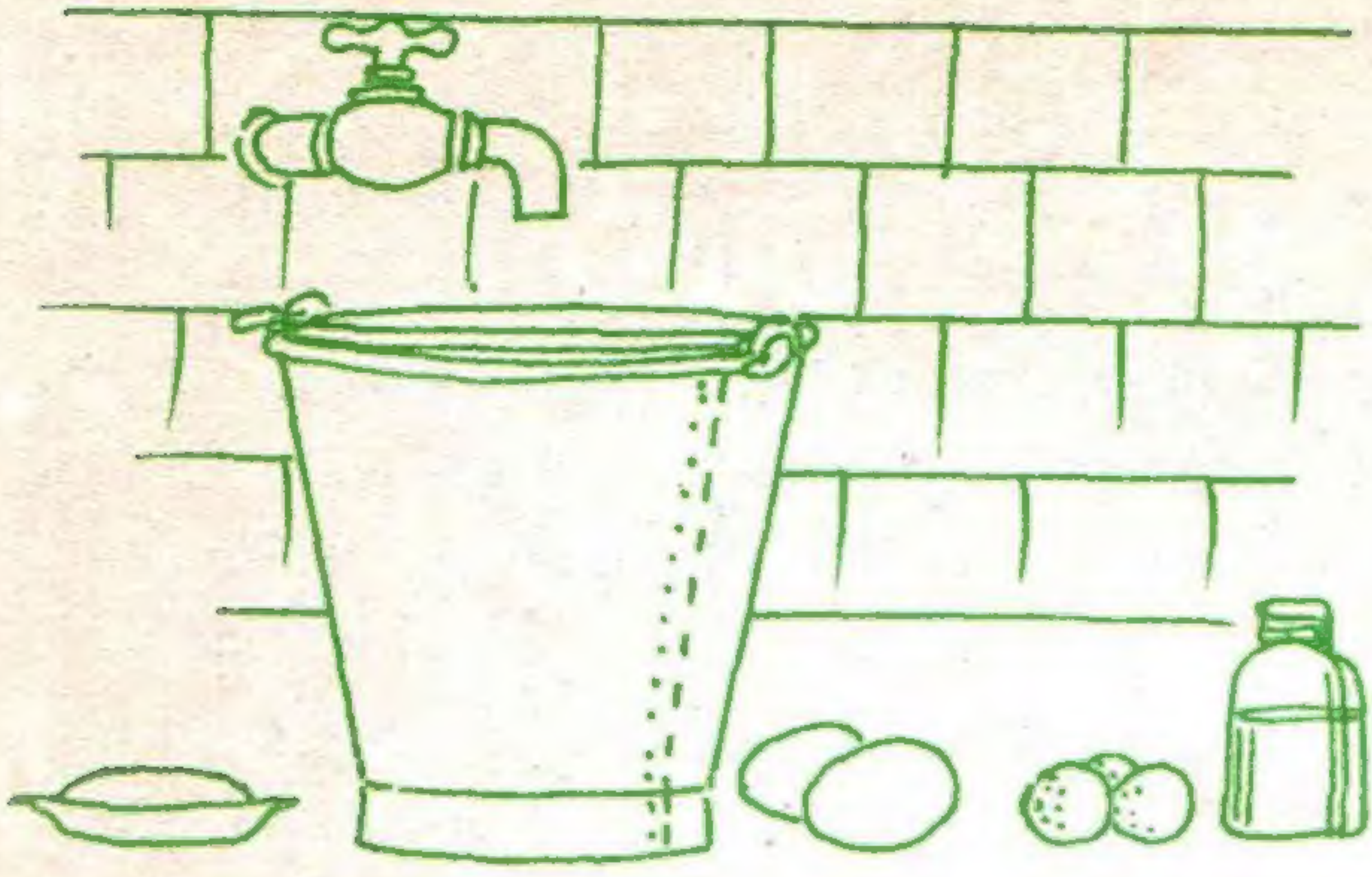
—యస్. హేమ

చర్మం ముడతలు పడకుండా డౌండాలంటే ఎం చెయ్యాలి?

పురుషులకంటే స్త్రీలు త్వరగా ముసలివారైపోతూ వుంటారు. ప్రకృతి రీత్యా కొన్ని కారణాలవలన యిలా జరుగుతూ వుంటుంది. సరిగ్గా నలభై ఏళ్ళు వచ్చేసరికి చర్మం ముడతలు పడిపోతుంది. ముందునుండి జాగ్రత్త పడితే ఇలా తొందరగా జరగదు. జాగ్రత్త పడడానికి కొన్ని 'స్కిన్ టానిక్స్' చిట్కాలు వున్నాయి.

నూనెలు వాడినప్పుడు పింపిల్స్ లేవకుండా వుండాలంటే సున్నిపిండితో కొంచెం నిమ్మరసం కలిపి ముఖానికి రుద్దాలి.

4. మీగడలో నిమ్మరసం కలిపి రాసుకోవచ్చు.

5. కోడిగుడ్డులోని పచ్చని సొనలో ఒక టేబిల్ స్పూన్ మీగడ కలిపి ముఖానికి మర్దనచేసి ఐదు నిమిషాల తరవాత సున్నిపిండితో తోమాలి. ఇలా ఒక నెల చేస్తే ముఖం సున్నగా తయారవుతుంది.

6. ఒక టేబిల్ స్పూన్ గసగసాలలో కొద్దిగా పాల చుక్క వేసి మెత్తగానూరి ముఖానికి పట్టించి నలుగు పెట్టినట్టు నలిపేసి సున్నిపిండితో రుద్దేయాలి.

7. పండిన దోస రసం ముఖానికి పట్టించి ఐదు నిమిషాల తర్వాత కడిగేయాలి. ఇలా ఒక నెలచేస్తే ముఖం సున్నగా తయారవుతుంది.

8. నిమ్మరసం మంచి స్కిన్ టానిక్. కాని నిమ్మరసాన్ని అలాగే యెప్పడూ ముఖానికి రాయకూడదు. కొద్ది పాలల్లో కలిపి ముఖానికి రాసి ఐదు నిమిషాల తర్వాత కడిగేయాలి.

9. బత్తాయరసం ముఖానికి (శరీరానికి) పట్టించి ఆరిన తర్వాత సున్నిపిండితో రుద్దుకొని స్నానం చేయాలి.

10. రాత్రి పడుకోబోయేముందు గ్లిసరిన్ గాని, వట్టి మీగడగాని, మీగడ, నిమ్మరసం కలిపిగాని ముఖానికి రాసుకొంటే మంచిది. ముఖం సున్నగా వుంటుంది.

1. సాన్నం చేసే సీళ్ళలో అరటేబిల్ స్పూన్ నిమ్మరసంగాని, ఐదారు నిమ్మ తొక్కలుగాని వేస్తే మంచిది. ఏరకం అయిన చర్మ వ్యాధులు రావు.

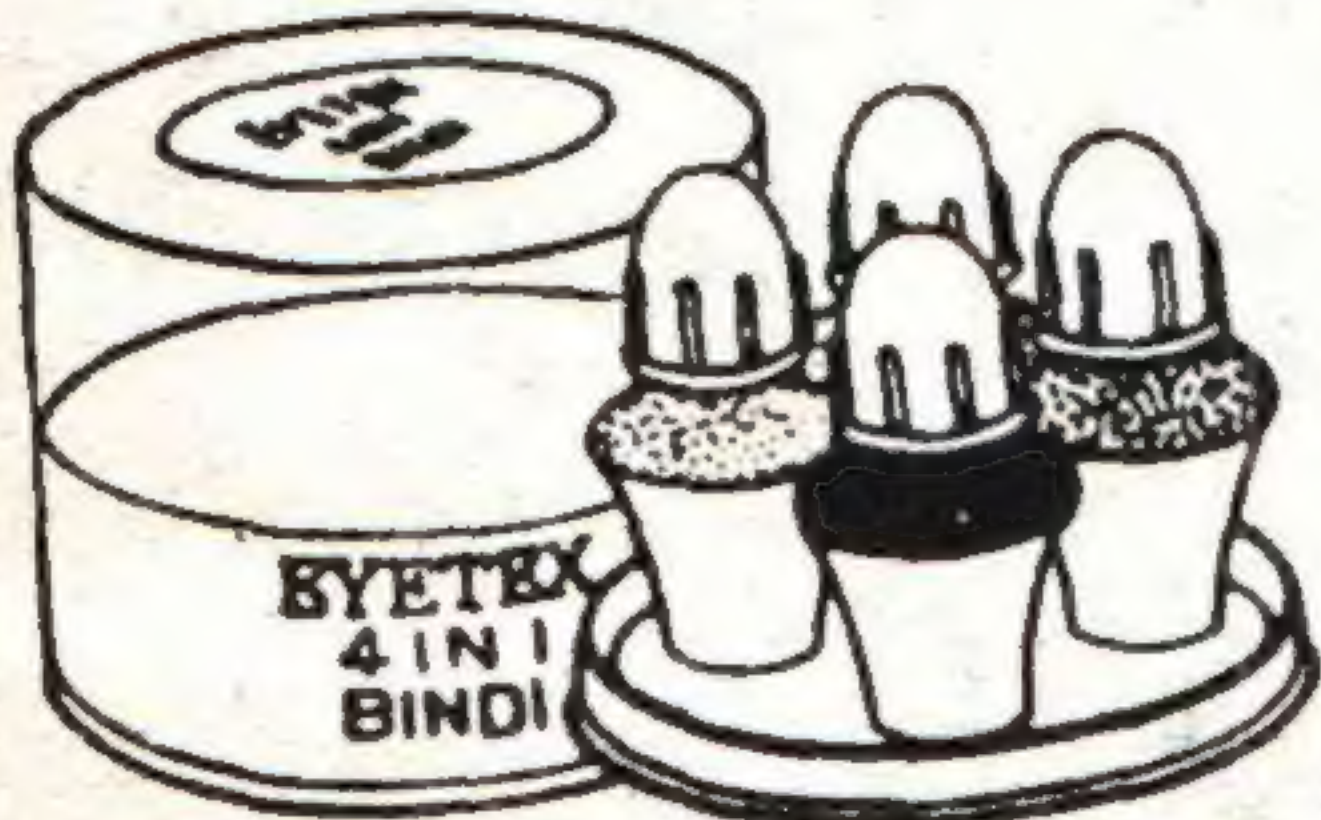
2. కొబ్బరినూనె చాలా మంచి స్కిన్ టానిక్. ప్రతిరోజూ స్నానం చేసే ముందు శరీరం అంతా పట్టించి సున్నిపిండితోగాని, శీకాయితోగాని రుద్దుకొని స్నానం చేయాలి. ఐతే ముఖానికి అతి తక్కువ నూనె రాయాలి. చాలామందికి నూనె పడదు. ముఖానికి నూనె తగలగానే మొటిమలు లేస్తాయి. కొబ్బరినూనె పడనివాళ్ళు మీగడ వాడవచ్చు.

3. మీగడలో కొద్దిగా కొబ్బరి కలిపితే యింకా మంచిది. ముఖానికి

—వి. శ్రీవల్లి

ఐటెక్స్
సౌందర్య సాధనములు

ARAVIND LABORATORIES MADRAS-600 033

75-76-1

క్రిష్ ఎవర్స్

1972 వింబుల్డన్ పోటీలలో శ్రీల చాంపియన్ షిప్ వెగ్గిన శ్రీమతి బిల్లీజీన్ కింగ్ అసలు 'సెమి-ఫైనల్' మట్టంలో విజయం సాధించగలుగుతుందని ఎవరూ అనుకోలేదు. అనుభవజ్ఞురాలు శ్రీమతి కింగ్ కి 'సెమి - ఫైనల్'లో గట్టిపోటీ ఇచ్చిన నాటి 17 సంవత్సరాల బాలిక 1974 లో వింబుల్డన్ పోటీలో విజయం సాధించడమేకాక తిరిగి ఈ సంవత్సరమూ తన ఆధిక్యతని నిరూపించుకుంది.

ఆ రోజున 'ఉదయించిన మాతన తార'గా ఆ బాలికని-క్రిష్ ఎవర్స్ ని-పేర్కొన్నారు. 1972 అంతిమపోటీ శ్రీమతి కింగ్ కి గూల్ గాంగ్ కి జరగగా ఈ సంవత్సరం పోటీ క్రిష్ ఎవర్స్ కి, గూల్ గాంగ్ కి జరగడం విశేషం. పాఠశాల విద్యార్థినిగా మొట్ట మొదటి సారిగా వింబుల్డన్ పోటీలలో పాల్గొన్న క్రిష్ అతిత్వరలోనే టెన్నిస్ ప్రపంచంలో తన స్థానాన్ని నిరూపించుకోగలిగింది. 1975 లో ప్రధానమయిన

టెన్నిస్ పోటీలలో వెగ్గి మిగిలిన 'తార' లకన్నా ఎక్కువ ప్రైజ్ మనీ సంపాదించుకోగలిగింది క్రిష్.

అమెరికా వనితలు-మేరియోకాలనీ, లూయిస్ బ్రో, డోరిస్ హార్ట్, షిర్లీ ప్రయ్, అలిదా గిబ్బన్, బిల్లీజీన్ కింగ్ పేర్లు టెన్నిస్ చరిత్రలో చెక్కుచెదరవు. వారి సరసన నిలవగల స్థాయి క్రిష్ అర్జించింది.

1971 లో అమెరికా చాంపియన్ షిప్ పోటీలలో శ్రీమతి కింగ్ చేతిలో 'సెమి - ఫైనల్స్'లో ఫ్లోరిడా బాలిక క్రిష్ ఓడిపోయింది. ఆ ఓటమి టెన్నిస్ ను మరింత తీవ్రంగా సాధన చేయడానికి తన్ను పురికొల్పిందని క్రిష్ పేర్కొంటుంది.

ప్రత్యర్థులను వారి స్వీయ ప్రజ్ఞప్రదర్శించుకుండా తన కట్టుదిట్టాలలో వుంచగల వేర్పరి క్రిష్. వారిని 'మువ్వుతిప్పలు పెట్టగల చక్కని చుక్క' అని క్రిష్ గురించి టెన్నిస్ వండితులు చెబుతారు.

టెన్నిస్ కుటుంబంలో పుట్టి టెన్నిస్ శిక్షకుడయిన తండ్రివద్ద ఆటలో మెలకువలు తెలుసుకున్న క్రిష్ ప్రతిరోజూ ఐదుగంటలు టెన్నిస్ ఆటలోనే వుంటుంది.

ప్రతి వనితకీ జీవితంలో కొంత నిరాశ ఎదురవుతూ వుంటుంది. ఆ నిరాశని అదిగమించిననాడు వనితలు మరింత ముందడుగు వెయ్యగలరని క్రిష్ నిరూపించింది. క్రిష్ టెన్నిస్ నే అధికంగా ప్రేమిస్తున్నదనుకున్నవారు ఆమె అమెరికాకు చెందిన ప్రసిద్ధ

ఆటగాడు, 1974 వింబుల్డన్ విశేష జమ్మికానర్స్ ని టెన్నిస్ కన్నా ఎక్కువగా ప్రేమిస్తోందని తెలుసుకుని ఎంతో ఆనందించారు. ఇతే ఈ రోజున కానర్స్ కి క్రిష్ కి ఏ విధమయిన ప్రేమబంధమూ లేదు.

'నేను కానర్స్ కి దూరమయినా టెన్నిస్ కి మటుకు దూరమవలేను. అవను' అని క్రిష్ ఈ మధ్యనే పేర్కొంది.

1976 వింబుల్డన్ విజయం క్రిష్ ఎంత 'కసి'గా ఆడిందో నిరూపించింది. ఈ విజయం వలన క్రిష్ కి దరిదాపు 18 లక్షల రూపాయలు లభించాయి.

'టెన్నిస్ ప్రపంచంలో క్రిష్ మొన్న రాకుమారి; నిన్న రాణి; నేడు మహారాణి. ఆమెకు టెన్నిస్ మీద మక్కువ లేకపోతే హరీవుడ్ అందాల తార అయ్యేది' అన్నాడు క్రిష్ ని ప్రశంసిస్తూ ఒక విమర్శకుడు.

21 సంవత్సరాల క్రిష్ 5 అడుగుల 5 అంగుళాల పొడగరి. ఆమె బరువు 120 పౌండ్లు. టెన్నిస్ ఆడేటప్పుడూ, నిజజీవితంలోనూ ఆమె ధరించేటంత అందమయిన దుస్తులు ఎవరూ ధరించరు.

ఐదేళ్ళ ప్రాయంలో మొదటిసారిగా టెన్నిస్ రాకెట్ వట్టుకుని తండ్రివద్ద 'ఓనామాలు' దిద్దుకున్న క్రిష్ ఈ రోజున టెన్నిస్ లో తిరుగులేని శక్తి. ఆమె వింబుల్డన్ చాంపియన్ షిప్ సాధించడానికి నర్వీస్ లో శక్తి, బేస్ లైన్ వద్ద నుంచి బంతి వంపే చాకచక్యం, నెట్ వద్దకు మెరుపు వేగంతో వచ్చి బంతిని 'అవలీలగా' స్మాష్ చేయగల సామర్థ్యం, స్థిరచిత్తం విశేషంగా దోహదం చేశాయి. ఆట స్థలంలో 'మంచి, మర్యాద' క్రిష్ ప్రత్యేకతలుగా పేర్కొంటారు. బాక్ హ్యాండ్ స్ట్రోక్స్ కి రాకెట్ ని రెండు చేతులతోనూ క్రిష్ పట్టుకోవడం గమనించదగ్గ అంశం. ఈ పద్ధతిలో బంతిని వేగంగా కోరిన చోటికి క్రిష్ పంపగలుగుతుంది.

1976 వింబుల్డన్ పోటీలు ప్రారంభమవడానికి ముందరే శ్రీల ఫైనల్స్ క్రిష్ ఎవర్స్, గూల్ గాంగ్ ల మధ్య జరుగుతుందనీ, క్రిష్ విజయం సాధిస్తుందనీ ఈహాగానాలు వినిపించాయి. ఆ ఈహా యధార్థమయింది.

ద్విశత స్వాతంత్ర్య వార్షికోత్సవ సందర్భంలో అమెరికాకు క్రిడా రంగంలో పునశ్చి తెచ్చిన వనిత కుమారి క్రిష్ ఎవర్స్.

—పి. దుర్గ

ఇద్దరు గాయత్రిమణులు

ఉషా ఉత్తమ్

పాప్ సంగీతం పట్ల ఆసక్తి ఉన్నవారికి ఉషా ఉత్తమ్ పేరు కొత్తేమీ కాదు. ఈ నాడు ప్రముఖ నగరాల్లోని యువతరానికి ఉషా పేరు. ఆమె సంగీతం ఒక 'క్రేజ్' అయ్యాయంటే అందులో అతిశయోక్తి ఏమీ లేదు :

ఉషా మటుంబంలో అందరికీ సంగీతంలో కొద్దో గొప్పో పరిచయం ఉంది. 'ఆ వాతావరణమే నాకు సంగీతం పట్ల ఆసక్తిని కలిగించింది' అంటుంది ఉషా.

పాప్ సంగీతంలో కృషి చేసిన వారు మన దేశంలో మరి కొంతమంది ఉన్నారు. కాని అధిక సంఖ్యకులైన పాప్ సంగీతాభిమానులకు ఉషా ఉత్తమ్ సంగీతం పట్ల ప్రత్యేకమైన మోజు ఎందు వల్ల ఏర్పడింది? ఈ సంగతి ఆమెనే అడిగితే— చెప్పే జవాబు - "శ్రోతల ఆలోచనా తరంగాలకు, కళాకారుల భావనా ప్రపంచానికి మధ్య ఒక విధమైన పొత్తు, సంబంధ బాంధవ్యాలు ఉండాలని నేను అనుకుంటాను. శ్రోతల అభిప్రాయాలు, అభిరుచులకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యం ఇవ్వకుండా మేము పాడిందే—వాళ్ళు వినాలని అనుకుంటే— ఆ కృషి విజయవంతం కావడం కష్టసాధ్యమే అవుతుంది. అందువల్లే నేను పాటలు పాడేటప్పుడు శ్రోతలను కూడా ఆ సంగీతంలో రీసం కావడానికి వాళ్ళను ప్రోత్సహిస్తాను. ఉత్సాహ పరుస్తాను. అలా వాళ్ళు కూడా లయబద్ధంగా చప్పట్లు కొడుతూ ఆ సంగీతంలో పాలు పంచుకోవడంతో - కార్యక్రమం మరింత రసవత్తరంగా రూపొందుతుంది. నా సంగీత కార్యక్రమాలు విజయవంతం కావడానికి ఇదీ ఒక ప్రధానమైన కారణం" అంటారు ఉషా.

ఆరు సంవత్సరాల క్రితం ఉషకు పక్షవాతం వచ్చినప్పుడు - ఆమె మళ్ళీ కోలుకోలేదేమో— ఆమె పాటలు వినే అవకాశం ఇక ఉండదేమోననుకుని విచారించిన వారు—పన్నెండు రోజుల వైద్య చికిత్సానంతరం రెట్టించిన ఉత్సాహంతో తిరిగి

ఆమె తన సంగీత కార్యక్రమాలు కొనసాగించడాన్ని ఎంతగానో హర్షించారు.

తన 21 వ సంవత్సరం నుంచీ ఈ సంగీత కార్యక్రమాలను ఆరంభించిన ఉష-ఇవాళ కేవలం ధనార్జనకే దీన్ని పరిమితం చేసుకోలేదు. అనేక సంజ్ఞామ కార్యక్రమాలకు కూడా ఆమె తన సంగీత కార్యక్రమాలతో సహాయ పడుతూ ఉంది. దక్షిణ ఆఫ్రికాలో చెలరేగిన మరోన్నాదక శక్తుల దౌర్జన్యాలను నిరసిస్తూ, ఆ దోరణిని గర్హించే రీతిగా రూపొందింపబడిన పాటలకు ఆమె సంగీతాన్ని సమకూర్చి, పాడి ఆ రికార్డులను ఉచితంగా ఇవ్వడం ఉష సాంఘిక బాధ్యతకు చక్కని ఉదాహరణగా సంగీతాభిమానులు చెప్పుకుంటారు. కళాకారులు కేవలం తమ వ్యక్తిగత జీవిత సౌకర్యాలు, తమ విలాసాలతోనే కాలక్షేపం చేయకుండా ప్రజా సంజ్ఞామం కోసం కూడా తమ కళను ఉపయోగించాలన్న విశాల భావాన్ని - ఆ విధంగా ఉష నిరూపించుకున్నారు.

హరేరామ హరేకృష్ణ, బాంబేటు గోవా మొదలైన హిందీ చిత్రాల ద్వారా సినిమా ప్రేక్షకులను కూడా ఉష తన పాటలతో ఆకట్టుకుంది. తమిళ తెలుగు చిత్రాల్లో కూడా ఆమె కొన్ని ఇంగ్లీషు పాటలను పాడింది.

ఉషా ఉత్తమ్ పాటల్లో విశేషంగా పేరు తెచ్చుకున్న పాటలను 'స్కాచ్ అండ్ సోడా' పేరుతో హెచ్. ఎమ్. వి సంస్థవారు ఎల్. వి రికార్డుగా విడుదల చేశారు. మన దేశంలో అత్యధిక ఆదరణ పొందిన రికార్డులలో ఒకటిగా ఇదీ ఒక 'రికార్డు'ను సాధించింది.

భారతీయులు పాడే వరవడిలో కొత్త అందాలను సంతరించుకున్న 'పాప్ సంగీతం'తో విదేశీయులను కూడా ఆకర్షించాలని—ఇలాంటి విజయవంతమైన రికార్డులను ఎన్నో సృష్టించాలని తీవ్రంగా కృషి చేస్తున్న ఉష అతి త్వరలోనే తన ర్యేయాన్ని సాదిస్తుందనడానికి—ఇవాళ మన దేశంలో ఆమెకుఉన్న ఆదరణనే ఒక ఉదాహరణగా చెప్పుకోవచ్చును.

రూనాలైలా

'సంగీత మేదైన సాధించును—స్వరాల ప్రభావం అమోఘం సుమా' అన్న ఆధునిక కవి అభిప్రాయాన్ని నిజం చేస్తున్న సంగీత ప్రక్రియ. 'బంగ్లాదేశ్ కోయిల'గా ప్రసిద్ధి గడించిన గాయనీ మణి కుమారి రూనాలైలా. ఇటీవల ఆమె భారత దేశానికి వచ్చి తన గళం విప్పి సంగీత రసకుల నెందరినో అనందంలో ముంచెత్తింది. 'మంచి సంగీతానికి మరోపేరు రూనాలైలా' అని సంగీత విమర్శకులు ప్రశంసించారు; ఒక ప్రముఖ పత్రికా రచయిత 'గింగానదిని ఇచ్చేసి అందుకు మారుగా రూనాలైలాను తీసుకోవచ్చు' అని అభిప్రాయ పడ్డారు. ఇరవై రెండేళ్ళ ప్రాయంలో ఇంత పేరు తెచ్చుకోవడం అన్నది చెప్పుకోదగ్గ విశేషం :

కరాచీలో పుట్టిన రూనాకు సంగీతం పుట్టుకతోనే అభింది. అందుకే 'ఆమె పుట్టగానే తీయగా ఏడ్చి ఉంటుంది' అని సన్నిహితులు అభిప్రాయపడుతూ ఉంటారు. 'రూనా బాగా చిన్న పిల్లగా ఉన్నప్పుడే - రేడియోలో పాటలు వస్తే తానూ కూడా పాడేది. అలా ఆమె చిన్నతనం నుంచీ హాయిగా గొంతు విప్పి పాడడం అలవాటు చేసుకుంది' అన్నారు రూనాతల్లి శ్రీమతి లైలా.

రూనా సోదరి దీనా కూడా మంచి గాయనియే. ఒకసారి ఆమె ఎక్కడో సభలో పాదవలసి వచ్చింది. అయితే అనారోగ్యం మూలంగా ఆమె పాదలేకపోయింది. "అప్పుడు అక్క య్యకు మారుగా నేనే పాడాను. ఆరోజు నాకు ఎంతో ప్రోత్సహం లభించింది" అంటుంది రూనాలైలా. అప్పుడు ఆమె బాగా చిన్నపిల్ల :

ఆ తర్వాత ఆమెకు పాకిస్థాన్ కు చెందిన ఉస్తాద్ హబీబుద్దీన్ అహమద్ దగ్గర శాస్త్రీయ సంగీతం నేర్చుకునే అవకాశం లభించింది. ఆమె చదువు కరాచీలోని నెయింట్ లారెన్స్ కాలేజ్ లో సాగింది. ఒక వైపు శ్రద్ధగా చదువుకుంటూ మరో

ఉషా ఉత్తుప్
వర్ణచిత్రం: కె. ఆర్. ఎ. భక్త

వైపు శ్రద్ధగా సంగీతం నేర్చుకుని రూనా మంచి గాయనిగా గుర్తింపు సంపాదించింది. ఆ గుర్తింపు ఆమెను పాకిస్థాన్‌లో అగ్రశ్రేణికి చెందిన నేపథ్యగాయనిగా రూపొందించింది.

అలా రూనాలైలా పాకిస్థాన్ చిత్రాల కోసం దాదాపు మూడువేల పాటలు పాడింది. 'ఘజల్' గాయనిగా ఆమె పేరుప్రఖ్యాతులు తెచ్చుకుంది. "ఇవాళ నాకు గురువంటూ ఎవరూలేరు. ఆయినా ఏ 'ఘజల్' పాడినా, ఏ పాట పాడినా ఆయా

[42 వ పేజీ చూడండి]

రూనాలైలా
వర్ణచిత్రం: జితేంద్ర ఆర్య

అర్థవాదు శూన్యవాదులు

సాధారణంగా మర్య తరగతి కుటుంబాల్లోని అర్థికపు ఇబ్బందులవలన ఎప్పుడైనా అప్పు తీసుకోవలసివస్తుంది. ఈ చిల్లర అప్పులు, చేబడుళ్ళ విషయంలో ఒక హద్దూ వద్దూ వుండాలి. పుచ్చుకునే ముందు దీనిని మనం తీర్చ గలమా? లేమా? అని ఆలోచించి మరీ తీసు కోవాలి. ఈ రోజుల్లో ప్రతి సరుకు తూచి తూచి వారుకోవలసివస్తున్నది. విస్తారంగా కొని నిలవ చేసే పరిస్థితులు కావు. అందువలన భారీ ఎత్తున అప్పు ఇవ్వటం కష్టమే. ఈ అప్పులకు వచ్చే వారిలో వివిధ రకాలు.

కొందరు 'ఓ గరిబెడు కాఫీపొడి వుంటే ఇవ్వండి వదినగారూ' అని వరసలు పెట్టుకుని నిత్యం ఏదో ఒకదానికి అప్పుకొస్తారు. ఏదోలే అని అప్పు ఇచ్చామా నెలలు గడచినా అది తిరిగి రాదు. మనంతట మనమే. 'కాఫీపొడి మొన్న తీసికెళ్ళింది ఇస్తారా' అని అడిగితే, 'ఇంకో గంటలో తెప్పిస్తా'నని సాకులు చెబుతారు. ఒకటికి రెండుసార్లు అడిగితే, 'అబ్బ....మీ కాఫీపొడితో మేడలు కడతామా?' అని విసుక్కుంటారు. లేదా ఇరుగు పొరుగులతో పరోక్షంగా మనం వినేలా దెప్పుతారు. అదీ కాకపోతే, 'అప్పుడే ఇచ్చేశాను కదండీ. ఇన్ని రోజులు పెట్టుకొనే అలవాటు నాకు లేదు. మీరు మరిచిపోయింటారు. బాగా జ్ఞాపకం చేసుకోండి' అంటారు—మనం మాట్లాడే వీలు లేకుండానే. అప్పులు ఇవ్వకూడదని—ఏదైనా లేదని చెప్పితే, 'మీకూ మాతో అవసరం రాక పోదులే' అని సణుక్కుని వెళ్ళి మనమీద లేని పోనివి పదుగురితోనూ చెబుతారు.

ఇంకోరకం ప్రేలు అప్పు తీరుస్తారు కాని

ఆ తీర్చడంలోనే తేడా ఉంటుంది. తీసుకెళ్ళే కొంత పెద్దదిగాను, తీర్చే కొంత చిన్నదిగాను ఉంటుంది. అదేమంటే తమ నిజాయితీని శంకిస్తున్నట్లు కోపగించుకుంటారు. మంచి రకం బియ్యాల, పప్పులు వగైరా తీసుకొని ఇచ్చేటప్పుడు కాస్త చౌక రకానివే ఇస్తారు. పుస్తకాలు తీసికెళ్ళితే తిరిగి ఇచ్చేటప్పుడు వాటి ఆకారమే వేరుగా ఉంటుంది. మా వాడు కాస్త సలిపేశాడనో, వాటిమీద కొంచెం కాఫీ ఒలికిందనో చెబుతారు. ఒకరి వస్తువు తీసుకున్నాక మళ్ళీ అదే స్థితిలో తిరిగి ఇవ్వవలసిన బాధ్యత లేదనుకుంటారు వీరు.

మరోరకం వారు అప్పు తీసుకోరు. 'కొంచెం పనువు ఇవ్వండి, కొంచెం పంచదారుంటే ఇవ్వండి' అంటారు. తిరిగి ఇవ్వరు గనుక వీళ్ళకు అలాంటి వస్తువులు ఇవ్వాలంటే మనస్కరించదు. ఇలాంటి వారికి ఏమీ ఇవ్వకుండా శాశ్వతంగా విరోధంగా ఉంటేనే మంచిదని విస్తుంది. తర్వాతి రకం మనుషులు కాఫీ టిఫిన్ సమయాలకొచ్చి తిప్పేస్తారు. 'అమ్మాయ్ ఇంట్లో కాఫీపొడి లేదు. ఆయనా లేరు, కాస్త కాఫీ పోయమ్మా నీకు పుణ్యముంటుంది' అనో లేక పోతే, 'ఇంట్లోకి సరుకులు కావాలంటే ఆయన దెబ్బలాడి వెళ్ళారు. నేను పస్తున్నాను తల్లీ' అనో విచారిస్తూ అక్కడే కూర్చుంటారు. మనం తింటున్న సమయం కాబట్టి వాళ్ళకూ పెట్టవలసి వస్తుంది. ఈ నెపంతో తెలిసిన ఇళ్ళన్నింటికీ వెళుతుంటారు వీరు. పొర పాటున ఏదైనా అన్నామా, మరుక్షణం ఆ విషయాన్ని పెద్దది చేసి ధర్మదండోరా చేసేస్తారు.

ఈ అప్పులవల్ల చేబడుళ్ళవల్ల ఎంతో మంది ఇల్లాళ్ళు నష్టపడుతున్నారు. మామూలుగా ఇన్ని రోజులకు వస్తుందని అంచనావేసి తెప్పించిన సరుకులు అప్పివ్వటం చేత ముందే అయిపోతాయి. తీసుకున్నవారు సకాలంలో తీర్చకపోవడంవల్ల ఫలానా వస్తువు తేవాలని భర్తతో చెప్తే 'అప్పుడే అయిపోయిందా' అని ఆయన విసుక్కుంటారు. కాబట్టి, ఈ బడులు పుచ్చుకోవడం హక్కుగా భావించరాదు. మనం తీర్చడానికి నిర్లక్ష్యం చేస్తే అవతలి కుటుంబంలో ఇబ్బంది వచ్చి కలతలు రేగే ప్రమాదం ఉంటుందని తెలుసుకోవాలి. మన లాగే ఎదుటివారిదీ కష్టార్థితమని గుర్తించాలి. బదుళ్ళు ఇవ్వకుండా నిక్కచ్చిగా ఉండాలనుకుంటే అదేదో మొదటినుంచే ఉండాలి. అంత్య నిష్ఠారం కన్న అది నిష్ఠారం మేలంటారు. ఇంతేకాకుండా కేమేరాలు, ట్రాన్సిస్టర్లు, ఇఫ్రీ పెట్టెలు, రికార్డు ప్లేయర్లు మున్నగువాటిని ఎరువు ఇవ్వడంలో చాలా జాగ్రత్తగా ఉండాలి. మొదట్లోనే నిర్మోహ మాటంగా చెప్పడం చాలా మంచిది.

ఇరుగు పొరుగులు అంటే ఏమిటో ఎంత సఖ్యంగా ఉండాలో అందరూ ఉపన్యాసాలిస్తారు గానీ ఎవరూ ఆచరించరు. శాంతియుత సహజీవనం అనేది ఇంకా మన ప్రాంతాల్లో ఇరుగు పొరుగుల జీవనంలో ప్రత్యక్షంగా ఆచరణలోకి రావాలంటే ఈ ఇచ్చి పుచ్చుకోవడాల్లో ఎలాంటి పేచీలు రాకుండా చూసుకోవాలి. ఇరుగు పొరుగులతో అప్పులు, చేబడుళ్ళు శ్రుతిమించకుండా ఉన్నప్పుడే మనస్వర్థాలు రాకుండా స్నేహాలు కలకాలం నిలుస్తాయి.

—గార్ల సరస్వతి

ప్రథమ చికిత్స-1

‘అమ్మా! అమ్మా! సుద కాలుజారి కింద పడింది. మోకారికి దెబ్బ తగిలినట్టుంది’ అని సుద అన్నయ్య రవి పరుగెత్తి వచ్చి తల్లికి చెప్పాడు. ఆమె వెంటనే సుద పడి ఉన్న చోటికి వెళ్ళి మోకారికి దెబ్బ తగిలి ఉండడాన్ని చూసి ‘మెల్లగా నడవగలవా సుదా?’ అని అడిగింది. సుద ‘లేవడానికి ప్రయత్నించింది. ‘కాస్త నొప్పిగా ఉంది. కాని నడవగల ననుకుంటానమ్మా’ అంటూ రేచి నెమ్మదిగా నడిచి ఇంట్లోకి వచ్చింది. సుద తల్లి—కూతురికి పెద్ద దెబ్బలేవీ తగలలేదని నిర్ధారించుకుని మోకారికి తగిలిన దెబ్బలకు మందు వేసింది. ఆ తర్వాత కూతురిని డాక్టరు దగ్గరకు తీసుకువెళ్ళింది.

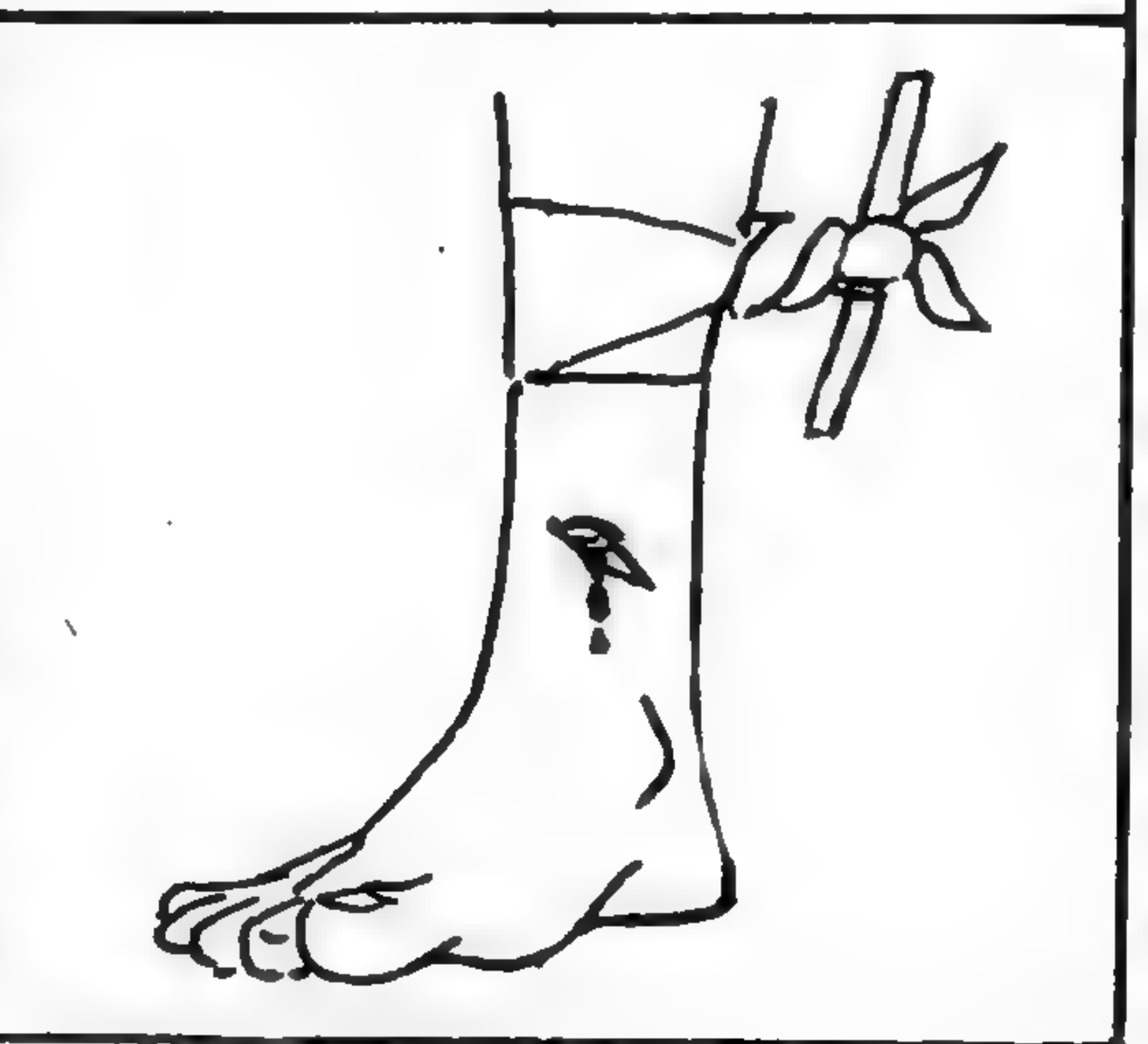
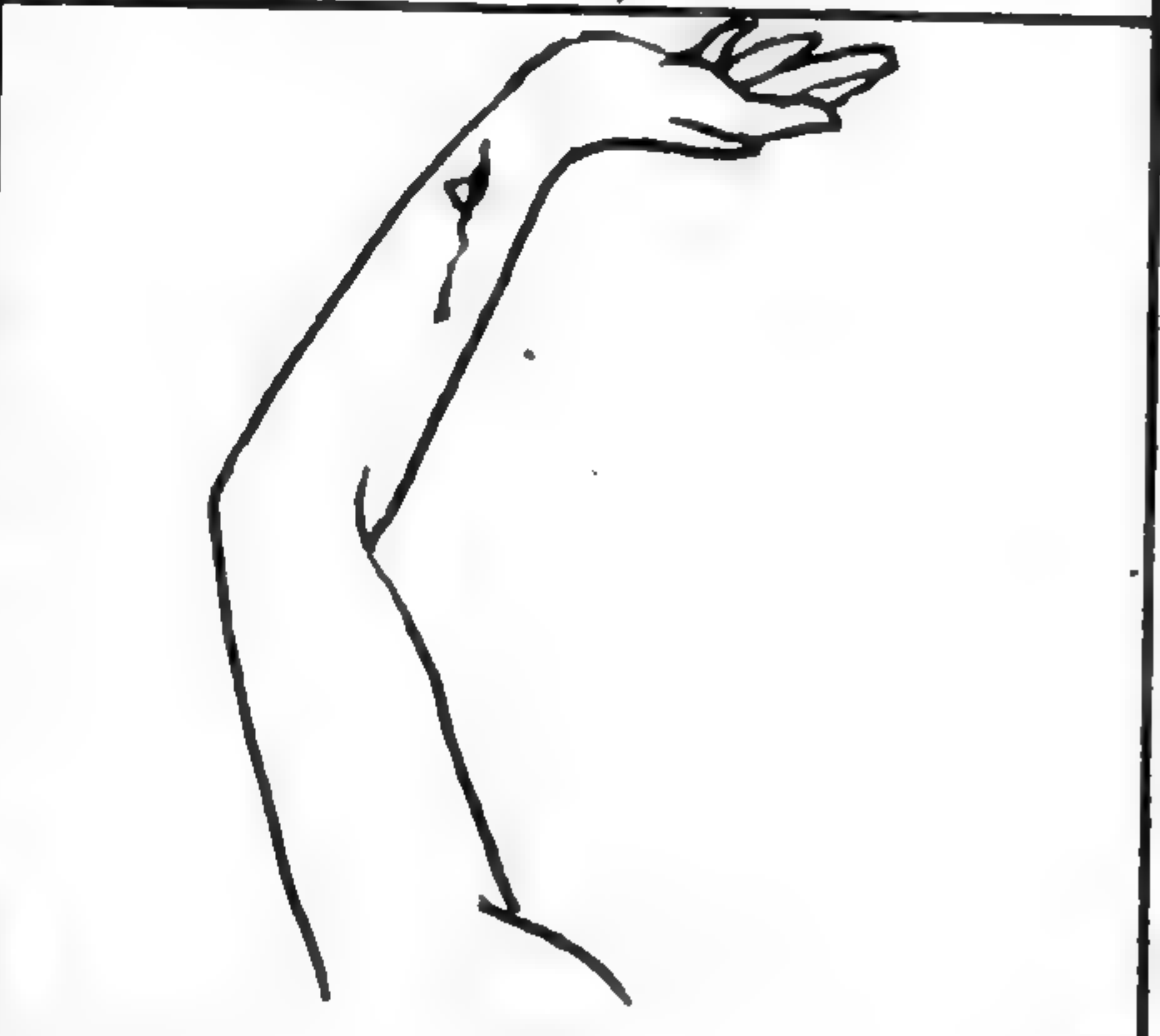
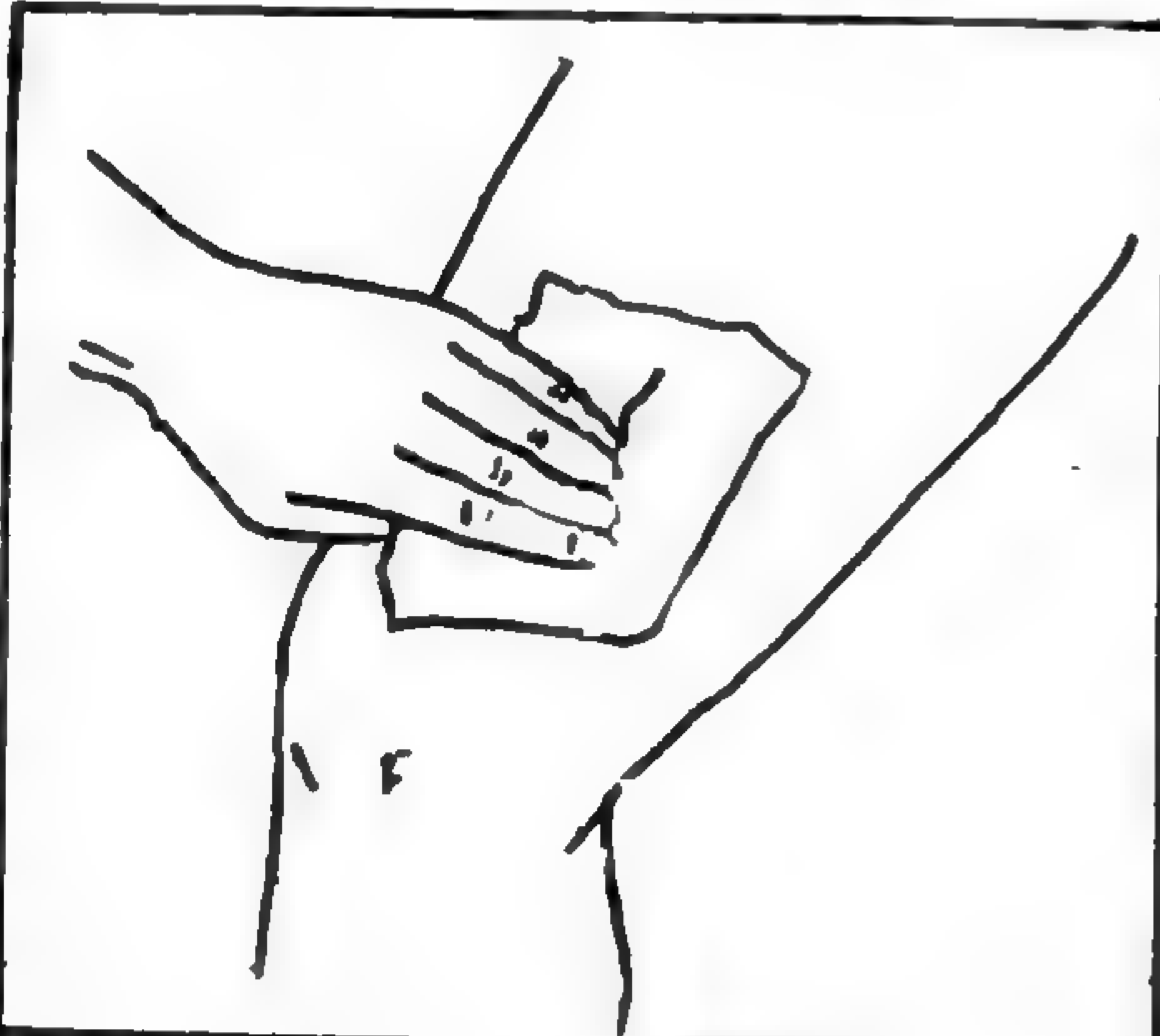
ఇటువంటి సంఘటనలు ఇంటింటా ఎప్పుడో ఒకప్పుడు జరుగుతూనే ఉంటాయి. నిల్లలున్న ఇళ్ళలో అయితే, ఎప్పుడు ఏమవుతుందో చెప్పడం కష్టం. ఇంట్లో ఎవరికైనా ఏదైనా దెబ్బ తగలడమో, మరేదైనా ప్రమాదమో జరిగినప్పుడు వెనువెంటనే ‘ప్రథమ చికిత్స’ చెయ్యాలి. ‘ప్రథమ చికిత్స’ చేసి, పరిస్థితికి తగ్గట్టు డాక్టరు దగ్గరికి తీసుకుపోవడమో, డాక్టరుకు కబురు చెయ్యడమో చెయ్యాలి. అయితే “ప్రథమ చికిత్స చేశాము. అంతేచాలు!” అనుకోకూడదు. డాక్టరుని సంప్రదించి తగిన వైద్యం చేయించుకోవాలి.

చాలామంది ప్రథమ చికిత్స చెయ్యడం ఎలాగో అనుకుంటూ ఉంటారు. కొంతమంది ఇళ్ళలో అవసర పరిస్థితులలో ఉపయోగించడం కోసం ‘మందుల పెట్టె’ ఉంచుకుంటారు. ఈ పెట్టెలో అవసరాలకూ అక్కరలకూ పనికి వచ్చే మందులూ, బాందెళ్ గుడ్డ, దూది, ప్లాస్టర్లు వంటివి నిలవ ఉంచుకోవాలి.

గాయాలు తగిలినప్పుడు...

మొదట గాయాలు తగిలినప్పుడు ఎటువంటి ‘ప్రథమ చికిత్స’ చెయ్యాలో చూద్దాము. గాయం తగిలిన చోటినుంచి రక్తం కారుతున్నట్లయితే (గాయం తగిలిన చోట ఎముకలు విరగడం వంటివి జరిగి ఉండినట్లయితే) వెంటనే దాని మీద

నొక్కడంవల్ల రక్తం కారకుండా అరికట్ట వచ్చును. నొక్కడానికి శుభ్రంగా ఉండే గుడ్డ గానీ, వీయంటే వైరెర్ గాజ్ బాందెళ్ గాని వాడితే మంచిది. మరీ తొందరయితే గాయం మీద వేళ్లుగాని, చెయ్యిగానీ అన్ని నొక్కాలి. ఇలా 5 నుంచి 15 నిమిషాలు నొక్కితే మంచిది.

గాయం తగిలిన చోటును ఎత్తుగా ఎత్తి పట్టి ఉంచినా చాలు; రక్తం కారడం ఆగిపోతుంది. గాయం మీద నొక్కినా రక్తస్రావం ఆగకపోతే గాయం తగిలిన చోటికి మీది భాగాన గట్టిగా కట్టి రక్తస్రావాన్ని అరికట్టాలి. (దీన్ని ‘టార్ని కట్’ అంటారు. చేతులకుగానీ, కాళ్ళకుగానీ గాయాలు తగిలితే ఈ పద్ధతి చాలా మంచిది). అయితే మొదట గాయం మీద ఒత్తిడి ఉంచకుండా ఈ కట్టు వెయ్యకూడదు. మామూలుగా గాయం మీద నొక్కితే రక్తస్రావం ఆగిపోతుంది.

పెద్దరక్తనాళం దేనికైనా దెబ్బ తగిలితే తప్ప-రక్తం కారడం కొద్ది నిమిషాలలోనే ఆగిపోతుంది. అలా ఆగిపోయిన తర్వాత గాయాన్ని సబ్బు నీటితో కడిగి శుభ్రం చెయ్యాలి. రక్తం కారడం ఎక్కువగా ఉంటే టార్నికట్ వేసి 10 నిమిషాలు అలా ఉంచి గాయాన్ని కడిగితే మంచిది.

రక్తం కారకుండా ఆపడంకోసం గాయంమీద బాందెటిని గట్టిగా కట్టకూడదు. గాయం తగిలిన చోట ఇలా ప్రథమ చికిత్స జరిపి, వెంటనే గాయపడిన వ్యక్తిని డాక్టరు దగ్గరికి తీసుకువెళ్ళాలి. అవసరాన్నిబట్టి డాక్టరు గాయానికి కుట్టు వేయ వచ్చును.

కొందరికి శరీరం లోపలే దెబ్బతగిలి రక్తం విపరీతంగా కారడం ప్రారంభమవుతుంది. ఇటు వంటి దెబ్బ తగిలిన వారు రక్తాన్ని కక్కుకోవచ్చు. మూత్రనాళం దెబ్బతిని ఉంటే మూత్రంలో రక్తం కలిసి వస్తుంది. జీర్ణనాళిక దెబ్బతిని ఉంటే మలద్వారం ద్వారా రక్తం రావచ్చు.

ఇటువంటి దెబ్బలు తిన్నవారిని వెల్లకిలా పడుకోబెట్టాలి; బాగా శ్వాసింపమని చెప్పాలి; వీలైనంత త్వరగా హాస్పిటలుకు తీసుకువెళ్ళాలి. ఇటువంటివారికి ఏ మందులూ ఇవ్వకుండా ఉంటే మంచిది. వారిని హాస్పిటలుకు తీసుకువెళ్ళడమే సరైన ప్రథమ చికిత్స.

టార్నికట్ వెయ్యడానికి వీలుకాని చోట్లలో (ఉదాహరణకు మెడవంటి భాగాలలో) గాయం తగిలితే ఆ గాయం తగిలినచోట వేళ్ళతో నొక్కి రక్తం కారడాన్ని ఆపడమే మంచిది. ❀

చేతి సంచులు

సౌందర్యాభిలాష ఉన్న ప్రేమి అందచందాల గురించి శ్రద్ధవహిస్తూ అవసరానికి ఉపయోగకరంగా ఉండే 'హాండ్ బాగ్లు' కూడా చేతికి అలంకారప్రాయంగా ఉండేలా ధరిస్తే అందం మరింతగా రాణిస్తుందని ఆధునికుల అభిప్రాయం. 'అయితే బోలెడంత డబ్బు పోసి హాండ్ బాగ్లు కొనుక్కోలేమే' అని విచారించేవారూ ఉండవచ్చు. "అటువంటివారు ఇంట్లోనే తీరిక వేళల్లో అందమైన హాండ్ బాగ్లు రూపొందించుకోవచ్చును" అంటారు మద్రాసుకు చెందిన పార్సీ వనిత శ్రీమతి ప్రాసీ ఈసా. అలా ఆమె ఎన్నో హాండ్ బాగ్లు రూపొందించారు. ఆ హాండ్ బాగ్లు భారతదేశంలోనే కాక విదేశాలలో కూడా మంచిపేరు సంపాదించుకోవడం చెప్పుకోవలసిన విశేషం.

శ్రీమతి ప్రాసీకి ఈ ఆసక్తి ఎలా కలిగింది? "ఒకసారి మా అమ్మాయికి 'హవుస్కోట్' ఒకటి బహుమతిగా లభించింది. దానిమీద చక్కని అప్లిక్ మోటిఫ్ కనిపించింది. అది చూడగానే నాకూ అటువంటివి చెయ్యాలన్న ఆసక్తి ఏర్పడింది. ఆ మోటిఫ్ ను అలాగే కాపీ చెయ్యగలిగాను. అలా ఆత్మవిశ్వాసంతో ముందంజ వేశాను" అంటారు ఆమె.

ఆ ఆత్మవిశ్వాసంతో ఆమె ఎంబ్రాయిడరీతో రకరకాల తమాషాలు చేశారు. పిల్లల బట్టల నిర్మాణంలో ఆసక్తి చూపించారు. అందమైన అల్లికలను రూపొందించడానికి పూనుకున్నారు. అయితే ఆమెకు హాండ్ బాగ్ల నిర్మాణం పేరు సంపాదించిపెట్టింది.

"ఉదాహరణకు-మార్నింగ్ షాగ్స్ రూపొందించడానికి నేను డ్రిల్లింగ్, కాస్త ముతకగా ఉండే గుడ్డతో వాడుతాను. అలా దాదాపు ఓమీటరు గుడ్డ తీసుకుని, దాన్ని నాకు కావలసిన ఆకారంలో, తగిన సైజులో కత్తిరించుకుంటాను. దాన్ని ఒక తిత్తిలా రూపొందించి, ఒక కుచ్చు సాయంతో బిగిస్తాను. ఇలా రూపొందించిన సంచి మీద రంగురంగుల ప్లాస్టిక్ పూసల సాయంతో అందమైన నమూనాలు

రూపొందిస్తాను. అందమైన నల్లని డ్రిల్ షాక్ గ్రౌండ్ మీద ఈ పూసలు ఎంతో అందంగా కనిపిస్తాయి. అనుభవం ఏర్పడేకొద్దీ ఈ బాగ్లు ఎలా రూపొందించాలో తెలియవస్తుంది. వీలున్నవాళ్ళు దీన్ని అడపాదడపా డబ్బు సంపాదించిపెట్టే మంచి హాబీగా కూడా పాటించవచ్చును" అంటారు శ్రీమతి ప్రాసీ. పక్క పేజీలోని వర్ణ చిత్రంలో కనిపించే హాండ్ బాగ్లు-శ్రీమతి ప్రాసీ హస్తకళానికే చక్కని గుర్తులు.

హాండ్ బాగ్ల నిర్మాణంతోబాటు శ్రీమతి ప్రాసీ పిల్లలు బడికి తీసుకువెళ్ళడానికి అనువుగా ఉండే సంచులు రూపొందించడం లోనూ, బల్ల చాపల (టేబుల్ మాట్స్) రూపకల్పనలోనూ కూడా ప్రావీణ్యం సంపాదించారు. "ఆసక్తి ఉన్నవారు అందమైన టేబుల్ మాట్స్ కూడా తయారుచేసి తీరికవేళలను సద్వినియోగపరచుకోవచ్చును" అంటారు శ్రీమతి ప్రాసీ. రెక్కినతో ఆమె రూపొందించే బల్ల చాపలను చేపలు, ఎనుగులు వంటి అందమైన బొమ్మలతో తీర్చిదిద్దుతున్నారు.

పిల్లల సంచులు రూపొందించడానికి ఆమె జనుము గుడ్డను వాడుతున్నారు. ఆ గుడ్డమీద అందమైన మోటిఫ్లు తీర్చిదిద్ది ఆ సంచులు తయారుచేస్తున్నారు. ఆమె తయారుచేస్తున్న సంచులు, దిండు గోబులు వంటి వాటిని మద్రాసులోని 'బేబీ కేర్' వారు తరచుగా తీసుకుని ప్రోత్సహిస్తున్నారు.

"ఇంట్లో వంటపనీ, తక్కిన పనులూ అన్నీ నేనే చేస్తుంటాను. మా అమ్మాయిలిద్దరూ ఉద్యోగాలు చేసుకుంటున్నారు. పిల్లలూ, నా భర్త ఉదయం భోజనాలు చేసి వెళ్ళిపోయాక తీరిక వేళల్లో నేను ఇవన్నీ చేస్తున్నాను. ఇలా పనిచెయ్యడం నా కెంతో ఆనందం కలిగిస్తుంది. ఇందులో నా భర్త ప్రోత్సాహం కూడా ఎంతయినా ఉంది" అంటారు శ్రీమతి ప్రాసీ.

నరహరి మానసిక సంఘర్షణ అతడి అరుణ రుణ వదనంలోనూ, బరువైన ఉచ్చాస నిశ్వాసాలలోనూ స్పష్టంగా కనిపిస్తున్నది.

“నరహరిగారూ! మీ స్వవిషయంలో కలుగజేసుకున్నానని అనుకోకుంటే ఒక్క విన్నపం—కల్పకం గారు ఎంతటి ఉన్నత వ్యక్తి. ఎంతటి సద్గుణాలు గలవారో ఆత్మీయులకు మాత్రమే తెల్పు.”

“ఎవరా ఆత్మీయులు?” మధ్యలోనే చటుక్కున అడిగాడు నరహరి.

“దురదృష్టవశాత్తూ రక్త సంబంధీకులైన ఆత్మీయులంతా ఆమెగారిని వదలుకోవడమే కాదు—ఆమె నెత్తిన కళంక ముద్రను వేశారు. నిర్ణయగా, ఏకాకిగా బ్రతకలేని ఆమె—నావంటి పేదలనూ, దిక్కులేని వారిని ఎందరినో చేరదీసి ప్రాణం పోసి పెంచి సంఘంలో యిటువంటి గౌరవ స్థానాలను కల్పించారు.

ఫిజిలి

ఆరెకఫోడి (కోడూలి)

కౌసల్యదేవి

56 57 58 59 60

‘జిలి’ కథ మొర రాసిందని తెలుసుకున్న నరహరిలో పరివర్తన కలగసాగింది. మొర కన్న కవలపిల్లలలోని ఆడపిల్ల మరణించింది. తన పరిస్థితిని తలుచుకుని మొర ఎంతో విచారించింది. కాత్యాయని ఉత్తరంకో మొర గురించిన నరహరి ఆందోళన ఎక్కువైంది. మొర పరిస్థితి గురించి రామదాసు డాక్టరు సుభద్రాదేవికి ఉత్తరం రాశాడు. ఆమె నరహరికి ఆ ఉత్తరం చూపించింది.

“కాయకష్టం చేసుకుంటూ బ్రతికేతలిదండ్రుల పదిమంది సంతానంలో కడుపు కూడా సరిగా నిండని కడగొట్టుదాన్ని నేను. నా తల్లి వారి యింట దాసి; నన్ను కల్పకంగాడు ఉద్ధరించి ఈ స్థితిని ప్రసాదించారు. నా వంటి అభిమాన పుత్రికలూ, పుత్రులూ యింకా వున్నారు—ఆమె గారికి. ఆమెగారి బెన్నత్యం మాకు మాత్రమే తెలుసు. ఆమెగారి దీనగాథ కూడా మాకు మాత్రమే తెలుసు...ఆమె ముసలి భర్త అనుమానానికి

నిర్ణయకూ గురై అసత్య కళంకాన్ని జీవితాంతం నెత్తిన మోసిన నిర్భాగ్యురాలు నరహరి గారూ! లోతులందరి వలెనే మీర కూడ తల్లిని ఆపార్థం చేసుకుని ద్వేషించేది మొదట. ఆమె తల్లిని కలుసుకున్నదీ, నిజం తెలుసుకున్నదీ కూడ ఆఖరి రోజులలో మాత్రమే!”

అసహ్యన్ని మరచి ఆశ్చర్యంగా విన్నాడు
నరహరి అంత వరకూ.

తన నిర్ణయం ఏమిటో తెలుపకుండానే,
“మరి నెలవు” అంటూ లేచాడు.

“అలాగే, ఇంటికి వెళ్లి ప్రశాంతంగా
ఆలోచించండి నరహరిగారూ! తన మూలంగా
మీ భార్యభర్తల నడుమ కలతలు వచ్చాయని
కలవరిస్తూనే కన్నుమూశారు కల్పకం గారు. ఆమె
గారి ఆత్మకు శాంతి కలిగించండి.”

‘మీరకు తెలియకుండా ఈ ఉత్తరం
వ్రాస్తున్నాను.’

నరహరికి మరలా మరలా గుర్తు వస్తూన్నది
రామదాసు ఉత్తరంలోని ఆశీరి వాక్యం.

‘మీరకు నాపై అంత అయిష్టంగా వున్నదా?’

‘ప్రసవించి రెండు నెలలు కావస్తూన్నదా?
నేనేం పాపం చేశానని బిడ్డ మరణించింది?’
అప్రయత్నంగా అతడి కనులలో నీళ్ళు నిండాయి.

‘దాబు ఎలా వుంటాడు?’

‘నేను వెళ్ళితే మీర ఆదరించుతుందా, అవ
మానించుతుందా?’

అన్నీ ప్రశ్నలే.

‘ఇంతకాలం ఎలాగో భరించాను కానీ, ఇక
ఈ దూరం, ఈ విరహం భరించలేను మీరా!’
బరువెక్కిన గుండెను బాధగా చేతితో రాసు
కున్నాడు నరహరి: ‘నేను అనుచితంగానే
ప్రవర్తించాను. అయితే నీ సహనం ఏమైంది?
ఎంతటి శిక్ష వేశావ్ నాకు? బిడ్డ పుట్టిన తర్వాత
నైనా నీ మనస్సు మారలేదా? నాకు ఉత్తరం
వ్రాయాలనిపించలేదా? పోనీలే....నేనే వస్తాను
నీ వద్దకు.’

“అగు!” అతని అంతరాత్మ ఆజ్ఞాపించింది:
“వెళ్ళి ఏం చేస్తావ్? మీరను ఇక్కడికి తీసుకు
వస్తావా? లోకుల హేళనకు తలెత్తుకోగలవా?”

“.....”

“ఏచ్చివాడా? ఇక మీరను మరచిపో!”

“అసాధ్యం. మడువలేను. మీరను విడచి
జీవించలేను.”

“అయితే పరువు ప్రతిష్ఠలు విడవగలవా?”

“ఈ కృత్రిమ విషయాలు నాకక్కర్లేదు.”

“కానీ నీవు వుంటాన్న సంఘానికి కావాలి.”

“గంగలో కలవనీ. ఈ కుళ్ళూ కృత్రిమాలు
నిండిన సంఘానికి దూరంగా బ్రతకగలం నేనూ
నా మీరా....” అసహనంగా అతడు పెట్టిన
కేకలకు భవనమంతా మార్మోగగా, జాగ్రదవ
స్థను పొంది తన ఎదుట ఎవ్వరూ లేరనీ, ఇదంతా
తన లోపలి సంఘర్షణ అనీ తెలుసుకున్నాడు.

పశ్చాత్తాపం నిండిన మనసుతో, ఇనుమడించిన
అనురాగంతో, మాతృత్వం నింపుకొన్న ధర్మ
పత్నిని కనులారా చూడవలెననే ఉబలాటంతో,
తన అంశను-తన ప్రతిరూపాన్ని హృదయానికి
హత్తుకొనవలెననే తహతహతో ప్రయాణానికి
సిద్ధమయ్యాడు నరహరి.

రామదాసు లేఖను మరలా మరలా చదువు
కున్నాడు.

‘ఈ ఆలస్యాన్ని ఆపార్థం చేసుకుంటున్నావా
మీరా? వచ్చి క్షమాపణలు వేడుకుంటాను కదా?’
మనసులోనే మరలా మరలా సంజాయిషీ యిచ్చు
కుంటున్నాడు.

‘అన్నట్టు.....మీరకు బహుమతిగా ఏమి
తీసుకువెళ్తే బాగుంటుంది?’

‘ఇంతకూ ఆ భాస్కర్ ఎవడు?’ అన్న
ఆలోచనలో వున్న నరహరి రజని రాకను
గమనించనే లేడు.

“అన్నయ్యా!”

అతి దీనంగా, అతి మందంగా వున్న ఆ సందోధన నరహరికి చాలా క్రొత్తగా వినిపించింది.

ఎప్పుడూ సుడిగాలిలా రావడమే కానీ రజని యంత మందకొడిగా ఏనాడూ కనబడలేదు.

“ఏమిటి? ఏమైనా దబ్బు కావాలా?”

‘కా’దన్నట్లు తలాడించింది రజని.

“మరి?”

తల వాల్చుకు కూర్చున్న రజని కనులు ధారాపాతంగా వర్షించసాగాయి.

“ఏమిటి సంగతి?” అసహనంగా అడిగాడు నరహరి.

ఎప్పుడూ పొగరుగా పెంకగా వుండే రజని ఏడుస్తున్నా అసహ్యంగానే వుంది, జారి కలుగకపోగా.

“కస్తూరి యంతపని చేస్తుందనుకోలేదు.” తల రెండు చేతులతోనూ పట్టుకున్నది రజని ఏదో బాధపడ్తున్నట్లుగా.

నరహరి మౌనంగా చూడసాగాడు.

“నన్ను త్వరగా ఏదైనా హాస్పిటల్ కు తీసుకువెళ్ళు. తల తిరుగుతున్నది. విషం పెట్టారనుకుంటాను నాకు.”

“ఏమిటి?” ఇప్పటికీ నరహరిలో చలనమూ ఉద్యేగమూ కలిగాయి.

“ఔను. కస్తూరి నాకు విషం పెట్టింది—అడ్డు తొలగించుకోవటానికి.... త్వరగా నన్ను డాక్టర్ దగ్గరకు తీసుకెళ్ళు....” కూర్చోలేకుండా వున్నట్లు వెనక్కు వారిపోయింది కుర్చీలో.

“అమె యింటినుంచే వస్తున్నావా?”

“ఔను. పార్టీ వంకతో విరిచింది. డ్రింక్స్ త్రాగించింది. పార్టీ ఎందుకో అప్పుడు చెప్పింది.... తనకూ డాక్టర్ కూ పెళ్ళి ఎంగేజ్ మెంట్ పార్టీ అని. నాకు కోపం వచ్చి తిట్టేసి వచ్చేశాను. దారిలోనే తల తిరగడం మొదలైంది. డ్రింక్స్ లో ఏదో కలిపినట్లున్నది.”

నరహరి మరి ఆలస్యం చేయకుండా వెంటనే అమెను క్రిందికి నడిపించి తీసుకువెళ్ళి, కారులో పరుండజేసి బయలుదేరదీశాడు.

“అన్నయ్యా. బ్రతుకుతానా?” దీనంగా వున్నది రజని స్వరం.

“మాట్లాడకు రజనీ. పర్వాలేదు. గాభరా పడకు” కారును పరుగెత్తించుతూనే నరహరి

రజనిని ఓదారుస్తున్నాడు.

“నన్ను క్షమించన్నయ్యా!” రజని కనులు వరద కాల్యలైనాయి.

“ఏమిటి రజనీ? ఏమిటంత అరైర్యంగా వున్నావ?”

“బహుశా చచ్చిపోతానేమో! బ్రతకను.”

రజనికి మరిసరిగా వున్నదా లేదా అనే అనుమానం వచ్చింది నరహరికి.

అది విష ప్రయోగమని నిర్ధారించుతూనే డాక్టర్ పోలీసులకు ఫోన్ చేశాడు.

నరహరి తల్లిదండ్రులకు కబురంపాడు.

రజని చెప్పే ప్రతి మాటా రికార్డుయింది.

“నన్ను క్షమించన్నయ్యా. నీకు తీరని అపకారం చేశాను. డాక్టర్... మోసగాడు....”

“ఏమిటి?” అదరిపడ్డాడు నరహరి.

“ఔను. మొదట కస్తూరి యింటనే నాకు అతడితో మైహ మైంది. నీతో అ బర్తం చెప్పాను. మీర వదిన ఏపాపం ఎరుగదు. డాక్టర్ నన్ను వివాహం చేసుకుంటానన్నాడు. కస్తూరి—అతడికి నాకూ కూడా నివి మాలలో అవకాశాలు యిప్పించుతానన్నది. అందుకే అది ఆడించినట్లుల్లా ఆదాను. నిన్నూ వదిననూ విడదీశాను దానితో సహకరించి.”

“ఎంత పని చేశావ్ రజనీ!”

“నేను మోసపోయాను. అదీ డాక్టర్ ఒకటై ఇప్పుడు నన్నిలా అడ్డు తొలగించుకుంటున్నాడు. వదిన నిప్పులాంటిది. నేను చెప్పినవన్నీ అబద్ధాలే.”

“మాట్లాడకు రజని.. శ్రమ పడకు” అని మాత్రం అనగలిగాడు నరహరి.

ఒక వంక వర్తనమ్మ కోకాలు వినవస్తున్నాయి. మరొక వంక రంగనాథం విప్పులు చెరుగుతున్నాడు—“డాక్టర్ నూ కస్తూరినీ అంతు చూస్తాను” అంటూ.

“ఆ పని పోలీస్ వారే చేస్తారు లెండి.” ఎవరో ఆయనను సమాధానపరుస్తున్నారు.

అంతకంతకు రజని శరీరం నల్లబడిపోతూన్నది. డాక్టర్ ఆశ వదులుకున్నట్లు చూస్తున్నాడు.

“అన్నయ్యా. నీవు మంచిగా బ్రతకమని.... ఎంత బోధించినా వినక నాశనాన్ని చేతులారా కొనితెచ్చుకున్నాను!” రొప్పుతున్నది రజని. “మీ వివాహం కాక ముందు వదినను పొంద

ప్రయత్నించి ఫలించక కక్ష కట్టిన నాగుదాము డాక్టర్. అంతే....నన్ను క్షమించు.”

రజని ప్రాణాలు ఎగిరిపోయాయి.

నరహరికి ఏడిచే శక్తి లేకపోగా తల్లి దండ్రులు, అక్క, అత్త అందరి ఏడ్చులూ అతనికి ఏహ్యత కలిగించాయి. ‘బిర్తలను తగిన శిక్షణ యిచ్చుకోకుండా మూర్ఖంగా తయారు జేసి చేతులారా నాశనం చేసిన మూర్ఖులు!’ అనుకున్నాడు అసహ్యంగా.

“కస్తూరి, ఎంత కాల కూట విషానివే! మా రజనిని చంపి నువ్వెలా కులుకుతావ్? చేస్తారులే పోలీసులే నీ పెళ్ళి!” మంగమ్మ శపిస్తూ కోకాలు తీస్తున్నది.

నరహరికి ఎవరితోనూ మాట్లాడాలని కానీ. ఓదార్చవలెననిగానీ అనిపించలేదు. నిశ్శబ్దంగా నిష్క్రమించాడు, స్థిర నిర్ణయంతో.

‘కస్తూరి, అందరి రాణిగా నాగరిక ప్రిగా లోగడ పత్రికల నలంకరించావు. ఇప్పుడు హంతకురాలిగా నీ ప్రతిభాపాటవాలను పత్రికలు గానం చేస్తాయి కాబోలు! నిన్ను గొంగళి పురుగుతో పోల్చింది మీర ఒకనాడు. ఎంత సరైన ఉపమానం చెప్పింది!’ అని అనుకోకుండా వుండలేకపోయిందతడి మనసు. ‘నన్ను సాదించ లేక నా చెల్లెలిపై కక్ష తీర్చుకున్నావా?’

‘మీర పరువు ప్రతిష్ఠలను గురించి ఆలోచించే యోగ్యత నీకూ నీ కుటుంబానికి వున్నదా?’ మనసు వేసే ప్రశ్నకు జవాబు లేదు అతడి వద్ద.

62

నిశ్శబ్దంగా వచ్చి తమ కళ్ళ ఎదుట నిలబడిన వ్యక్తి నరహరి ఔనా కాదా అనే సందేహాల్ప ర్యాలతో సతమతమౌతూ కొన్ని నిమిషాలు ఆలాగే అవాక్కుగా వుండిపోయారు రామదాసు దంపతులు.

నరహరి మానసిక స్థితి కూడా అందుకు తక్కువగా ఏమీలేదు. మీర కొరకు గాలించు తున్నాయి అతడి నేత్రాలు.

ఆ అతీత పరిస్థితి నుండి ముందుగా తేరు కొన్న వ్యక్తి రామదాసు. “నరహరి!” అనే శంతో కంతం వణుకుతున్నది. అనందబాష్పాలు చెంపలపై జాలు వారుతున్నాయి.

“నువ్వేనా? నువ్వే వచ్చావా? ఎన్నాళ్ళకు

దయ కలిగింది మామై?" నరహరి రెండు చేతులనూ వట్టుకొని తీసుకువెళ్ళి తన సరసన కూర్చుండబెట్టుకున్నాడు రామదాసు.

"అంతా కులాసాయేనా బాబూ?" తేరుకొన్న పార్వతి కుకల ప్రశ్న వేసింది.

'బా' నన్నట్లుగా తల వూపాడు నరహరి.

"ఎందన వచ్చావు. భోజనానికి రే బాబూ!"

తల ఎత్తి ఆ యిరువురి ముఖమూ చూడలేని నరహరి నేల చూపులు చూస్తూనే అన్నాడు: "ఇప్పుడేమీ వద్దండి. భోజనం దారిలోనే చేశాను."

"పోనీ ఓ గ్లాసు పాలో. మజ్జిగో తీసుకురా పార్వతీ!"

'ఈ మర్యాదలే కానీ మీర గురించి మాట్లాడలేం పిళ్ళూ?' అనుకున్నాడు నరహరి.

చల్లని పానీయంతో తిరిగి వచ్చిన పార్వతి చేతులలో పనిబిడ్డను చూస్తూనే నరహరి గుండె వేగంగా కొట్టుకున్నది.

తన ప్రతిరూపాన్ని-తన అంశను ప్రప్రథమంగా చూచుకోవడం - ఎంతటి వింత అనుభూతి యిది!

నరహరి సంకోచం గమనించిన రామదాసు తన చేతులలోనికి తీసుకున్నాడు రామును.

"అంతా నీ పోలికే అంటుంటుంది పార్వతి." మనస్ఫూర్తిగా నవ్వుతూ అన్నాడు రామదాసు. ఒడిలో బిడ్డను బుగ్గలు నిమురుతూ, "చూడు బాబూ, మీ నాన్న వచ్చాడోయ్!" అన్నాడు.

బాబు ఏదో అర్థమైనట్టే రామదాసు ముఖం లోనికి చూస్తూ బోసి నవ్వులొలికించాడు.

"మీరకు కబురు పంపలేకపోయానా? ఎవరైనా వున్నారా?" రామదాసు భార్యను అడిగాడు.

"అఁ. సంపించాను. వస్తూందారి మరి."

"ఎక్కడకు వెళ్ళింది మీర?" ఆశ్రుతతో అడిగాడు నరహరి.

"అదుగో. ఆ బిల్డింగ్ లో ఏదో శరణాలయం ప్రారంభించింది."

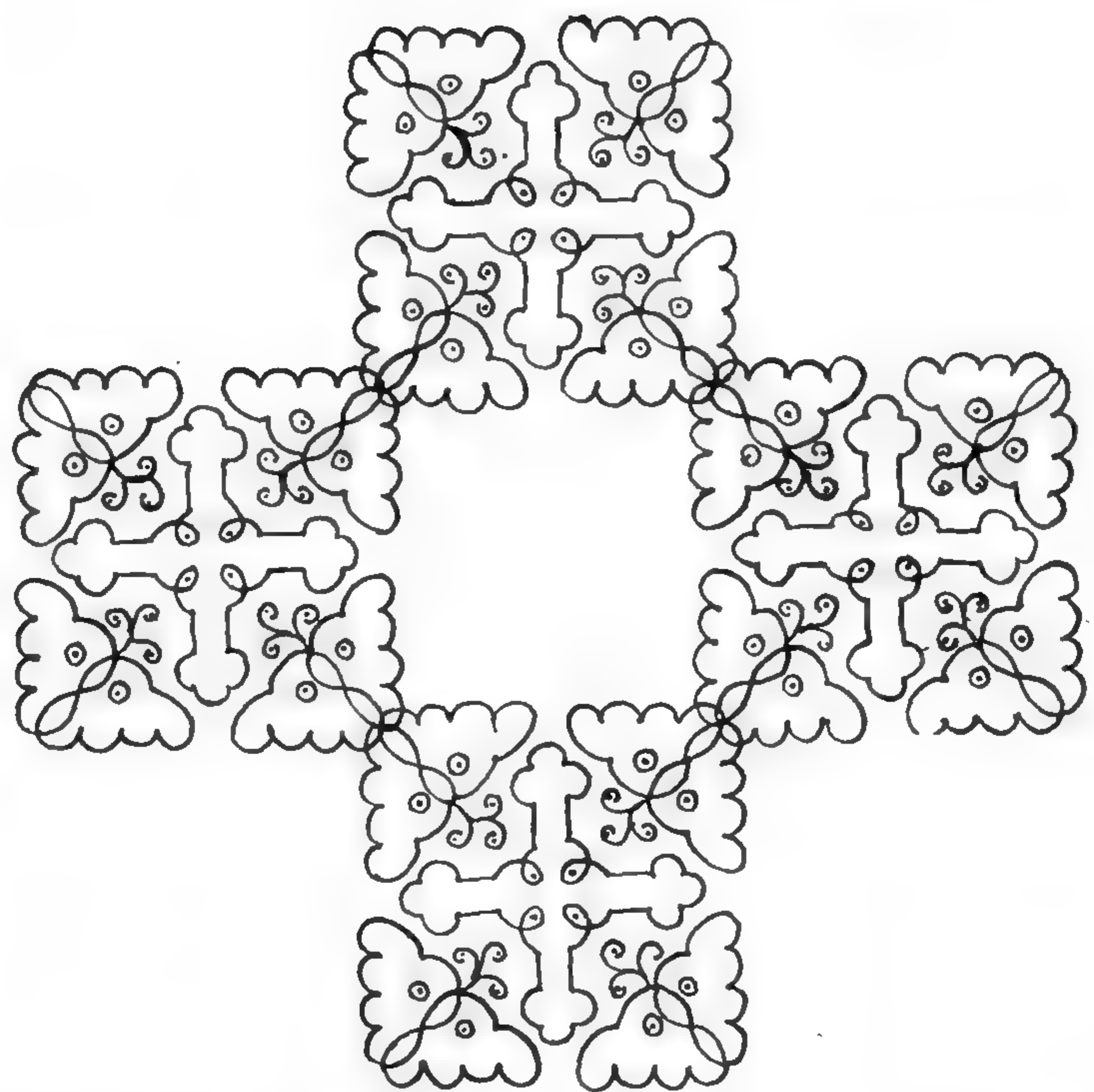
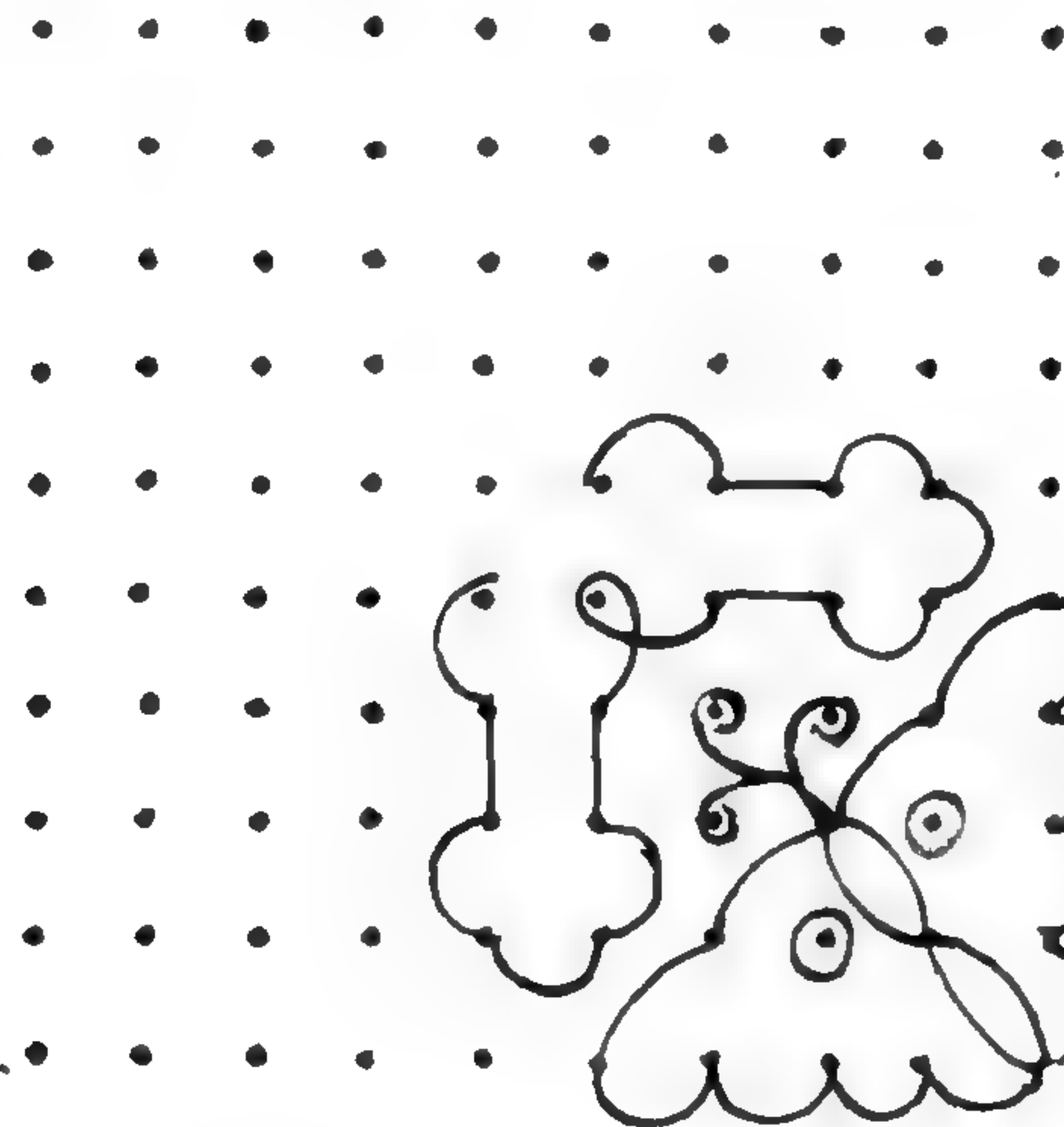
అంతవరకూ నరహరి గమనించనే లేదు.

రామదాసు కుటిరావితెదురుగానే వున్నది ఓ మేడ.

"ఈ మధ్యనే కట్టించింది మీర తన తల్లి పేరిట...." వివరించుతున్నాడు రామదాసు.

త్రింకొక శ్రీతాత్రోకచిలుకల ముగ్గు

ఈ ముగ్గు వెయ్యడానికి వది చుక్కలు వది వంపులు గీసిన తర్వాత మధ్య చుక్కల చుట్టూ వరసల్లో పెట్టాలి. మొదటి చుక్కనుండి ఐదవ నున్న పెట్టాలి. పై మూడు చుక్కలను బొమ్మలో చుక్క వరకు వంపులు పెట్టాలి. రెండు ప్రక్కలా చూపినట్లుగా కలపాలి. ఈ ముగ్గు పెద్దగా వేసుకోవా అలాగే పెట్టిన తర్వాత ఈ రెండు కొనలను లంటే వాలుగు ప్రక్కల వదేసి వరసలలో చుక్కలు 'క్రాస్'గా కలుపుతూ వాలుగు వంపులు పెట్టాలి. పెట్టి వేసుకోవచ్చును. దీనికి రంగులు వేస్తే కూడా మొదటి చుక్కనుండి మధ్యగా రెండు పొడుగు ఎంకో బావుంటుంది. —శ్యామలాదేవి

అప్పుడు గుర్తుకు వచ్చింది నరహరికి-సుభద్రా దేవికి రామదాసు వ్రాసిన ఉత్తరం.

“మాస్టారూ!” మంద్రంగా సందోదించాడు. “సుభద్రాదేవి నాల్గు రోజుల క్రిందటనే విదేశాల నుండి వచ్చిందట. మీ ఉత్తరం మొన్ననే నా కిచ్చిందామె. మీరా, బాబుల విషయం అప్పుడే నాకు తెలిసింది. మర్నాడే బయలుదేరాను.”

“పోనీరే నరహరి, ఇప్పటికైనా నన్ను క్షమించి వచ్చావ్. అదే సంతోషం....” గద్గద స్వరంతో అన్నాడు రామదాసు.

“అంతమాట వద్దు మాస్టారూ. నన్నే మీరు మన్నించాలి.”

అంతవరకూ నిగ్రహంగా వున్న పార్వతి శోకం కట్టలు తెంచుకు ప్రవహించింది. “ఇద్దరు బిడ్డలూ బ్రతికితే ఎంత బాగుండేది! పైకి ఏడవదు, పన్నెత్తి మాట్లాడదు కానీ రోలోన కుమిలి పోతున్నది. రాయిలాగ అయిపోయింది.” ఏడుస్తూ అన్నది పార్వతి.

“మీ మేస్టారు నిన్ను మోసం చేయగలరని అసలెలా అనుకున్నావ్ బాబూ?”

నరహరి తల వంచుకున్నాడు.

“పార్వతీ!” రామదాసు కలుగజేసుకున్నాడు.

“ఏవో ఒడిదుడుకులు రావడం అప్పుడప్పుడు సహజం. అంతే, ఆ విషయాలు అందరూ మరచి పోవాలికానీ మరలా మరలా తర్కించకూడదు.”

అంతలో మీర రానే వచ్చింది.

“రామ్మా మీరా. ఎవరోచ్చారో చూడు తల్లీ!” అనందంతో ఉక్కిరిబిక్కిరాడున్నది పార్వతి.

నరహరి కనులలో ఆనందం, ఉద్వేగం, తపన, అనురాగం-అన్నీ మిళితమై కానవస్తున్నాయి. సమక్షంలో వృద్ధులున్నారనే విషయం కూడా మరచి మీరనే చూడసాగాడు.

ఏదో పని వున్నట్లుగా రామదాసు బయటికి నడిచాడు.

పనివాడిని తీసుకుని ప్రక్క గది లోనికి నడిచింది పార్వతి.

పాదరక్షలను విడచి స్థిరంగా నిలబడిన మీరలో ఏ భావమూ లేదు. చూపులు నిశ్చలంగా. ముఖం గంభీరంగా వున్నది.

“మీరా!” తన పిలుపు తనకే వినిపించనంత మంద్రస్థాయిలో వున్నది నరహరి కంఠం.

మీర గాంభీర్యం చెదరలేదు. “కులాసాగా

వున్నారా మీరు?” ఎవరో పరిచితులను కుశల ప్రశ్నచేసినట్లుగా వున్నది ఆమె పరికరింపు.

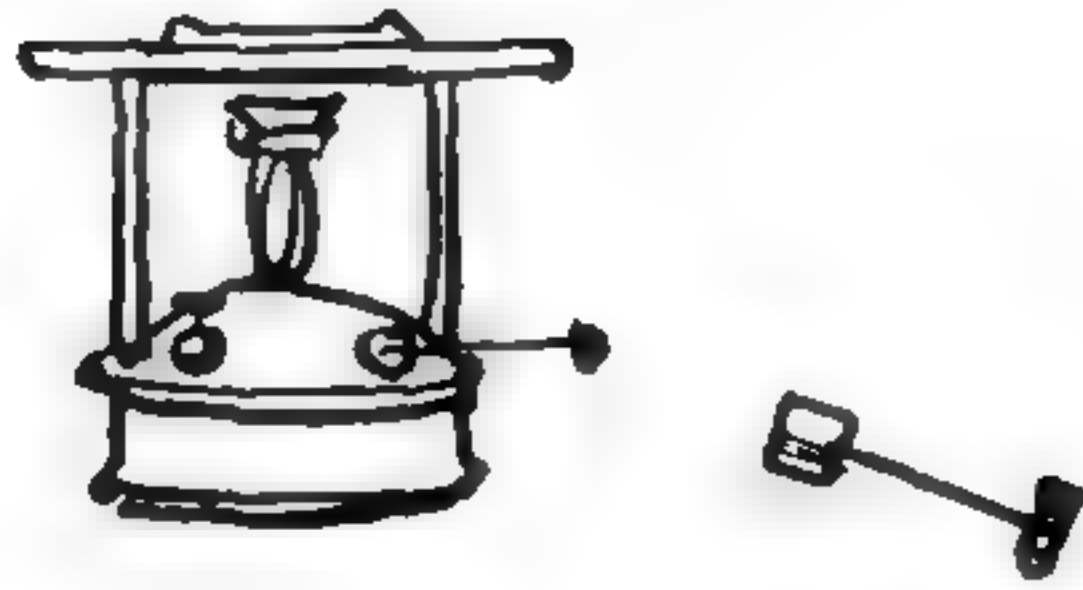
“అ.. నువ్వు?”

“ఇదిగో. ఇలాగే....” సమాధానం చెప్తునే మరో గది లోనికి వెళ్ళిపోయింది మీర.

నరహరి గ్రహించాడు-మీరకు యింకా తనపై కోపం పోలేదని.

“అన్నం పెట్టమ్మా. నేను త్వరగా వెళ్ళాలి మళ్ళీ...” అంటూన్న మీరను అర్థం కానట్లు చూచింది పార్వతి.

“తప్పమ్మా మీరా. అతడన్నీ మరచి వచ్చి నప్పుడు నువ్వెలా ప్రవర్తించ కూడదు. తేడాలూ, స్పర్థలూ భార్యభర్తల నడుమ కాకపోతే దారిన పోయే వారితో వస్తాయా?” సర్దిచెప్ప ప్రయత్నించింది.

వంపు కొట్టే స్టోర్, వంపు కొట్టే సాధనం చివర ‘వాషర్’ వుంటుంది. ఈ వాషర్ సారాంశంగా చెడిపోతూ వుంటుంది. అలాంటప్పుడు, దాన్ని తీసి కాస్త మంచి మానె రాస్తే చాలు-కొంత కాలంపాటు మళ్ళీ పనిచేస్తుంది.

“అమ్మా!” సూటిగా పార్వతి దెస మాస్తూ నిశితంగా అడిగింది మీర: “బాబయ్యగారు నిన్నెప్పుడైనా యిలా అవమానించారా? తృణీ కరించారా?”

అనుకోని ఈ ప్రశ్న అఘాతంలా తగిలింది పార్వతికి.

“మాట్లాడవేమమ్మా?”

“లేదు తల్లీ. భగవత్కృప వల్ల మా నడుమ ఎప్పుడూ ఇటువంటి విభేదాలు తలెత్తలేదు.”

విషాదంగా చిరుహాసం చేసింది మీర. “నువ్వు అదృష్టవంతురాలివమ్మా! కానీ....నీ జీవితంలో ఇలా జరిగి వుంటే నువ్వేం చేసి వుండేదానివి?”

తడబడింది పార్వతి. ఆమె సమాధానం చెప్ప లేక తల్లడిల్లుతున్నట్లుగా కన్నట్టింది.

మీర భోజనం చేయకుండానే వెళ్ళిపోతూ

అన్నది: “మళ్ళా ఓ గంటలో వస్తాను. అక్కడ అందరూ నా కోసం కూర్చుని వున్నారు.”

నిస్సహాయంగా నుదురు కొట్టుకున్నది పార్వతి ‘భగవంతుడా, నువ్వే దిక్కు’ అనుకుంటూ.

“మీర మళ్ళీ ఎక్కడకు వెళ్తోంది?” రామ దాసు లోనికి వస్తూ అడిగినదానికి పార్వతి విసుగ్గా జవాబిచ్చింది: “ఏమో! ఏమిదో రాచకార్యాలు మునిగిపోతున్నాయట అక్కడ.”

ఘాన వదనంతో కూర్చున్న నరహరి చెంతకు వచ్చి కూర్చున్నాడు రామదాసు.

“మీరకు నాపై కోపం పోలేదు మాస్టారూ! మీరైనా నన్ను క్షమించండి.”

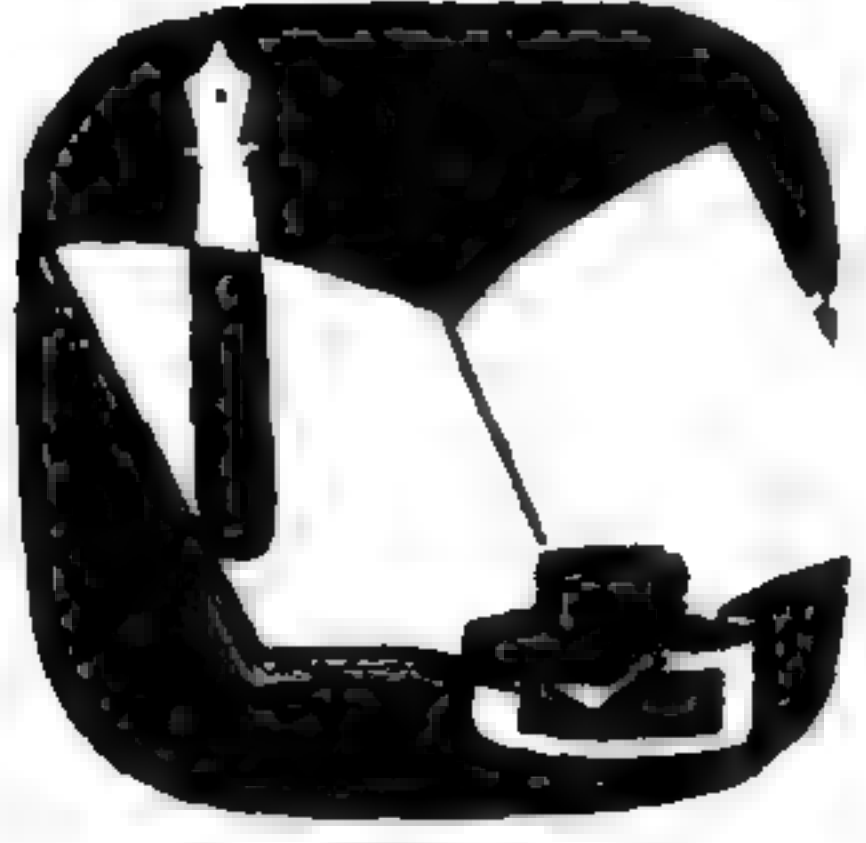
రామదాసు పెద్దరికపు వాత్సల్యంతో అతడి పీపును నిమిరుతూ ఆదరస్వరాన అన్నాడు: “నరహరి, బాధపడకు. మనం పరిస్థితులకు బానిసలం. అంతే, ...మీర మనసు నాకు బాగా తెలుసు. ఎంత సున్నితమైన మనస్సో అంత పట్టుదల కూడా వున్నది. ఏ చిన్న గాయమైనా సరే, ఆ హృదయాన శాశ్వత ముద్ర వేసుకొనేది. బాల్యావస్థలోనే తల్లిని తండ్రిని కూడ క్షమించలేక మనసును పాడుచేసుకున్నది. ఆ బాధతోనే ఏకాకిగా మారిపోయి తన చుట్టూ ఒక పరిధిని గీసుకున్నది. అనుకోని విధంగా ఆ పరిధిని చేరించి నీవామెకు దగ్గరయ్యావ్!

“బీటలువారిన నేలకు వన్నీరయ్యావు! నిండుహృదయంతో నిన్ను ప్రేమించి పూజించింది. సశ్యశ్యామలంగా వున్న ఆ మనసు మరలా బీడు అయిపోయింది. దెబ్బ మీద దెబ్బ; దెబ్బ మీద దెబ్బలతో బొప్పికట్టిపోయింది.”

“నన్ను....నన్ను క్షమించండి మాస్టారూ. మూర్ఖంగా ప్రవర్తించాను....” పశ్చాత్తాపంతో అతని గొంతు వణికింది.

“ఇండుకు ఎవరు కారణం. అనేది నేను మాట్లాడటం లేదు నరహరి! విషయం వివరించు తున్నానంతే. నిరాశపడకు. మీర నిన్నెంత ప్రేమించిందో నాకు తెలుసు; కోపగించి వచ్చిన దన్నమాటేకానీ అహర్నిశలూ నీ ఆరాధనతోనే ఎలా గడిపిందో నే నెరుగుదును. ప్రసవించిన తర్వాత బిడ్డను కోల్పోయిన దుఃఖంలో పీపు వచ్చి ఆదరించలేదనే బాధతో యిలా రాయిలా మారి పోయింది. ఈనాడు ఒక్కసారిగా మారడం కష్టం. నేను నచ్చజెప్తాను. మీర నా మాట కాదనదు.... పద. కాస్తేపు అలా తిరిగివద్దాం.” [నశేషం]

శుశ్రూషలు

క వి తా ల త
(కవితల సంపుటి)

[వివిధ రచయిత్రుల కవితల సంపుటి; ప్రచురణ : యువభారతి, 5 కింగ్స్ వే, టికిందరాబాదు 500 003. వెల : రూ. 1. 00. పాకెట్ సైజులో 32 పేజీలు]

అంతర్జాతీయ మహిళా సంవత్సర సందర్భంగా సాహితీ సాంస్కృతిక సంస్థ 'యువభారతి' వారి వనితా విభాగం జరిపిన పోటీలో ఎన్నికైన కవితలతో కూర్చిన ఈ సంపుటిలో వివిధ రచయిత్రులు వ్రాసిన 14 ఖండికలు ఉన్నాయి.

ఈ సంపుటిలో ఉన్న కవితా ఖండికలలో సమాజానికి దర్పణం (వై. శాంతి రచన), నేనెవరిని (పి. వెంకటరమణ రచన), స్వరాజ్యపు రైలు బండి (వంగల రుక్మిణి రచన) అన్న మూడు ఖండికలు తప్ప తక్కినవన్నీ అంతంత మాత్రంగానే ఉన్నాయి.

ఈ సంపుటికి 'పుష్పలత' అన్న పీఠిక వ్రాసిన ప్రముఖ సాహిత్య విమర్శకులు శ్రీ జి. వి. సుబ్రహ్మణ్యం మాటలలో చెప్పాలంటే "ఇందులోని కవితలన్నీ అపూర్వ ఖండాలు కాకపోవచ్చు; కానీ కవి సరస్వతి ఆశా కిరణాలు" కావచ్చును. ఈ సంపుటిలోని కవితల మాట ఎలా ఉన్నా-ఈ పీఠిక మాత్రం విజ్ఞాన దాయకంగా ఉంది.

కొన్ని ఖండికలు చదువుతున్నప్పుడు-ఈ సంపుటిలో ప్రచురించిన కవితలు ఒక పోటీలో ఎన్నికైనవంటే నమ్మడానికి కష్టంగా ఉంది. 'వనితల కవితా సంపుటి తెలుగులో ప్రచురించటం ఇదే మొదటిసారిమో,' అన్నారు జి. వి. సుబ్రహ్మణ్యం తమ పీఠికలో. అలా 'యువభారతి' చేసిన ఈ ప్రయత్నం ప్రశంసనీయం.

కాడేపల్లిగూడెం మహిళా లయన్స్ క్లబ్ సభ్యురాలు ఇటీవల శ్రీలంకకు వెళ్ళి అక్కడ వివిధ ప్రాంతాల్లో పర్యటించారు. అలాగే తమిళనాడులోని వివిధ దర్శనీయ స్థలాలకు వెళ్ళి వచ్చారు. ఈ వనితల బృందం యాత్ర శ్రీమతులు దారా, సీకాదేవి కృష్ణారావు అధ్యక్ష్యంలో సాగింది. "ఈ యాత్రవల్ల శ్రీలంక స్త్రీల గురించి, అక్కడివారి ఆచార వ్యవహారాల గురించి ప్రత్యక్షంగా తెలుసుకునే అవకాశం లభించింది" అన్నారు వారు.

చీరాల వి. ఆర్. ఎస్ అండ్ వై. ఆర్. ఎస్. కళాశాలకు సంబంధించిన వేషసర్ సర్వీస్ స్కీమ్ను పురస్కరించుకుని ఆ కళాశాల విద్యార్థినులు కొందరు ప్రకాశం జిల్లాలోని ఉప్పగుండు గ్రామంలో కుటుంబనియంత్రణ ప్రచారం జరిపారు. గ్రామాని పునర్వికాసానికి యువజనులు కృషి చెయ్యాలన్న ఆశయంతో ఈ విద్యార్థినులు గ్రామాని స్త్రీలకు

అరోగ్య విషయాల గురించి కుటుంబనియంత్రణ అవశ్యకత గురించి వివరంగా వచ్చిచెప్పారు. ఈ కార్యక్రమాల మధ్య ఒక రోజు ఆ గ్రామంలో సంభవించిన అగ్ని ప్రమాదంలో ఇబ్బంది పడిన వారికి ఈ విద్యార్థినులు ఎంతో సాయపడడం చెప్పకోదగ్గ విశేషం!

అగ్ని ప్రమాదాలు

ఈ మధ్య తరచు ఏవో ఘోరమైన వార్తలే వింటున్నాము. ముఖ్యంగా అగ్ని ప్రమాదాల గూర్చి:

ఆ మధ్య ఒక దుస్సంఘటన జరిగింది. భార్య భర్తలు - ఒక బాబు వారికి. సినిమా తెళ్ళి వచ్చారు. కరెంటు పోయినందువల్ల లైట్లు లేవు. తాళం తీశారట. టార్పి లైటులోనూ నెల్సు లేవని ఆయన గొణుక్కుంటుండగా - "ఉండండి....వంటింట్లో అగ్నిపెట్టె తెస్తాను. కాండిర్స్ వెలిగిస్తాం." అని ఆవిడ చీకట్లో వంటింట్లో తెళ్ళింది. తల్లి కొంగు పట్టుకుని బాబు కూడా అనుసరించాడు. అమెకు ఏదో వాసన వచ్చింది. తడుముకుంటూ అగ్నిపెట్టె తీసి వెలిగించింది. అంతే-భగ్గున గదంతా మంటలు-వారి కేకలకి భర్త పరిగెత్తుకొస్తే మంటలు అతడినీ చుట్టేశాయి. పైగా ఆ ముగ్గురూ దరించినవి చెల్లిన బట్టలు. ఇంతకీ ఏమయ్యిందంటే గ్యాస్ స్టో సిలిండర్ ఆఫ్ చేయకుండా తొందరలో అమె వెళ్ళిపోయింది. వారు తిరిగివచ్చేసరికి గదంతా గ్యాస్ నిండిపోయివుంది. వీరు జాగ్రత్తకోసం కిటికీలు వేసేసుకున్నారు. దాంతో ఆ అగ్ని ప్రమాదంలో ముగ్గురూ మరణించారు.

ఇలాగే మరొకటి-భర్తకి కాఫీ ఇవ్వాలని స్టో అంటించింది ఒకామె. అగ్నిపుల్ల విసిరేసింది. మందుతున్న అగ్నిపుల్ల తెరచివున్న గాలన్ దబ్బాలో పడి కిరోసిన్ అంటుకుందట. అమె చూసుకోలేదట. అది "దాం"మ్మని పేలి మంటలతో వున్న కిరోసిన్ అమె చెల్లిన చీర మీద, గది నిండా పడి భగ్గున మంటలు లేచాయట. అమె కేకలకి భర్త పరుగెత్తుకొచ్చి అమెను ఆ మంటల మధ్యనుంచి లాక్కొచ్చేసరికి అతడి కాళ్ళూ, చేతులూ కాలిపోయాయట. ఇద్దరినీ హాస్పిటల్లో జాయిన్ చేశారు. మూడురోజులు నరకం

అనుభవించి అమరురాలైంది అమె. చెప్పలేక ఆ వార్త ఎలాగో భర్తకి చెప్పగా అతడి కన్నీటి దారకు అంతులేదు. హృదయ విదారకమైన విషయం మరొకటి - అతడు తన కన్నీటిని తుడుచుకోను వీల్లేకుండా అతడి చేతులు రెండూ కాలిపోయి వున్నాయి:

ఇలాంటివే ఎన్నో చోట్ల....ఎన్నో....

ఇటువంటి చిన్న చిన్న పొరపాట్ల వలన ప్రాణాలు పోవడం-ఒక వేళ బ్రతికినా-భయంక రాకృతితో బతకడం నిత్య నరకంగా వుంటుంది.

తాటాకుల ఇండ్లు, గడ్డివాములు వున్నవారు చాలా జాగ్రత్తగా ఉండాలి. కొందరు చుట్ట, సిగరెట్టు కార్చి విసిరేస్తారు. అదిచాలు - ఇండ్లు, వాములు అంటుకోవడానికి. వారు వేసవికాలం ఎప్పుడూ నీరు ఇండ్లలో వుంచుకోవాలి.

ముఖ్యమైన విషయం - ఆడవారు చెల్లిన చీరలతో వంటగదిలో తెళ్ళకుండా - అంటే వంట చేయకూడదు. అది కాలితే - మైకా కాగితం అంటుకుని ఎలా అతుక్కుపోతుందో - ఈ చెల్లిన, నైలాను మండితే ఒంటిని అతుక్కుపోతాయి. మామూలు వాయిలు, నూలు చీరలు పసుల సమయంలో శ్రేష్టం.

కొంతమంది మందుతున్న స్టోలలో 'కిరోసిన్' పోస్తూ వుంటారు. అప్పటికి అది బాగా వేడెక్కి వుంటుంది. కిరోసిన్ పోనేటప్పుడు - ప్రమాదం జరిగే అవకాశం వుంది. ఆ విషయం తెల్సినా కొందరు నిర్లక్ష్యం వల్ల అలాగే చేస్తుంటారు. తర్వాత దుష్పరిణామ అనుభవించడం - చేతులు కాలాక - ఆకులు పట్టుకోవడం లాటిదే. అలాగే, గాస్ మందుతున్నప్పుడు, సిలెండర్లు కదపడం, అవసరం తీరిపోయిన తర్వాత 'సిలెండర్' సరిగా ముయ్యకపోవడం మొదలైనవి కూడా ప్రమాద హేతువులే.

—యమ, విద్యుల్లత

కొయగూరలు కొనుక్కున్నప్పుడు తాళాగా వుండేలా చూసి కొనుక్కుంటాం. కానీ, అవి తొందరగా వాడిపోతూ వుంటాయి. అలా వాడిపోకుండా, ఎండిపోకుండా తాళాగా వుంచడానికి కొన్ని చిట్కాలు వున్నాయి. అసలు కొయగూరల్ని కొన్నప్పుడు కూడా కొన్ని చిట్కాల్లాంటివి పాటించాలి.

అకుకూరలు:

అకుకూరలు కొన్నప్పుడు, అకులకు చిన్న చిన్న కన్నాల్లాంటివి లేకుండా, అకుపచ్చగా కుత్రంగా వుండేలా చూసుకోవాలి. కన్నాలుంటే పురుగు వుంటుంది: అకుకూరల వేళ్ళ మునిగేదాకా, వెడల్పాటి గిన్నెలో నీరుపోసి వుంచితే, రెండురోజుల వరకూ వాడిపోకుండా వుంటాయి.

కొత్తిమీర:

దీన్ని కూడా వేళ్ళు నీళ్ళలో వుండేట్టు చిన్న గిన్నెలో నీరుపోసి వుంచితే తాళాగా వుంటుంది.

కరివేపాకు:

కొండ అకు కాకుండా మంచి చెట్టాకు సువాసన కలది చూచుకుని ముదురు ఆకులు కాకుండా లేతాకుగా వుంచుకోవాలి.

దీన్ని తీసుకురాగానే కడిగి పొడిగుడ్డతో తుడిచి నీడలో ఆరబెట్టాలి. ఆరబెట్టిన ఆకుని చెమ్మలేని నీసాలో భద్రపరచాలి. ఏమాత్రం తడివున్నా అకు నల్లబడి కుళ్ళిపోతుంది.

కాబేటి:

కాబేటి ఆకులు అకుపచ్చగా వున్నవి శ్రేష్టం. కాబేటిబట్ట అకుపచ్చగా, మృదువుగా బరువుగా చిన్నదిగా వున్నది ఎంచుకోవాలి. కాడ వాసన రాకుండా వుంటే, తాళాసరుకు అన్నమాట.

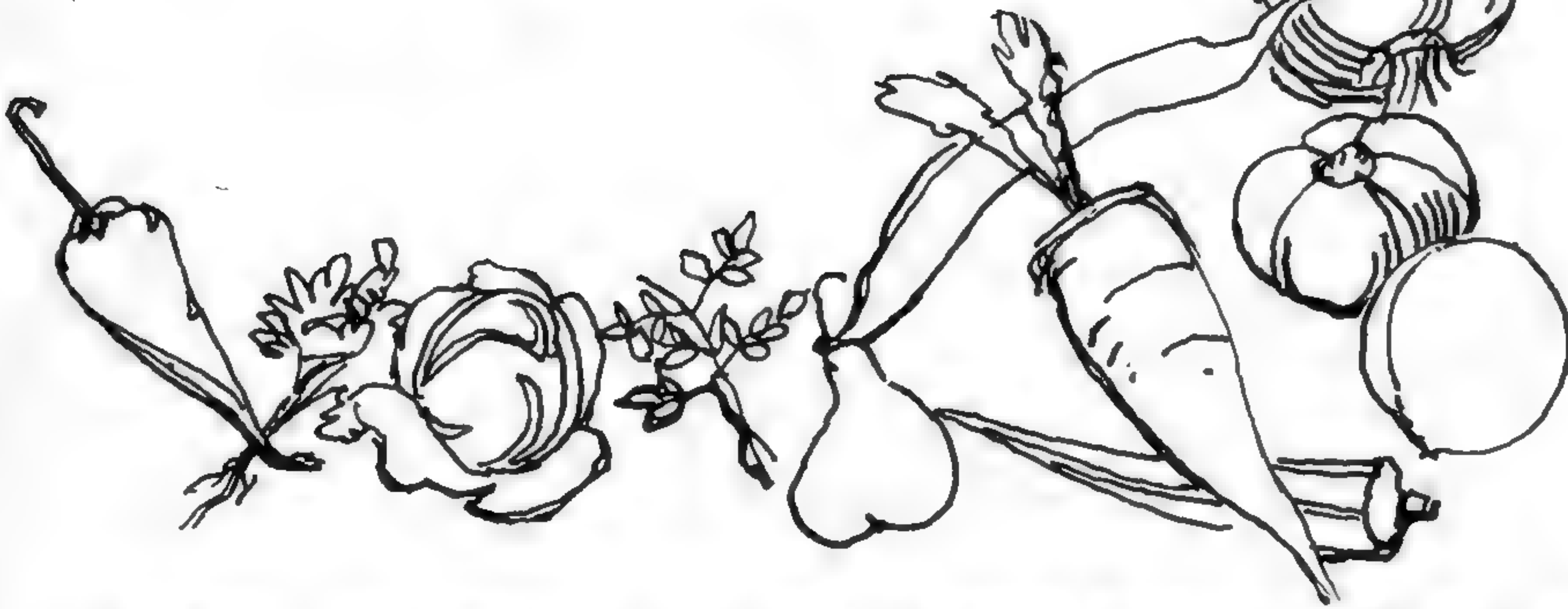
కాబేటి కాడని కత్తితోటి క్రాస్లాగ రెండుగాట్లు రోతుగా పెట్టి వుంచితే తొందరగా కుళ్ళిపోదు. వాడిపోకుండా వండుకుంటే వాటిలో వుండే పోషక పదార్థాలు నశించవు.

వచ్చిమిరవకాయలు:

ముదురు ఆకుపచ్చగా వున్న తొడిమిలు గల మిరపకాయలు మంచివి. తొడిమి ఏమాత్రం

వాయుగూరలు నిలవజేయుట

నల్లగావున్నా. ముదురుకుపోయినా నిలవ సరకు అన్నమాట.

దీప్తు :

ఆకుపచ్చ రంగులో వుంటే తాజావి అన్నమాట. నిలవ సరకు, ముదురువి. లేత పసుపు రంగులో వుంటాయి. ముదురుగా వున్న కాయల తొక్కలు పనికిరావు. గింజలు మాత్రమే పనికి వస్తాయి. మెత్తగాను తడిగాను వుంటే తొందరగా కుళ్ళిపోతాయి.

మల్లంగి :

ఇది కొంచెం లావుగా పొడవుగా వుండి ఆకులు తాజాగా ముదురు ఆకుపచ్చ రంగులో వుండేట్టుగా చూసి తీసుకోవాలి. లావుగా వుండి వేలితో కొడితే బోలు శబ్దం వచ్చేవి ముదురువి.

దొమాటలు :

గట్టిగా గుండ్రంగా వున్న కాయలు ఏరు కోవాలి. పడలుగా వున్న కాయల్లో గుడ్డ తక్కువ; నీరు ఎక్కువగా వుంటుంది. ముచ్చిక దగ్గర ఆకు పచ్చగా వుండి క్రింద కొంచెం ఎరుపు రంగు వచ్చినవి అయితే నిలవ వుంటాయి. ఆ రోజు వాడుకోవాలి. బాగా పండినవి మెత్తగా లేని

కాయలు తెచ్చుకోవచ్చు. దొమాటా మంచి ఎరుపు రంగులో వుంటే రుచిగా వుంటుంది. ఓ విధమైన గులాబీ రంగులో కొంచెం ఎరుపు తక్కువగా వున్నవి అదొకరకం వాసన వేస్తాయి. మెత్తగా వున్న కాయల్లో రసం పులిసిపోయి వుంటుంది.

దొమాటలను పళ్ళెంలో విడివిడిగా బోర్లించి పెట్టాలి. కాయలుగా వున్నవి గబుక్కున పండాలంటే బియ్యం డబ్బాలోగాని గిన్నెలోగాని మూతపెడితే చక్కగా పండుతాయి.

బెండకాయలు :

ఆకుపచ్చ రంగులో వున్నవి బాగుంటాయి. కాయ చివరలు తుంచితే పటుక్కుమని విరగాలి. చివరలు విరగకుండా పంగినట్లయితే కాయలు ముదురువి. కాయకు ఏపాటి చిన్న రుండ్రం వున్నా కాయ పొడవునా పుచ్చువున్నదన్న మాటే.

వీటిని బుట్టలో వేసి తడిబట్ట కప్పి వుంచితే ఎండిపోకుండా వుంటాయి.

ఉల్లిపాయలు :

దేశవాళి పాయలు చిన్నవి రుచిగా వుంటాయి. మరీ పెద్దవి బాగుండవు. వీటిలో నీరు ఎక్కువ.

మొలకలు వస్తున్న పాయలు ఎంచుకోకూడదు. కొసనొక్కితే మెత్తగా వుంటే కుళ్ళుతున్న పాయలన్నమాట.

వీటిని తీగల బుట్టలో గాలి తగిలేటట్టుగా వుంచాలి. బాగా గాలి తగిలేట్టు వీడలో గాలికి ఆరటోస్తే మరీ మంచిది.

బంగాళ దుంపలు :

దుంపలు గట్టిగా, మచ్చలు రుండ్రాలు లేకుండా వున్నవి ఏరుకోవాలి. చిన్న మొలకలు వచ్చినవి తొక్క ముడతలు పడ్డవీ మంచివికావు. గోరుతో తొక్కని గిల్లితే ఆకుపచ్చరంగులో వుంటే వాసన దుంపలు అన్నమాట. గిల్లి వాసన చూసినా వాసన వస్తే దుంపలు మంచివికావు అన్నమాట. వీటిని గాలితగిలే ప్రదేశంలో వుంచాలి.

దీర :

కొంచెం సన్నగా ఆకుపచ్చగా, నేవళంగా వున్నవి ఏరుకోవాలి. పలకలు తీరి వున్న కాయలు ముదురుగా వుండి, వండితే పీచులాగా వుంటాయి.

వీటిని వండుకునే ముందు నీళ్ళలో నాననిస్తే తొక్క సులభంగా వస్తుంది.

మునగ :

ముదురు ఆకుపచ్చగా, లావుగా గుండ్రంగా వున్నవి ఏరుకోవాలి. కొసలు మెలితిప్పితే కాయ కొంచెం మెలితిరిగితే లేతకాయలన్న మాట. కాయల గింజలు పైకి ఉబ్బినట్లున్నవి. పలకలు దేరినవీ ముదురువి అన్నమాట.

కాయలు సగం వరకు మునిగేటట్లు నీళ్ళలో వేస్తే ఎండాకాలంలో కూడా రెండు మూడు రోజుల పాటు ఎండిపోకుండా వుంటాయి.

నిమ్మకాయలు :

పసుపు పచ్చని రంగులో వుండి తొక్క పలచగా వుంటే రసం బాగావుంటుంది. ఆకుపచ్చగా వున్న కాయల్లోనూ బాగా చిన్న కాయల్లోనూ రసం వుండదు.

ఎండాకాలంలో వెడల్పు మూతి నీసాలో నీళ్ళు పోసి నీళ్ళలో వుంచాలి. నీళ్ళు రోజూ మారుస్తూ వుంటే ఎక్కువ రోజులు నిలవ వుంటాయి.

—ఎమ్. నరస్వతి బి. యస్.సి.

ఎగ్-స్పాక్స్

క్రోడిగుడ్డు బలవర్ధకమైన ఆహారం. జబ్బుపడి కోలుకుంటున్న వారిని, ఎదిగే పిల్లలనూ, శక్తిహీనులనూ రోజూ కోడిగుడ్డు తినవలసిందిగా డాక్టర్లు సలహా ఇస్తుంటారు.

అంతే కాకుండా, కోడిగుడ్డును రోజూ భోజనంతోపాటు రకరకాలుగా చేసుకుని, తీసుకోవడం కూడా మంచిదే. కొందరు

ఎగ్-బిరియాని

వంటలు:
క్రోడిగుడ్డు
కాన్ఫీ...

ఎగ్-మసాలా

అలాగే వుడికించుకుని తింటారు : కొందరు పులుసులో వేసుకుంటారు : కొందరు ఆమ్లెట్‌గా వేసుకుంటారు. ఇలా ఇంకా మరికొన్ని రకాలు కూడా వున్నాయి. అందులోని నాలుగు రకాలను (సాధారణంగా ఉత్తరాది వారు చేసుకునేవి) ఇప్పుడు తెలుసుకుందాం.

ఎగ్-గ్రీన్ పేస్

ఎగ్-స్పాక్స్

దీన్నే 'టోస్టింగ్' అనికూడా అంటారు. దీనికి కావలసినవి ఏమిటంటే-4 కోడిగుడ్డు, 8 'వైన్'లు బ్రెడ్, రెండు పచ్చిమిరప కాయలు, ఒక ఉల్లిపాయ, కొత్తిమెరి, నాలుగు పెద్ద స్పూన్ల వనస్పతిగాని, వెన్నగాని; కొద్దిగా ఉప్పు, టొమాటో సాస్.

ఈ స్పాక్స్ తయారు చెయ్యడానికి 'టోస్టర్' కావాలి.

నాలుగు గుడ్డు పగలగొట్టి, నాలుగు చిన్నవైజ్ ఆప్లెట్లు తయారుచెయ్యాలి. పచ్చిమిరపకాయ ముక్కలు, ఉల్లిపాయ ముక్కలు, కొత్తిమెర, కాస్త ఉప్పువేసి ఆప్లెట్ చేసుకుంటే బాగుంటుంది. లేదా, కాస్త ఉప్పు మాత్రమే వేసి, (వేరేమీ వెయ్యకుండా) ఆప్లెట్ చెయ్యవచ్చును. ఇది చేసుకునే వారి, ఇష్టాన్నిబట్టి వుంటుంది.

ఆప్లెట్లు తయారైన తర్వాత, 'టోస్టర్' తీసుకుని, దానిలోపల రెండువేపులా (మూతల్లా వుండే వాటిలోపలన్న మాట) వెన్నగాని, వనస్పతి గాని కొద్దిగా రాయాలి. ఒకపక్క ఒక బ్రెడ్ పైన్, ఇంకోపక్క ఇంకోపైను పెట్టాలి. మధ్యలో ఆప్లెట్ పెట్టి, టోస్టర్ను మూసెయ్యాలి. గాన్ మంటమీద గాని స్ట్రో మంటమీద గాని టోస్టర్ను రెండువేపులా తిప్పుతూ వేడిచెయ్యాలి. అలా, నాలుగైదు నిమిషాలపాటు చేస్తే, లోపలవున్న బ్రెడ్ వేగుతుంది. తీసేసి, ఆ 'టోస్టి'ని నాలుగు ముక్కలుగా కోసుకొని, టొమాటో సాస్ తో తినాలి. ఈ 'స్పాక్స్' మధ్యాన్నం టీ వేళప్పుడు తిన్నా—మామూలుగా భోజనంతోపాటు తిన్నా బాగానే వుంటాయి.

ఎగ్-బిరియాని

ఎగ్ బిరియాని చెయ్యడానికి కావలసిన వస్తువులు - నాలుగు కోడిగుడ్డు, 150 గ్రాముల ఉల్లి పాయలు, 450 గ్రాముల ఫులాన్ బియ్యం, 100 గ్రాములు నెయ్యిగాని, దాల్చాగాని; 150 గ్రాములు పచ్చిబటానీలు; ఏలకులు, రవంగాలు, దాచినచెక్క కలిపి 5 గ్రాములు; మసాలా ఆకు, కాసిన్ని మిరియాలు, ఆరు లోపలి పాయలు వెల్లుల్లి; 5 గ్రా. అల్లం; 10 గ్రా. ఉప్పు, కాస్త జీడివప్పు; కాస్త బాదంపప్పు.

కోడిగుడ్డును గట్టిగా ఉడికించాలి. ఒక్కో గుడ్డునూ రెండు ముక్కలుగా కోసి, ఉంచుకోవాలి.

బియ్యం తీసుకుని, బాగా కడిగి అన్నంగా పంచాలి.

ఉల్లిపాయలను సన్నగా పొరుగ్గా తరగారి, నెయ్యి లేదా దాల్చాను వేడిచేసి, ఉల్లిముక్కల్ని ముందుగా వేసి, కాస్తేపు వేయించి, కాస్త ఎర్ర బిడ్డాక, తక్కిన మసాలా సామాన్లన్నీ వేసి వేయించాలి. తర్వాత అన్నం దాండ్లో గుమ్మరించాలి. గుమ్మరించి, కాస్తేపు గరిటతో కలిపితే కొద్దిగా పసుపురంగుగా వస్తుంది. అప్పుడు దాండ్లో అన్నం ఎంత వున్నదో దానికి రెండురెట్లు నీరు పొయ్యాలి. పచ్చిబటానీలు కూడా అప్పుడే వేసేయ్యాలి. మూతపెట్టి, ఎక్కువ వేడిమీద కాకుండా, మామూలు వేడిమీద ఉడికించాలి. అల్లం, వెల్లుల్లి చిదగ్గట్టి, మూతపెట్టేముందు పడేయ్యాలి.

అది ఉడుకుతూ వుండగానో అంతకుముందు గానో, బాదం, జీడివప్పులు కాస్త నేతిలో

వేయించి, ఉంచుకోవాలి. బిరియాని ఉడికిపోయిన తర్వాత (పచ్చిబటానీలు మెత్తబడాలి) వేయించిన బాదం, జీడివప్పుల్ని, కోడిగుడ్డు ముక్కల్ని, అందులో వేసి, చించెయ్యాలి.

ఈ బిరియానిని, అప్పుడం, టొమాటోసాస్, ఊరగాయ మొదలైన దేనితోనైనాసరే తింటే బావుంటుంది. ఈ బిరియానిని, కోడిగుడ్డు వెయ్యకుండా చేసుకున్నా బావుంటుంది. కోడిగుడ్డే కాకుండా, మాంసం, కోడి, చేప మొదలైనవి వేసుకున్నా బావుంటుంది.

ఎగ్-మసాలా

దీన్ని తయారుచెయ్యడానికి కావలసినవి—4 కోడిగుడ్డు, 115 గ్రా. ఉల్లిపాయలు; 225 గ్రా. టొమాటాలు; 30 గ్రా. నెయ్యి; 15 గ్రా. దని యాలపొడి; 5 గ్రా. మిరపపొడి; కాస్త పసుపు పొడి; చిటికెడు గరమ్ మసాలాపొడి, 10 గ్రా. అల్లం; అవసరమైనంత కొత్తిమెరఆకు; కాస్త వెనిగర్, కావలసినంత ఉప్పు.

'ఎగ్-మసాలా' అన్నది ఎలాచెయ్యాలి?— అంటే—

కోడిగుడ్డును గట్టిగా ఉడికించాలి. బాగా ఉడికి పోయిన తర్వాత, వాటిని నిలువుగా ముక్కలు (ఒక్కోదాన్ని రెండు ముక్కలుగా) చేసి, పక్కగా వుంచుకోవాలి. ఉల్లిపాయల్ని గుండ్రంగా చక్రల్లా తరగారి. వాటిలో సగం తీసుకుని నేతిలో వేయించాలి. కొద్దిగా ఎర్ర రంగు రాగానే మసాలా దినుసులన్నీ వేసి, వేయించాలి. తక్కిన ఉల్లిపాయముక్కల్ని, చిదగ్గట్టబడిన అల్లం ముక్కవీ, టొమాటా ముక్కల్ని వేసేయ్యాలి. అప్పుడే ఉప్పు, పసుపుపొడి కూడా వేసేసి, కాస్తేపు వేయించాలి. తర్వాత, కొద్దిగా నీరు పోసి, అంత

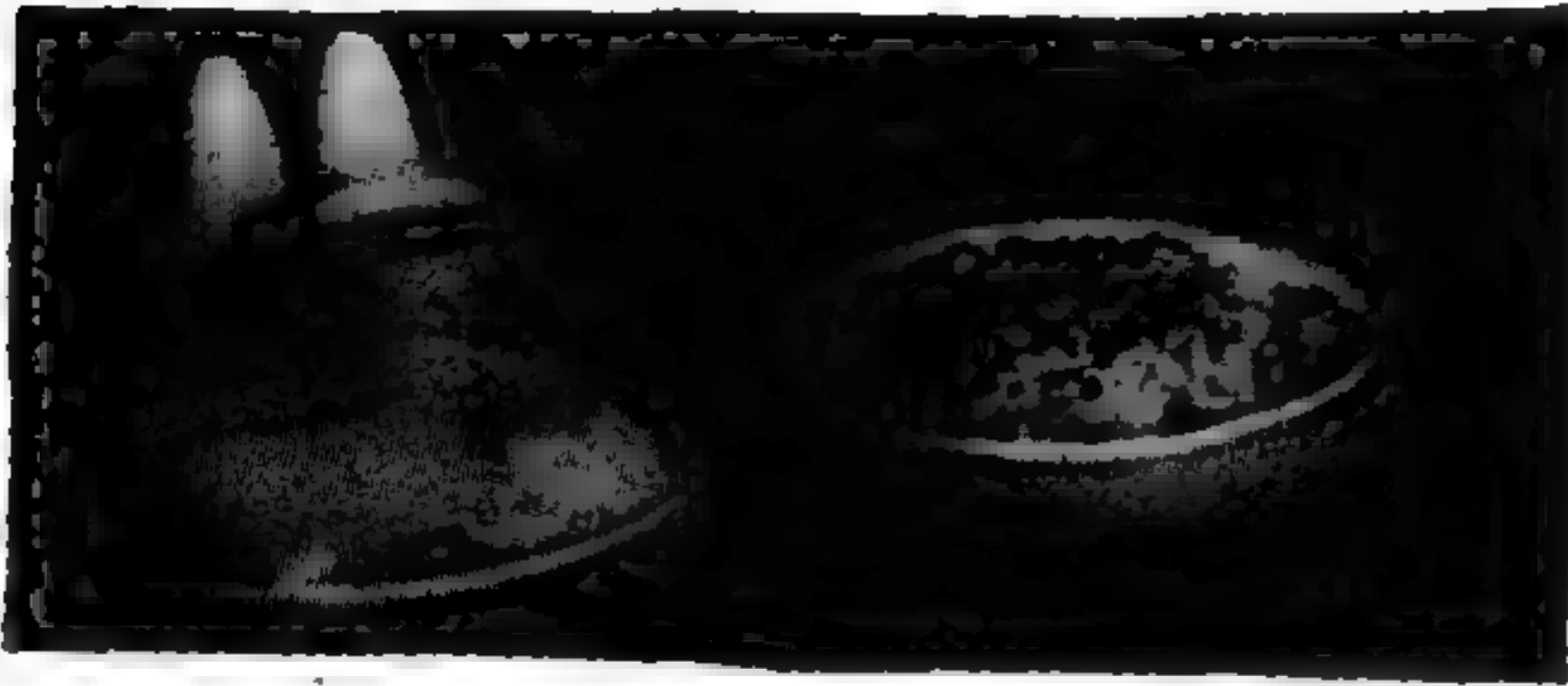

కలిసి ముద్దలా ఆయి, గట్టిపడేంతవరకూ (మధ్యలో కలుపుతూ) వుంచాలి. ముద్ద చిక్కబడిన తర్వాత వెనిగర్ వేసి, బాగా కలపాలి. అప్పుడు కోడిగుడ్డుముక్కలు వేసి దింపెయ్యాలి. దింపిన వెంటనే, కొత్తిమీర ఆకులు తుంచి వెయ్యాలి.

చపాతి, రొట్టి, పూరి, బ్రెడ్, బిరియానీ లేదా అన్నం-దేన్నైనా సరే 'ఎగ్ మసాలా'తో తినవచ్చును.

ఎగ్-గ్రీన్ పీస్

ఆరు కోడిగుడ్డు, ½ కిలో పచ్చిబటానీలు, ఒక ఉల్లిపాయ, కాస్త జీలకర్ర, 2 పెద్ద స్పూన్ల

వెన్న, లేదా నెయ్యి; కాస్త కర్రీపొడర్ (కూరల్లో వేసే మసాలా పొడిలాంటిది) కాస్త ఉప్పు-దీన్ని చెయ్యడానికి కావలసిన పదార్థాలు.

ముందుగా బటానీలను ఉడికించాలి. ఉల్లిపాయను సన్నగా తరిగి ఉంచుకోవాలి.

కోడిగుడ్డును కొట్టి, ఒక గిన్నెలో వేసి బాగా కలియబెట్టాలి.

వెడల్పాటి మూతిగల పాత్రను తీసుకుని, వెన్న లేదా నేతిని వేసి, మరిగించి అందులో ఉల్లిపాయ ముక్కల్ని వేసి వేయించాలి. దాంతోపాటు జీలకర్ర కూడా వెయ్యాలి. ఉల్లిపాయముక్కలు కాస్త ఎర్రగా వేగిన తర్వాత, ఉడికించిన బటానీలను అందులో వెయ్యాలి. వేసిన తర్వాత కొట్టిన కోడిగుడ్డు (చిక్కగా వుండే పదార్థం)ను అందులో పోయ్యాలి. పోసి, కలుపుతూ వుండాలి. ఉప్పు, మసాలా పొడి కలుపుతున్నప్పుడే, వెయ్యాలి. గట్టిపడిన తర్వాత దింపేసి, కొత్తిమీర ఆకుల్ని తుంచి వెయ్యాలి. ఇది వేడిగా తినాలి. బ్రెడ్తోనూ, ఇంకేదైనా పదార్థంతోనూ తింటే బావుంటుంది. కొందరు ఈ 'ఎగ్ మసాలా'లో ఓమాల్ సాస్ కూడా కలుపుతారు. అదీ బాగానే వుంటుంది.

గేయం:

ఓ తెలుగు వనితా!

కన్నతల్లి కన్న
గురువు భార్య కన్న
జన్మభూమి మిన్న
ఓ తెలుగు వనితా!

మంచి చేసిన వాని
చెరువు కొరితివేని
తుదకు నీకే హాని
ఓ తెలుగు వనితా!

పెద్దవారు పోయి
వెదకు చెడుపులు వేయి
ప్రేమపెళ్ళే హాయి
ఓ తెలుగు వనితా!

అప్పుచేసిన వాడు
జితమందిన నాడు
అసలు ఇంటికిరాడు
ఓ తెలుగు వనితా!

మృత్యు దేవతలాటి
చెడ్డవారల తోటి
చేయకప్పుడు భేటి
ఓ తెలుగు వనితా!

కట్టుకథలను అల్లు
చాకచక్యపు జల్లు
అడవారికే చెల్లు
ఓ తెలుగు వనితా!

కన్నెపిల్లలు తెచ్చు
కట్నాలను మెచ్చు
వారికిప్పుడు చిచ్చు
ఓ తెలుగు వనితా!

అదుపు తప్పినవారు
పొదుపు చేయగలేరు
తుదకు కుములుతారు
ఓ తెలుగు వనితా!

— 'వసంతలత'

వనిత మాటల కొలువు-12

సరైన సమాధానం

1 గి	లి	గి	12 త	2 కూ	రు	13 పు
రి			3 మ	14 స	క	రు
జ		4 వి	రి	య	ము	గు
	15 గూ		5 పా	ము		16 ము
6 వి	న	17 బో	కు	ము		7 ని
బా		ట		8 దా	ని	18 డి
9 ది	వై		20 ఈ		లు	ర
		19 సి	త		వ	ర
				11 వ	ర	ము

ఈ సమాధానంతో సరిపోయే సమాధానాలు పంపినవారు ఇద్దరు వారు :

శ్రీమతి నిష్ఠల కామేశ్వరమ్మ
(విజయనగరం)

శ్రీమతి కె. వకుళ
(మద్రాసు)

బహుమతి మొత్తం 116 రూ. లను ఈ ఇద్దరికీ సమానంగా పంచి అందజేస్తున్నాము.

ఎదురుగా నైకిర్ బెర్ రెండు మూడు సార్లు విని ఉరిక్కిపడింది సరోజ.

“అరే-మీరా-రండి”

మధ్యాహ్నం వేళ ఇంటికి వచ్చిన భర్తని చూసి ఆశ్చర్య పడింది.

“ఏం లేదూ-ఇవాళ బంద్ కదూ. కాస్త కాఫీ తాగి పోదామని — ఏమిటలా ఎండలోనే గుమ్మంలో నించున్నావ్?” నైకిర్ దిగుతూ అన్నాడు రామ్మూర్తి.

“అబ్బే-ఏంలేదు - ఊరికే-ఏం తోచకా” రోపరికి వస్తూ అంది.

రామ్మూర్తి నైకిర్ కు స్టాండ్ వేసి రోపరికి వచ్చాడు.

“కాసిని మంచి నీళ్ళు ఇవ్వు ముందు.”

సరోజ గబ గబా రోపరికి వెళ్ళి చల్లని మంచి నీళ్ళు తీసుకు వచ్చింది.

రామ్మూర్తి కాళ్ళూ చేతులూ ముఖం కడుక్కుని తువ్వలుతో తుడుచుకుంటున్నాడు, మంచి నీళ్ళు గ్లాసు వట్టుకునించుంది సరోజ. ఆమె కళ్లుమాత్రం వీధి గుమ్మం వైపు వున్నాయ్.

తుడుచుకోవడం పూర్తయి, మంచి నీళ్ళు తీసు కున్నాడు రామ్మూర్తి.

“ఏవన్నా టిఫిన్ చెయ్యగలవా? తొందరగా. అరగంటలో వెళ్ళారి మరి-” అన్నాడు.

“ఓ-అలాగే ఉప్పాచెయ్యనా?”

“అబ్బా - ఎప్పుడూ ఉప్పానే? బజ్జీలేనా పకోడీలేనా చెయ్యరాదూ?”

“హూః - అవి తరిగి, పిండి కలిపి, వేసే టప్పటికి బోర్ బాబూ!” మళ్ళీ గుమ్మం వైపు చూసింది సరోజ.

“అరగంట చైముంది కదా! ఆ మాత్రం

గుమ్మంలో సరోజ

చెయ్యలేవా? పోన్లే నీ యిష్టం. కానీయ్, ఏదో ఒకటి తొరగా" అన్నాడు.

"సరే—పకోడీలే చేస్తాలెండి"

సరోజ ఇన్ని ఉల్లిపాయలు తీసుకుని, వంగితే గుమ్మంకనిపించేలా కూర్చుని తరగడం మొదలెట్టింది. ఉల్లిపాయ ఘాటుకి కళ్ళు మండి నప్పుడల్లా, కళ్ళు తుడుచుకుంటూ, ముందుకి వంగి చూస్తోంది. రామ్మూర్తి ఆ వారం వచ్చిన పత్రిక తరగేస్తూ మధ్య మధ్యలో సరోజని గమనిస్తున్నాడు.

ఎందుకలా గుమ్మంలోకి అస్తమానూ చూస్తోంది? తను వచ్చేటప్పటికి ఎండలో పడి గుమ్మంలో ఎందుకు నుంచుంది? ఊరికే ఏంతోచక నించుందేమోలే - సరిపెట్టేసు కుందామన్నా అతని మనస్సు కలతగానే వుంది. ఎవరైనా ఫ్రెండ్స్ వస్తానన్నారేమో - ఊహ-ఈ ఊళ్ళో తనకు తెలిసిన వారు లేరే-అతనికి ఇంటికి వచ్చేటప్పటికి వున్న ఆనందం ఇప్పుడు లేకుండా పోయింది.

"ఇవిగో పకోడీలు-పత్రిక అద్దం పెట్టుకు నిద్రపోతున్నారా?"

సరోజ పకోడీల ప్లేటు ముక్కుదగ్గరగా తీసు కొచ్చింది.

"అబ్బా చాలా బావున్నాయ్"

"ఇంకా తినకుండానే"

"వాటి వాసనబట్టి ఆ మాత్రం చెప్పలేను"

"మీరు ఇవితింటూ వుండండి. నేను టీ పెడతా"

"సరోజా ఆ వీధి తలుపు కాస్త దగ్గరసా వేడ్డా-మరీ వీధిలో కూర్చుని తింటున్నట్లుంటుంది" అన్నాడు.

ఫటుక్కున వెనక్కి తిరిగింది సరోజ.

"అహహ, తలుపు వెయ్యొద్దు. మీరే ఇటు ఇలా జరిగి కూర్చోండి"

రామ్మూర్తిని జరగమని, అంతకుముందు కంటే ఎక్కువ బాల్లా తలుపు తీసి వచ్చింది.

రామ్మూర్తికి వళ్ళు మండిపోయింది, ఏమీ అన లేక కోపం అంతా పకోడీల మీద చూపించాడు.

అని అయిదు నిమిషాలలో అయిపోయాయి:

"ఇంకా వెయ్యనా?" అంది సరోజ.

"చాలు, కాస్త టీ ఇస్తే నేనింక పెడతా" అన్నాడు.

గరిమళ్ళ సత్యవాది

హఠాత్తుగా నీరియస్ ఐపోయిన రామ్మూర్తిని చూసి బిక్కమొహం వేసింది సరోజ. మాట్లాడ కుండా గబగబా టీ కలిపి కప్పులో పోసి ఇచ్చేసింది.

రామ్మూర్తికి ఏమిదోలావుంది మనసు. ఎందు కలా గుమ్మంలో నించుంది సరోజ? ఎందు కలా గుమ్మం వైపు చూస్తోంది? ఇవే ప్రశ్నలు చెద పురుగు దొర్లినట్లుగా దొలుస్తున్నాయ్ అతని బుర్రని.

"నే వెడుతున్నా-తలుపేసుకో." అన్నాడు.

"సాయంకాలం పెందరాశే వస్తారుగా" మామూలుగా అడిగింది సరోజ.

అంటే-తను సాయంకాలం ఎన్నింటికొస్తాడో కూడా వివరం కావాలన్న మాట-హా!

"వస్తానే" అనేసి, వైకిర్ బర్ మని లాగి స్పీడ్ గా బయల్దేరాడు. పది గజాల తర్వాత వెనక్కి తిరిగాడు. సరోజ గుమ్మంలోనే నిలబడి వుంది. ఓ వంద గజాల తరువాత వెనక్కి తిరిగి చూసాడు. ఇంకా సరోజ అక్కడే నిలబడి వుంది. అతనికి సందు టర్నింగ్ వచ్చింది. సందు తిరగ బోతూ మళ్ళీ తల తిప్పి చూశాడు.

సరోజ అటువైపు తిరిగి, గుమ్మాని కానుకుని నించుంది. అంటే-తను వచ్చేటప్పటికి సరిగ్గా ఆలాగే కదూ నించుందీ. అంటే అటు వైపు నుంచీ ఎవరొస్తారా?

రామ్మూర్తికి వళ్ళంతా కారం రాసుకున్నట్లుంది.

సాయంకాలం వద్దనుకుంటూనే పెందరాశే వెళ్ళాడు. సరోజ మామూలుగానే వుంది. ఇద్దరూ కూరల మార్కెట్టుకి వెళ్ళారు. సరదాగానే గడిచింది. రామ్మూర్తి మనస్సులో మధ్యాహ్నం తాలాకు చిటపటలు నెమ్మదిగా తగ్గాయి.

మర్నాడు అపీసులో పన్నెండు అవుతుండగానే మనసు దొంచడం ప్రారంభించింది రామ్మూర్తికి.

సరోజ ఏంచేస్తూ వుంటుంది? లోపల నిద్ర పోతూ వుంటుందా?—

మళ్ళీ లంబ్ టైంలో సైకిలెక్కి యింటికి బయల్దేరాడు. అల్లంత దూరంలో ఇల్లు ఉండగానే అతని కను బొమ్మలు ముడి బడ్డాయ్. సరోజ గుమ్మాని కానుకుని నించుని అటువైపే చూస్తోంది:

ఈసారి వైకిర్ బెర్ మోగించలేదు. మాట్లాడ కుండా వైకిర్ స్టాండ్ వేసి సరోజని రాసుకుంటూ లోపలికి వెళ్ళిపోయాడు.

"అబ్బా-మీరా-హాదీలి చచ్చాను బాబూ"— అంది సరోజ.

"ఏ- నేననుకోలేదా - ఇంతవరైనా వచ్చే వారున్నారా? నేనొస్తే-పాపం హాదీలి చావడం దేనికి?"

గబగబా డ్రాయర్ సొరుగు లాగుతూ అవీ ఇవీ వెతుకుతూ, నెమ్మదిగా గొణిగాడు. రామ్మూర్తి మాటలు సరోజకి పూర్తిగా వినిపించ లేదు. ఏదో మొత్తం మీద కోపంలో ఉన్నాడని గ్రహించింది.

"టిఫిన్ చెయ్యమంటారా" అనునయంగా అడిగింది.

"అబ్బరేదు. కాస్త కాఫీ ఏడు" ఏదో పైలు కోసం వెతుకుతున్నట్లు నటిస్తూ అన్నాడు. ఇండాకా మాటలు కొంచెం గట్టిగా అంటే ఎంత బావుండునూ. అని తన మీద తనకే కోపం వచ్చింది.

అయిదు నిమిషాల్లో సరోజ ఇచ్చిన కాఫీ కషాయంలా త్రాగేసి బయట పడ్డాడు. అతనికి పరమ చిరాకేసింది. సరోజని నాలుగు ఈడ్చి తన్నక, అసలు విషయం కనుక్కోక, ఇలా తనలో తను కుమిలిపోవడం ఏమిటి?—అని అతని మగతనం సవార్ చేసింది. ఇంక లాభం లేదు. ఇంకోసారి ఇలా జరిగితే భరించలేదు తను—

ఆ మర్నాడు అపీసుకు వెడుతుంటే సరోజ "ఇవ్వాళ కూడా వస్తారా మధ్యాహ్నం?" అనడిగింది.

"ఏం రాకూడదా?"

"అబ్బే-అదేమిటి?—రాకూడదని కాదు. మీరు వస్తానంటే ముందే టిఫిన్ చేసి వుంచుతాను. అందుకని" అంది.

"చాల్లే అస్తమానూ ఇంటి చుట్టూ తిరగడ మేనా వని? ఇవాళ చాలా వర్షు వుంది. మధ్యాహ్నం రాను."

ఏంతో కోపంగా అందామనుకున్నా చివరి మాటలు మామూలుగా చెప్పేశాడు. అలా మామూలుగా అన్నాడని తర్వాత అపీసుకెళ్ళి బాద పడిపోయాడు. చీ - చీ - ఇంకొంచెం

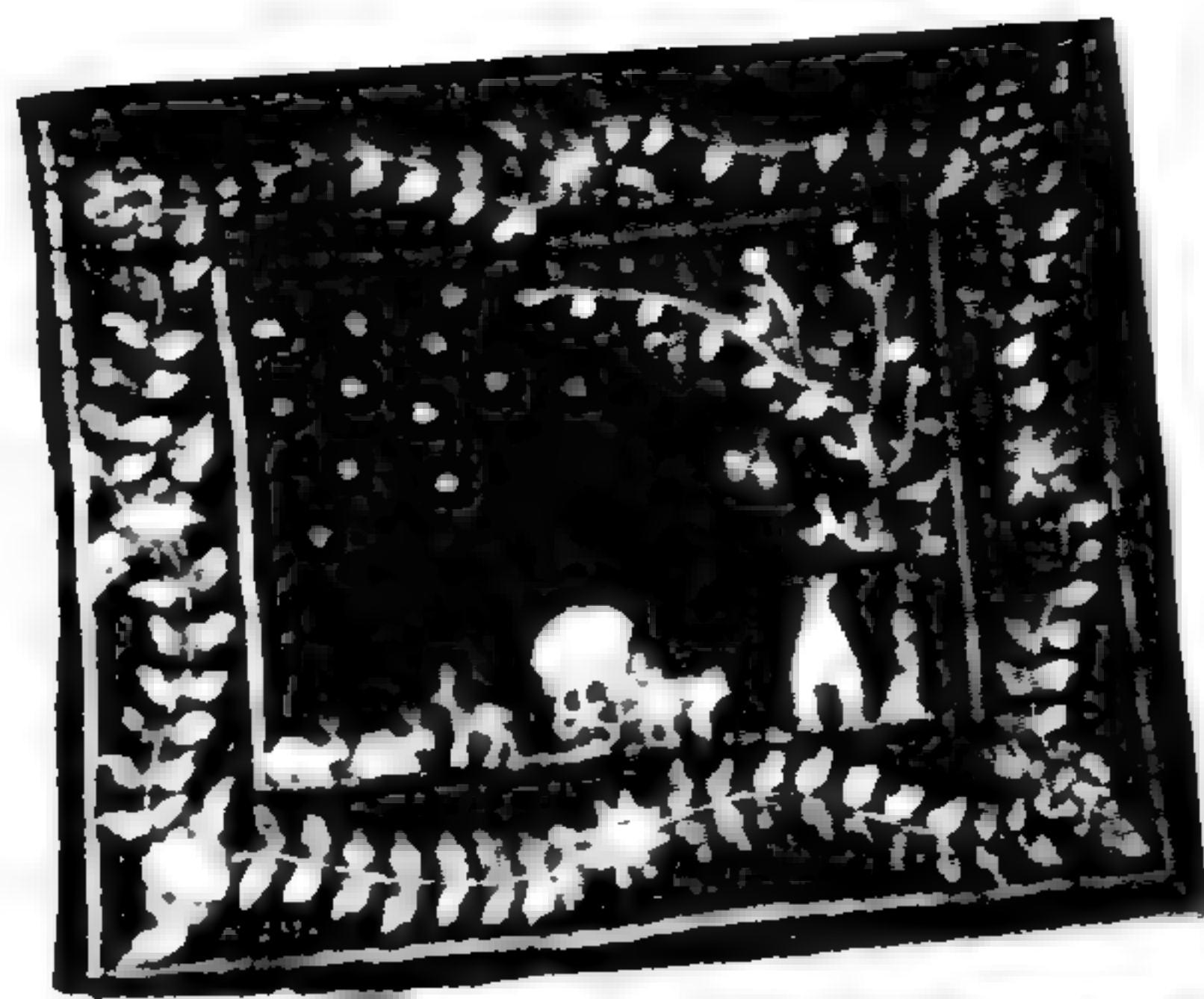

తైరీ పారాలనుంచి వచ్చే పాలబుడ్డిలు వాడే వారు - తిరిక సమయాల్లో చెయ్యదగ్గ చిత్రాలు వున్నాయి. అవి ఎలా చెయ్యాలంటే-

పాలసీసాల మూతలను బాగా పోగుచేసి, ఒక బ్లూ కాగితం మీద కావలసిన డ్రాయింగ్ వేసుకుని, ఈ మూతలను కావలసిన విధంగా కత్తిరించి, జిగుడుతో డ్రాయింగ్ పై అతికిస్తూ రావాలి. తర్వాత, ఆ కాగితాన్ని అట్టమీద ఆరికించి 'ప్రేమ్' చేయించాలి! అంతే! దాన్ని ముందు గదిలో గోడకు వేలాడదీస్తే వెండి రేకులతో చేసినట్టుగా వుండి ఆకర్షణీయంగా కనిపిస్తుంది.

ఈ చాయాచిత్రాలు చూస్తే ఆ చిత్రాలు ఎలా ఉంటాయో తెలుసుకోవచ్చును.

—సి. హెచ్. ఇందిరాదేవి

కోపంగా అంటే బావుండునని వాపోయాడు.

అఫీసులో పదకొండు గంటలనుంచీ అస్తమానూ చేరి వాచి, గోడనున్న పెద్ద గడియారం చూడంతోటే సరిపోయింది రామ్మూర్తికి. ఒక రిద్దరు కలీగ్స్ రామ్మూర్తికేసి అదోలా చూసి నవ్వారు. మధ్యాహ్నం ఇంటికెళ్ళడం అలవాటైందని హాస్యాలు చెయ్యడం-నెమ్మదిగా వాళ్ళలో వాళ్ళు జోకులు వేసుకోవడం మొదలు పెట్టారు. పన్నెండున్నర అవుతుంటే అందరూ ముసి ముసి నవ్వులు నవ్వుతున్నారెక్కా చెయ్యకుండా ఇంటికి బయల్దేరాడు రామ్మూర్తి.

ఈసారి అదో యిదో తేలిపోవాలి - అనుకుంటూ రాకెట్లా దూసుకుపోయాడు. ఇల్లు వచ్చేసింది. సరోజ గుమ్మాని కానుకుని నించునుంది! రామ్మూర్తి కోపం తారాజువ్వలా రేచించింది. లోపలికి వస్తూనే సరోజ బిచ్చ పట్టుకుని లోపలికి లాగి తలుపులు దబల్లు వేసేశాడు.

సరోజ ఈ హఠాత్సంఘటనకి బిత్తరపోయింది.

“ఏమిటి? ఏమైంది?” అంది కంగారుగా.

“అదే నేనూ అడుగుతున్నా. ఏమైంది నీకు? ఎవరి కోసం రోజూ గుమ్మంలో పడి ఎదురు చూస్తున్నావ్. పాపం వాళ్లు వచ్చారా లేదా?

పైగా నిన్నంతా చిగులు మొహం వేశావు - చెప్ప. ఎవరు ఈ మిట్ట మధ్యాహ్నం వచ్చి నిను కలిసే ఆ వెధవ? చెప్ప.” రామ్మూర్తి కోపంతో ఊగిపోతున్నాడు.

“ఉండండి-ఉండండి” - అని సరోజ ఒక్క ఊణం అతని కళ్ళల్లోకి చూసి ఫకల్లు నవ్వేసింది. తెరలు తెరలుగా నవ్వుస్తుంటే నవ్వలేక రామ్మూర్తిని పట్టుకుని పకపకా నవ్వేస్తోంది. రామ్మూర్తికి సరోజ ఎందుకు నవ్వుతోందో అర్థం కాలేదు. కానీ ఆ ఊణంలోనే తాను పొరపాటుగా అనుమాన పడ్డాడేమోనన్న అలోచన వచ్చేసింది.

“ఎందుకలా నవ్వుతావ్? నేనడిగిందానికి సమాధానం చెప్ప” ఇంకా బింకంగా ఉండాలని ప్రయత్నిస్తూ అన్నాడు. కానీ అతని మాటల్లో ఎక్కడా కోపద్వాయలు లేవు.

“ఎందుకు నవ్వుతున్నావా? తమరు పప్పులో కాలేశారని.” మళ్ళీ నవ్వింది. నవ్వీ నవ్వీ కళ్ళలో నీళ్ళు తిరుగుతుంటే అంది: “దాన్ని ఏమంటారో తెలుసా - వైటింగ్ ఫర్ ది పి. ఎమ్. అంటారు” అంది.

“ఏమిటి-సరిగ్గా చెప్పు?” అన్నాడు.

“అది అంతే. వైటింగ్ ఫర్ ది పి. ఎమ్. అంటే

పోస్ట్మాన్-అని” గలగలా నవ్వింది సరోజ.

రామ్మూర్తికి కూడా సన్నగా నవ్వాల్సింది.

“రెండుమూడు రోజులుగా మానాన్నగారి దగ్గరనుండి ఉత్తరం కోసం చూస్తున్నా-రాలేదు. నిన్నంతా ఏదోలా వుంది. అదీగాక రెండు కథలు పత్రికకి పంపాను. రోజూ పోస్ట్మాన్ వచ్చేటైంకి ఎదురు చూడకుండా వుండలేక పోతున్నా- అంతే-అయినా మీకంత అనుమానం అయితే ఎలా” సూటిగా అడిగింది సరోజ.

“చ-చ-అనుమానం కాదు” అనుకోకుండా తాను సంజాయిషీ చెప్పుకో వలసి వచ్చేటప్పటికి కలగారు పడి పోయాడు రామ్మూర్తి.

“అనుమానం ఏం లేదు. కానీ ఎందుకు రోజూ అలా నించుని ఎదురుచూస్తున్నావో తెలిక. అన్నానంతే- సారీ! సరోజా! నేనూ అఫీసులో మధ్యాహ్నం పోస్ట్కోసం తెగ ఎదురుచూస్తా” ఏమిచేమిదో చెప్పుకు పోతున్న రామ్మూర్తిని మధ్యలో ఆపేసి “పోస్ట్లెండి ఇప్పటికైనా చెప్పారు. లోపలికి రండి-టిఫిన్ తిందురు గాని” అంది.

వాతావరణం తేలికవడంతో ఇద్దరూ హాయిగా నవ్వుకున్నారు. *

ఆర్. శాంతసుందరి

2-6-76

దిగబడి పోయిన నేషనల్ బుక్ ట్రస్ట్ వర్కు దా॥ పి. బి. రావుగారి ద్వారా సంపిస్తున్నాను. వాళ్ళ ప్రయాణం వాయిదా పడింది. అనుకున్న దానికన్న ఒక నెల ఆలస్యంగా చేరుకుంటారు వాళ్ళు. ఆయన గదాపీకి (లిబియా మహా నాయకుడు) పర్సనల్ ఫిజిషియన్, ఇ. ఎన్. టి. స్పెషలిస్టు కూడా. చాలా బాధ్యతగల పొజిషన్ లో ఉన్నారు. ఆయన్ని రిటైర్ చేసే ఆయన జూన్ 10 దాకా రాదుట. 28 ఉదయం ఫ్లైట్ ఆయితే, 28 రాత్రి చెప్పారట వెళ్ళటానికి వీలేదని. “ఇల్లా, సామానూ అన్నీ ఇచ్చేసి కూర్చున్నాను. ఎక్కడ ఉంటాను? ఎలా తిండి తింటాను?” అంటే గదాపీ - లిబియన్ పాలెస్ హోటల్ లో ఏర్పాటు చేశాడు. దా॥ పి. బి. రావుగారిని ఇక్కడ చాలా గొప్పగా చూస్తారు.

అవిడ (దా॥ పి. బి. రావుగారి సతీమణి) ఇచ్చిన వస్తువుల్లో ఓ అరడజను “స్నే” యన్నాయి - ఈగల్పి దోమల్ని చంపేవి. కిటికీ అద్దాలూ, టేబిల్ టాప్ లూ శుభ్రంచేసేవి-స్టవ్ లు క్లీన్ చేసేవి, గదులలోనూ, జుట్టుకూ స్నేలు సరేసరి. స్టవ్ క్లీన్ చేసేది వాడి చూశాను. మరుక్షణం స్టవ్ మెరిసిపోయేటట్టుగా క్లీన్ అయిపోయింది-కొత్తదానిలాగ. బూట్ పాలిష్ కూడా స్నేయే. ఒక్కసారి స్నే చేస్తే కొత్తగా మెరుస్తాయి.

ట్రీపోలీలో బస్సులున్నాయి (గరియాన్ లో లేవు) వాటికి ఆటోమేటిక్ తలుపులు. డ్రైవర్ దగ్గర కొన్ని బటన్స్ ఉంటాయి. అవి నొక్కితే తలుపులు ఆటోమేటిక్ గా మూసుకోవడం, తెరుచుకోవడం జరుగుతుంది. బస్సులు చాలా వేగంగా పోతాయి. ఎక్కేటప్పుడు మొగాళ్ళు ఎంత తోసుకుని, కొట్టుకుని ఎక్కినా ఆడవాళ్ళను ముందు ఎక్కినిస్తారు. ఆడవాళ్ళు నిలబడి వుంటే మొగాళ్ళు లేచి, చోటు ఇస్తారు. మన బస్సుల కన్నా ఇవి పెద్దవి. సింగిల్ సీట్స్ రెండువేపులా ఉంటాయి. స్టాండింగ్ తెపాసిటీ ఎక్కువ.

లిబియన్ పాలెస్ హోటల్లో తమాషా తలుపులున్నాయి - గ్లాసు

తలుపులు. మనం వాటి ముందు నిలబడితే చాలు-అవే ఆటోమేటిక్ గా తెరుచుకుంటాయి.

16-6-76

పోయినవారం 9 న బయలుదేరి, రెండు మళయాళీ పామిలీస్ తో కలిసి సబ్రాతా వెళ్ళాం. సబ్రాతా గరియాన్ కు సుమారు 150 కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉంది. సబ్రాతాలో మరో ఇద్దరు మళయాళీ మిత్రులు కుటుంబాలతో సహా ఉంటున్నారు. వాళ్ళింట్లో ఉన్నాం రెండు రోజులు. వాళ్ళే మాకు సబ్రాతాలో 2 వ శతాబ్దినాటి కట్టడాల శిథిలాలూ, మ్యూజియంలూ చూపించారు. అది మరపేరాని అనుభవం! ఆ ‘రోమన్’ శిథిలాల మహత్తర ప్రమాణంలో ఉన్నాయి. వాటి నైజా, అందమూ ఊహకు అందేవికావు. సముద్ర తీరాన్ని అనుకునే ఉన్నది అంపీ థియేటర్. ఈ థియేటర్ బయట ఓ వర్లాంగు మేర వాళ్ళ నగరం ఉంది—ఓ 50 ఇళ్ళూ, నాలుగైదు ఆలయాలూ ఉన్నాయి. అవీ శిథిలాలే. ఆ శిథిలాల దగ్గర తేలిగ్గా ఒకరోజంతా గడప వచ్చు. కాని మాతో వచ్చిన వాళ్ళకి అంత ఓపికా, ఆసక్తి లేకపోయింది. వాళ్ళు అక్కడి మ్యూజియం కూడా చూడలేదు.

మ్యూజియం కూడా చాలా బావుంది. వాళ్ళు (రోమనులు) వాడుకున్న మట్టి గిన్నెలూ, మట్టితో చేసిన ప్రమిదెలూ, దంతంతో చేసిన హేర్ వన్స్, వాళ్ళ నాణాలూ, లోహంతోనూ, మట్టితోనూ చేసిన చిన్న చిన్న విగ్రహాలూ (విరిగిపోయిన ఒక వీనన్ విగ్రహం కూడా) ఉన్నాయి. వీటన్నిటికన్నా బావున్నది వాళ్ళ ఎనెండ్లీ. శిథిలాలలోంచి ఉన్న పాళంగా ఆ ప్లోరింగ్, మెట్లు, పారిరాతితో చేసిన ఆసనాలూ (సీట్స్), స్తంభాలూ తెచ్చి, ఒక పెద్ద హాల్లో ఎనెంబుర్ చేశారు. దాని నైజా చూస్తే ఆశ్చర్యం వేసింది. ఇది కాక, మొజేయిక్ చిప్స్ తో వాళ్ళ కూర్చి తయారు చేసిన కళాఖండాలు (జాపీటర్ వగైరా దేవతల విగ్రహాలు, అవీ) చాలా బావున్నాయి. ఇంకో

చోట సబ్రాతా కన్న బ్రహ్మాండమైన శిథిలాలున్నాయట. అక్కడికి వెళ్ళి నప్పుడు ఈసారి ఎక్కువ టైమ్ స్పెండ్ చెయ్యటానికి ప్రయత్నిస్తాను.

సబ్రాతా శిథిలాలలో ఇంకో ఇంటరెస్టింగ్ వీన్ ఉన్నది—సమిష్టి రెట్రీన్ సిస్టమ్. మాడరన్ టైప్ కమోడ్స్ 20 లేక 25 పాల రాతితో చేసినవి. అర్థ చంద్రాకారంలో ఏక్స్ చేసి ఉన్నాయి. కింద నీరు పోవటానికి తూములున్నాయి. అప్పుడు వాళ్ళు గ్రూప్ గా మాట్లాడుకుంటూ రెట్రీన్ లో కూర్చోనేవాళ్ళేమో మరి :

వాళ్ళ స్టేజ్ 200 అడుగుల పొడుగుంది. దానికి మూడు చోట్ల 3X2 అడుగుల చిల్లులున్నాయి. భూమి అడుగునుంచి దయ్యాలు వగైరా రావటానికని వాటిని వాడేవారుట. వాళ్ళ నీటింగ్ అరేంజ్ మెంట్ మన (మద్రాసు) మ్యూజిక్ ఎకాడమీ హాలులో లాగే ఉంది. ఆ స్టేజి మీద మేం నడిచాం. మెట్లమీద కూడా. స్టేజి మునుపు దేంతో ఉండేదో తెలీదు కాని, ప్రస్తుతం కొయ్యపంకలతో కవర్ చేశారు. మొత్తం మీద గగుర్పాటు కలిగించే అనుభవం :

గరియాన్ అంటే “గుహ” అని అర్థమట. దానికి తగ్గట్టు గరియాన్ లో ఇప్పటికీ గుహల ఇళ్ళున్నాయి. వాటిలో ఉండే వాళ్ళ కోసం ప్రభుత్వం ఇప్పుడిప్పుడే నివాసాలు కట్టి, వాళ్ళని ఆధునిక పరచటానికి ప్రయత్నిస్తున్నది. రిబియా మొత్తం మీద గుహ వాసాలున్నది ఈ గరియాన్ లో మాత్రమే. ఈ గుహలు రెండు రకాలు : సహజమైనవీ, కృత్రిమంగా తయారు చేసినవీనూ. మరి పాతకాలం వాళ్ళ సహజమైన గుహలలోనే ఉంటున్నారు. (మా ఇంటి యజమానుల తల్లిదండ్రులు అలాగే ఉంటున్నారు.) ఇంకా కొంతమంది నేనిని బావిలాగా తవ్వి, ఓ 50 అడుగుల లోతున గదులు తయారు చేసుకుని, కోళ్ళూ, మేకలూ వగైరాలతో సహా సంసారం చేస్తున్నారు. వాళ్ళు ఆ గుహలోంచి సామాన్యంగా బైటికి

రారు. వీళ్ళకి కూడా అక్కడే గుంట తవ్వకుంటారు. కొండల మీద సహజ గుహలలో ఉండేవాళ్ళు. అక్కడే పొలాలు పండించుకుని, (నీను) బాదామ్ చెట్లు పెంచుకుని, ఏకాంతవాసం చేస్తారు.

సిల్లరికి పెళ్ళిళ్ళయిపోయాక వాళ్ళు వేరే వెళిపోవలసిందే. అవిభక్త కుటుంబ వద్దతి లేదు. ముసలివాళ్ళకి ప్రభుత్వం సహాయం చేస్తుంది. సిల్లలు అప్పుడప్పుడూ వెళ్ళి తల్లిదండ్రులను చూస్తూంటారు. అధునికులు కార్లు ఉపయోగిస్తారుగాని, పట్టణానికి దూరంగా బెట్ స్కర్ట్స్ లో ఉండేవాళ్ళు. ఇలా గుహల్లో ఉండేవాళ్ళు సామాన్యంగా గాడిదల మీద ప్రయాణిస్తారు. మా ఆయన స్కూల్లో ఉన్న విద్యార్థులు కూడా అప్పుడప్పుడూ గాడిదల మీద వెళుతూ తనకి లిఫ్ట్ ఆఫర్ చేస్తారుట :

గరియాన్ లో మా యింటి దగ్గర ఒక పాడుబడిన హాస్పిటల్ ఉంది—రెండవ ప్రపంచ యుద్ధకాలం నాటిది. అక్కడ సేబర్స్ అనే ఆర్మిస్టు యుద్ధంలో దెబ్బ తిని, ఆ హాస్పిటల్ లో కొన్నాళ్ళున్నాట్ట. అప్పుడు తోచక ఆ హాస్పిటల్ గోడల మీద ఏదో రంగుతో డ్రాయింగ్స్ వేశాడు. వాటిలో ఆతను యుద్ధం గురించి తనకుగల భావాలు వ్యక్తం చేశాడు. 1944లో వేసిన ఆ డ్రాయింగులు యింకా చెక్కు చెదదకుండా ఉన్నాయి. ఇతనే “సేబర్ జెట్” పంపిణీ తయారు చేశాట్ట.

ప్రస్తుతం ఇక్కడ ఈ నీజన్ లో వంకాయ, బెండకాయ, బీన్స్, కాబేజ్, ఒకరకమైన బీరకాయ, దోసకాయ దొరుకుతున్నాయి. కూరలు మన లెక్కన ఖరీదు. ఇక్కడి జీతం లెక్కన పెద్ద ఖరీదు కాదు.

ఇక్కడ స్టేషన్ స్టీర్ చాలా బావుంది. చాలా బరువు. మంచి పారిష్. ఇండియాలో రేకు గిన్నెల్లాగ తయారు చేస్తున్నారు. నేను ఇంటికి కావలసిన సామానంతా చేర్చాను.

రిబియాలో జనం చాలా పలచగా ఉంటారు. నలుగురిలో ఒకడు విదేశీయుడు. ఇక్కడ 120 దేశాల వాళ్ళున్నారు—ఇంగ్లీషు వాళ్ళూ, అమెరికనులూ చాలా అరుదు. స్థానిక ప్రజలు పని చెయ్యరు. పని అంతా విదేశీయులే చేస్తారు; స్థానికులు పై పెత్తనం చేస్తారు. దాదాపు అన్ని రంగాలలోనూ విదేశీయులే శ్రమ చేస్తారు. అచ్చగా రొమానియనులు మాత్రమే నడుపుతున్న ఆసుపత్రి ఉన్నది. దాన్ని రొమానియన్ హాస్పిటల్ అంటారు.

ట్రీపోరీలో ఉన్న భారతీయులు ఢిల్లీ, బొంబాయిలలోని వద్దతిలో జీవిస్తారు—చాలా “పాష్” గానూ, కొంచెం కృత్రిమంగానూ ఉంటుంది ఆ జీవితం. వాళ్ళు వారం వారం కలుసుకుంటారు. పార్టీలు ఇచ్చుకుంటారు. కాని వాళ్ళ మధ్య నిజమైన అప్యాయతగాని, ఐకమత్యంగాని ఉన్నట్టు కనబడదు. ఒకరి మీద ఒకరికి అసూయ, స్వార్థం, నిజంగా ఎవరైనా చిక్కులోపడి, సహాయం కావలసి వచ్చినప్పుడు మిగిలిన వాళ్ళ ఏదో సాకు చెప్పి తప్పించుకుంటారు.

[నశేషం]

అక్స్‌ఫోర్డ్ విశ్వవిద్యాలయం నుంచి పిహెచ్.డి డిగ్రీ పొందిన తొలి భారతీయ పనిత డాక్టర్ రమాచౌదరి. అలాగే ఆమె భారతదేశంలోని తొలి మహిళా వైస్ చాన్సలర్ కావడం మరొక విశేషం! ప్రఖ్యాత విజ్ఞానవేత్త ఆచార్య జగదీశ్ చంద్రబోస్ మనవ రాలైన శ్రీమతి రమాచౌదరి ప్రసిద్ధ నంస్కృత విద్వాంసులు కీ. శే. జటీంద బిమల్ చౌదరి భార్య. ఇటీవల ఆమెతో 'పనిత' జరిపిన ప్రత్యేక గొప్ప ఇది.

విశ్వవిద్యాలయం పనులు కాక తక్కిన కార్యక్రమాలు జరిపే సంకల్పంగాని, ప్రణాళికలుగాని రూపొందించే ఉద్దేశం మీకుందా ?

రవీంద్రభారతి విశ్వవిద్యాలయంలో కేవలం హ్యూమానిటీస్‌లో మాత్రమే విద్య వేర్పడం లేదు. కళ, సంస్కృతి కూడా పాఠ్య బాగాలలో ప్రధాన విషయాలు. ఆ కారణాన వైస్‌చాన్సలర్‌గా కళ-సంస్కృతి సంబంధమై కూడా ఆలోచించ వలసి వస్తుంది. అంతేగాక 1943 లో నా భర్త, నేనూ కలసి ము యింట్లోనే 'ప్రాచ్య వాణి' స్థాపించాం. ప్రాచ్యవాణి కార్యక్రమంలో నా భర్త ఆసంపూర్ణంగా విడిచిన పనిని నేను నిర్వహించుకు వస్తున్నాను. సరళమైన ఆధునిక సంస్కృత వాటకాలు, నృత్య వాటికలు నిర్వహిస్తు న్నాను. ఆధునిక విషయాలతోబాటు మేధావుల జీవిత విశేషాలు, సరళ గ్రామ్యగాఢలననుసరించి మా ఆయన వ్రాసిన వాటకాలు పట్టుకొని ప్రతి యేడు దసరా వండుగ శలవు దినాల్లో భారతదేశంలోని వయ ప్రదేశాల్లోనూ వల్లె పట్టుల్లోనూ, పట్టణ ప్రాంతాల్లోనూ తిరుగుతూ ప్రదర్శన లిస్తుంటాను. పాటలున్న అంకాలు ఆధునిక సంగీత కళాకారుల చేతనే పాడించడం జరుగుతుంది. గత అక్టోబరు నెలలో పంజాబ్, హరియానా, హిమాచల్ ప్రదేశ్ ఘున్నగు ప్రాంతాలలో కార్యక్రమాలు జరిపి, లక్షలాది సాధారణ ప్రజల నుండి పొందిన అభినందనలు మాకు అత్యంత ప్రేరణదాయకాలు.

పాచ్యవాణి ద్వారా ఇంకా ఏ ఏ కార్యక్రమాలు

జరిపిస్తుంటారు ?

సంస్కృత చాపా శిక్షణ జరిపిస్తుంటాం. షష్టకాల
ముద్రణ కొరకు ఓ చిన్న ప్రెస్సు కూడా వుంది.
గ్రంథాలయం కూడా ఒకటుంది.

సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణ పండితులతో మీకు పరిచయముందా ?

అక్స్‌ఫోర్డ్‌లో ఏ హెచ్. డి చదువుతున్నప్పుడు వారు మా అధ్యాపకులు, పరిష్కటలుగా వుండే వారు.

మీరు కుటుంబ విషయాలందు ఇష్టం చూపేవారా;
గృహ జీవితపు పనులు, వంటా-వార్షిక, అల్లిక,
కుట్టుపనులు వగైరా నాకు ఎంత మాత్రం నచ్చేవి
కావు. వివాహం జరిగిన వాటినుంచీ భర్తతోపాటు
చదువులోనే మునిగిపోయి వుండేదాన్ని. నాయంకాల
సమయాన యింట్లో మహా మేధావుల సమాగమం
వుండేది. ఇలా ఇరవై ఏడేండ్లు భర్తతో గడిపిన
అనందానుభూతులకు ఆ జగజ్జననికీ ప్రణామా
లర్పించాలి.

బయటి వనుల్లో నిప్పులులై ఉన్నత స్థానాలకు
చేరుకొన్న మహిళామణులు 'మంచి గృహిణులు'
అనిపించుకోవలసిన అవసరం లేదంటారా ?

అలా అనను. రెంటిలోనూ వున్న వైవిధ్యాన్ని కమ
జీవితంలో అధిగమించగలిగే సమర్థులయిన వారిదే
పార్థక జీవితమని నేనంటాను. అయివా వేను
మాత్రం మంచి గృహిణిని కాలేకపోయాను.

విశ్వవిద్యాలయ ఉపాచార్య పదవి మీకేలా అని
నిస్తుంది ?

ఈనాడు ఏ ఉపాచార్యుల వదనైనా చాలా కష్ట
సాధ్యమైనది, బాధ్యతగలది. అయినా అందులోనే
అనందం కూడ వుంది.

భారత శ్రీ జాతి ఆదర్శం ఏమై వుండాలని మీరు
తలస్తారు :

‘కల్లి’ కావడం. సాధారణంగా పున్న అర్థంలో గాని, లేక శారీరకంగా గాని కాదు. ఉన్నతమైనది, పరిపూర్ణమైనది, సత్యమైనది, మదురమైనది అయిన అర్థం స్ఫురింపజేసేదై వుండాలి. ప్రతిస్త్రీ-కడుపున పుట్టిన బిడ్డలున్నా లేకపోయినా ప్రకృతి జన్యంగా, స్వాభావికంగా అమ్మ కాగలగాలి-ప్రాణం పొందిన జగజ్జనని కాగలగాలి. యీవాటి స్త్రీలు ఈ మాటను ఎల్లప్పుడు మనస్సునందుంచుకోవాలి.

భారతీయ మహిళకు మీరు ఇంకా ఏమైనా చెప్పదలచారా ?

'మూర్తిభవించిన శ్రీనిపించుకోండి' అని వారికి చెప్తాను. నంకుచితులై వుండొద్దు. అలా అని విజృంభించిన మూర్తులు కావద్దు. మిక్కున్న అవ కాళ-సామర్థ్యాలతో మనలారి. పురుషుడు తనకంటె గొప్ప అనిగాని, తక్కువ అనిగాని భావించవద్దు. అతను నీతో సమానుడు. నీ ప్రత్యర్థి కాదు. నీ యధార్థమైన రోడు. పురుషుని కాసించేదానవు కావద్దు. దయ - మమత, ప్రేమ-అమరాగాలు వాత్సల్యం-శ్రీ మూర్తికి వుండవలసిన గుణగణాలు. ఇవన్నీ దీపింపజేయి.

సమద్రపు గుల్లలతో బొమ్మలు

“ సముద్ర తీరంలో దొరికే గవ్వలు, గుల్లలు, శంఖాలు వంటి వాటిని ఉపయోగించి అందమైన బొమ్మలు చెయ్యవచ్చు. కావలసినదల్లా కాస్త కల్పనాశక్తి ” అంటారు మద్రాసుకు చెందిన శ్రీమతి వి. రాజమూర్తి. ఆమె ఈ తరహా బొమ్మలు చెయ్యడంలో పావీజ్యం సంపాదించారు. ఆమె రూపొందించిన బొమ్మలు విదేశాలవారిని కూడా ఎంతగానో ఆకర్షిస్తున్నాయి.

శ్రీమతి రాజమూర్తి గుల్లలు, గవ్వలు ఉపయోగించి కొన్ని బొమ్మలను రూపొందించే విధానాలను ‘వనిత’ పాఠకులకు ఇక్కడ వివరిస్తున్నారు. పక్క పేజీలోని వర్ణచిత్రంలో కనిపించే రకరకాల బొమ్మలన్నీ శ్రీమతి రాజమూర్తి కల్పనా శక్తికి కౌశల్యానికి చక్కని గుర్తులు. ‘అటువంటి బొమ్మలు తామూ చేస్తే బాగుండుననుకొనే వారికి ఇక్కడ వివరించే విధానాలు తోడ్పడగలవు’ అంటారు ఆమె.

మొదట ‘జోకర్’ బొమ్మ ఎలా రూపొందించాలో తెలుసుకుందామా ?

తెరచిన గొడుగు పాయల వంటి పాయలుగల గుల్ల ఒకదాన్ని తీసుకుని దాని మీది బాగాన జాగ్రత్తగా ఒక రంధ్రం చేసుకోవాలి. కాస్త

పొడవుగా ఉండే సన్నటి గవ్వలాంటి పెద్ద గుల్లను తీసుకుని దానిమీది బాగాన రంధ్రం చేసుకోవాలి. 10 సెంటి మీటర్ల పొడవుగల సన్నటి తీగను తీసుకుని దాని ఒక చివర ముడివేసి, పెద్ద గుల్ల మీది రంధ్రం ద్వారా తీగను కిందికి లాగి, కింద ఉన్న గొడుగుపాయల గుల్ల మీది రంధ్రంలోకి పోనివ్వాలి. అలా పోనిచ్చినచోట పెవికార్ జిగురుతో అతకాలి. పది నిమిషాలలో జిగురు ఎండి పోతుంది.

ఇక పెద్ద గుల్ల మీది బాగానికి (జోకర్ ముఖం రూపొందించడానికి అనువుగా) గుండ్రని గుల్లను జిగురుతో అతకాలి. జిగురు ఎండి పోయాక పొడవైన శంఖాన్ని దానిమీద దోపీలా వార్చి ఉంచి, జిగురుతో అతకాలి.

చేతులకోసం—కురుచగా ఉండే రెండు శంఖాలనూ, కాళ్ళకోసం చిన్న గవ్వలు రెండింటినీ ఉపయోగించి వాటిని సరైన స్థానాలలో అతకాలి. ఇక్కడ ఇచ్చిన ‘జోకర్’ చిత్రం చూస్తే ఈ బొమ్మ పూర్తయితే ఎలా ఉంటుందో తెలుస్తుంది.

జిగురుతో అతికిన బాగాలన్నీ బాగా ఎండాక జోకర్ బొమ్మకు రంగులు పుయ్యాలి. ఈ రంగుల పూత—ముఖంతో ప్రారంభించాలి. తెలుపు, ఎరుపు ఆయిల్ పెయింట్లు కలగలిపితే ముఖానికి కావలసిన రంగు వస్తుంది. ఆ రంగు తీసుకొని ముఖానికి రంగు పుయ్యాలి. చొక్కాకు ఎరుపు రంగుపూసి, తెలుపురంగు చుక్కల ద్వారా గుండీలను గుర్తించాలి.

ఒక చేతికి వచ్చి, మరో చేతికి ఎరుపు (ఆయిల్ పెయింట్లు మాత్రమే ఉపయోగించాలి) రంగులు పుయ్యాలి. కాళ్ళకు నలుపు రంగు (బూట్లలా ఉండేందుకు వీలుగా అన్నమాట!) పుయ్యాలి; దోపీకి, క్రింద అమర్చిన గొడుగు పాయల గుల్లపై తెలుపు రంగు పుయ్యాలి. ముఖం

రంగు ఎండాక దానికి కళ్ళు, ముక్కు, నోరు, గడ్డం వంటి వాటిని తగిన రంగులతో తీర్చి దిద్దాలి. గడ్డం రంగు తెల్లగానూ, కంటి పాప రంగు లేత నీలిరంగుగానూ ఉంటే చూడడానికి బావుంటుంది.

బొమ్మ చేస్తున్నప్పుడు ప్రతి బాగాన్నీ అతికిన తర్వాత 10 నుంచి 15 నిమిషాల దాకా ఎండనిస్తే అవి గట్టిగా అంటుకుంటాయి.

ఇప్పుడు ‘జింక’ బొమ్మను రూపొందించే విధానం గురించి తెలుసుకుందాము.

ఒక పెద్ద గవ్వను తీసుకుని దాని ముందు బాగాన ఒక సన్నటి గుల్లను అతకాలి. ఈ సన్న గుల్లను జింక మెడగా రూపొందించుకోవచ్చును. దాని మీద జింక ముఖంగా అమర్చుకోవడానికి తగిన చిన్న శంఖాన్ని అతికించాలి. అవి ఎండాక సూటిగా వాడిగా ఉండే రెండు శంఖాలను చిన్న శంఖానికి రెండు వైపులా అతికించాలి. ఈ రెండు శంఖాలకు రెండేసి శంఖాలు అతికి జింక కొమ్మలు రూపొందించాలి. రెండు చిన్న గుల్లలు అతికి చెవులు అమర్చుకోవాలి. ఇవి ఇలా అమర్చు కున్నాక ఒక చిన్న కర్ర పలకను తీసుకొని దాని మీద శంఖాల సాయంతో జింక కాళ్ళను ముడుచు కుని కూచున్నట్టు వచ్చేలా—అతకాలి. అలా అతికాక ముందుగా పెద్ద గవ్వ మీద రూపొందించిన జింక బాగాలను ఆ పలక మీద సరిగా

అమర్పాలి. జింక కలిగిట్టులుగా చిన్న శంఖాలను
అతకారి. పొడవుగా ఉండే చిన్న శంఖాన్ని
జింక తోక ప్రాంతాన అతకారి.

జింక ముఖం మీద కళ్ళు గీచి, శరీర భాగం
మీద తెల్లటి చుక్కలను అక్కడక్కడా ఉంచారి.
ఈ జింక బొమ్మను రూపొందించడానికి ఉపయో
గించే గుల్లలు, గవ్వలు సహజంగానే మంచి
కాంతి కలవైతే మంచిది. అలా ఉండే మనం
మళ్ళీ రంగులు పుయ్యనక్కరలేదు.

ఇక ఒక 'కంగారు' బొమ్మను రూపొందించి
చూద్దామా:

'బాబిలోనియా స్పిరేల్' అన్న రకానికి
చెందిన పెద్ద శంఖం తీసుకుని దాని మీద
భాగాన ఉన్న రంగుల ద్వారా 5 సెం.మీ. పొడవు
గల తీగను పోనివ్వారి. అలా పోనిచ్చిన తీగ
భాగాన్ని శంఖం కింద అమర్చిన కర్ర పలక
మీద నిలిపి జిగురుతో అతకారి.

ఇలా చేస్తున్నప్పుడు శంఖం మీది భాగాన
కాస్త తీగను అలాగే ఉంచుకోవారి. శంఖం నైజుకు
తగిన చిన్న గవ్వను తీసుకుని కంగారు తలగా
ఉపయోగించుకోవారి. దాన్ని శంఖం మీది తీగకు
అతకారి. గుండ్రంగా ఉండే రెండు చిన్న గుల్లలు
తీసుకుని కంగారు చెవులను రూపొందించారి.

కురువగా సూటిగా ఉండే రెండు శంఖాలను
తీసుకుని కంగారు చేతులను నిర్ధం చెయ్యారి.
ఆ రెండు శంఖాల చివరలలో భాగా చిన్నగా
ఉండే రెండు గుల్లలను అతకారి.

ఇక కంగారు కడుపు భాగాన ఉండే తిత్తిలా
రూపొందించడానికి ఒక అరిచిప్పను వాడారి.
తిత్తిలోపల కంగారు పిల్ల ఉన్నట్టు చూపితే
బావుండుననుకునేవాళ్ళు వాడిగా ఉండే చిన్న
శంఖాన్ని తీసుకుని దాన్ని చిప్ప మధ్య (లోపలి
వైపున) అతకారి. ఆ శంఖానికి రెండు చిన్న

గుల్లలతో చెవులు ఏర్పాటు చెయ్యారి.

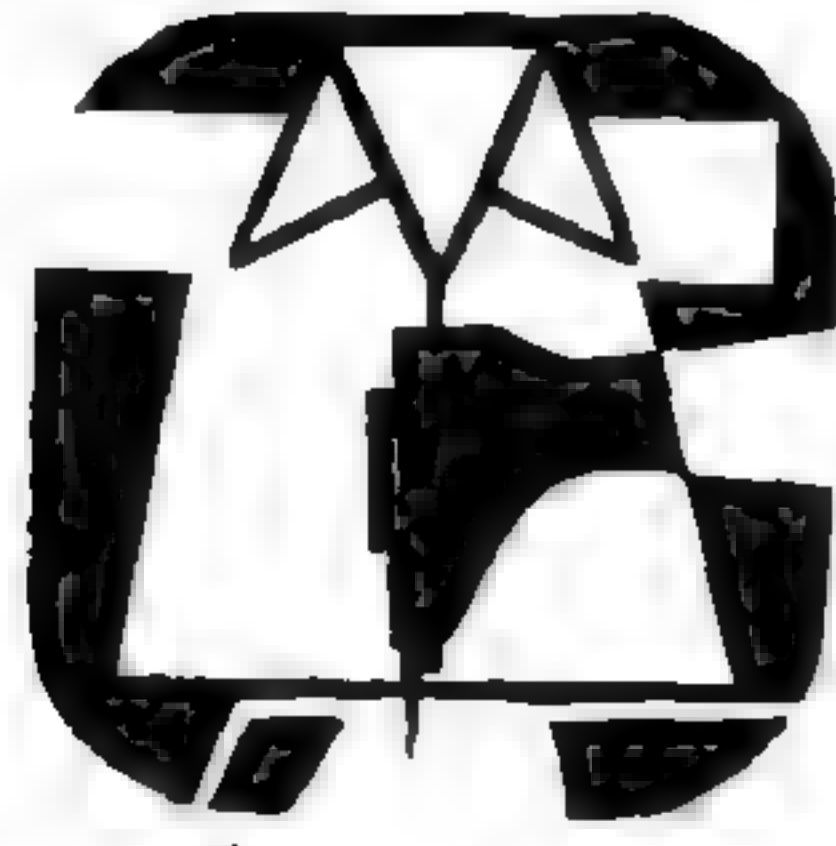
బర్మాగుల్లలు అన్న రకానికి చెందిన-గీతలతో
నిండిన గుల్లలు రెండిటిని తీసుకుని వాటిని బాగా
రాచి - కంగారు పాదాలుగా అమర్పాలి. ఈ
'కంగారు' బొమ్మ రూపొందించడానికి ఉపయో
గించే గుల్లలు, శంఖాలు కూడా సహజ కాంతి
కలిగినవైతే మంచిది. వాటికి సహజ కాంతి బాగా
ఉండే కంగారు ముఖం, కళ్ళు, నోరు వంటి
భాగాలకు మాత్రం రంగులు పూస్తేవారు.

ఈ బొమ్మలతో ఇంటిని అలంకరించవచ్చు;
వాటిని బొమ్మల కొలుపులో అందంగా అమర్చ
వచ్చును. సన్నిహితులకూ, ఆపులకూ 'చెలిమి
కానుకలు'గా ఇచ్చుకోవచ్చును. తీరిక వేళలలో
ఈ బొమ్మలను రూపొందించి కాలాన్ని సద్విని
యోగం చేసుకోనూ వచ్చును.

'ఈ బొమ్మలు చెయ్యడానికి ఎంత శ్రమ
పడాలో కదా?' అనుకునేవారు ఉండవచ్చును.
ఆ ప్రశ్న అడిగితే "మొదట విసుగనిపించినా
అలవాటయితే ఈ బొమ్మలు చెయ్యడం ఎంతో
ఆనందాన్ని కలిగిస్తుంది. మన చేతులారా
రూపొందించిన వన్నప్పుడు కలిగే సంతృప్తి
కోసం ఎంత శ్రమయినా పడవచ్చుకదా?"
అంటారు శ్రీమతి రాజమౌళి.

చూపినట్లుగా, బాటమ్ కోసమని రెండు గుడ్ల ముక్కలు కత్తిరించండి.

గరారా (బయాస్ కట్)

18 వ పాఠం

కొలతలు :

పొడవు 36", వీడ్ 36".

వర్కింగ్ స్కేల్ : $\frac{1}{2}$ వీడ్ = 18".

భాగం-ఎ (పై నిక్కర్)

ఎ బి-అనే నిర్మాణ రేఖను గీసి, దానిమీద ఒకచోట O-అనే బిందువును గుర్తించండి.

1-0 $\frac{1}{2}$ గరారా పొడవు లేదా, స్కర్ట్ కొలత తీసుకునేట్లుయితే, పూర్తి పొడవునుంచి స్కర్టు పొడవు మినహాయించాలి.

2-0 1"; బిందువులు 0, 1, 2 నుంచి అడ్డంగా చదరపు గీత.

3-1 గుడ్ల పన్నాలో సగం, లేదా $\frac{1}{2}$ వీడ్-నిక్కరు వదులునుబట్టి, రెండింటిలో ఏది కావలిస్తే అది, 3 నుంచి 4 వరకు పైకి చదరపు గీత.

5-1 (3-1) లో $\frac{1}{2}$, 5 నుంచి 6 కు పైకి చదరపు గీత.

7-3 } $\frac{1}{2}$ వర్కింగ్ స్కేల్ : 8, 7 కలపండి.
8-6

9-3 1"; 8, 7 కలపాలి.

10-8 $\frac{1}{2}$ వర్కింగ్ స్కేల్.

11-9 శ్రీ వర్కింగ్ స్కేల్ + $\frac{1}{2}$, 11 నుంచి 10 కు షేప్ తియ్యండి.

భాగం-బి (దిగువ స్కర్ట్)

13-12 $\frac{1}{2}$ గరారా పూర్తి పొడవు, లేదా స్కర్టు పొడవు కొలత.

14-12 వీడ్ కొలతకు సమానం.

బట్ట అంచనా :

నిక్కర్ పొడవుకు రెట్టింపు + స్కర్టు పొడవుకి నాలుగింతలు. బట్ట వెడల్పు వీడ్ కొలతలకు సమానంగా ఉండాలి.

కత్తిరింపు :

మొత్తం బట్టనుంచి (1-0)కి రెట్టింపు ముక్కను కత్తిరించాలి. ముందుగా పొడవునూ,

కుట్టుపని, అభ్యాసం

వనిత - డిప్యూ కుట్టుపని బడి

[కుట్టుమెషిన్లు తయారు చేసే ప్రసిద్ధ సంస్థ 'ఉషా' వారి సౌజన్యంతో]

3-వ రే అవుట్ :

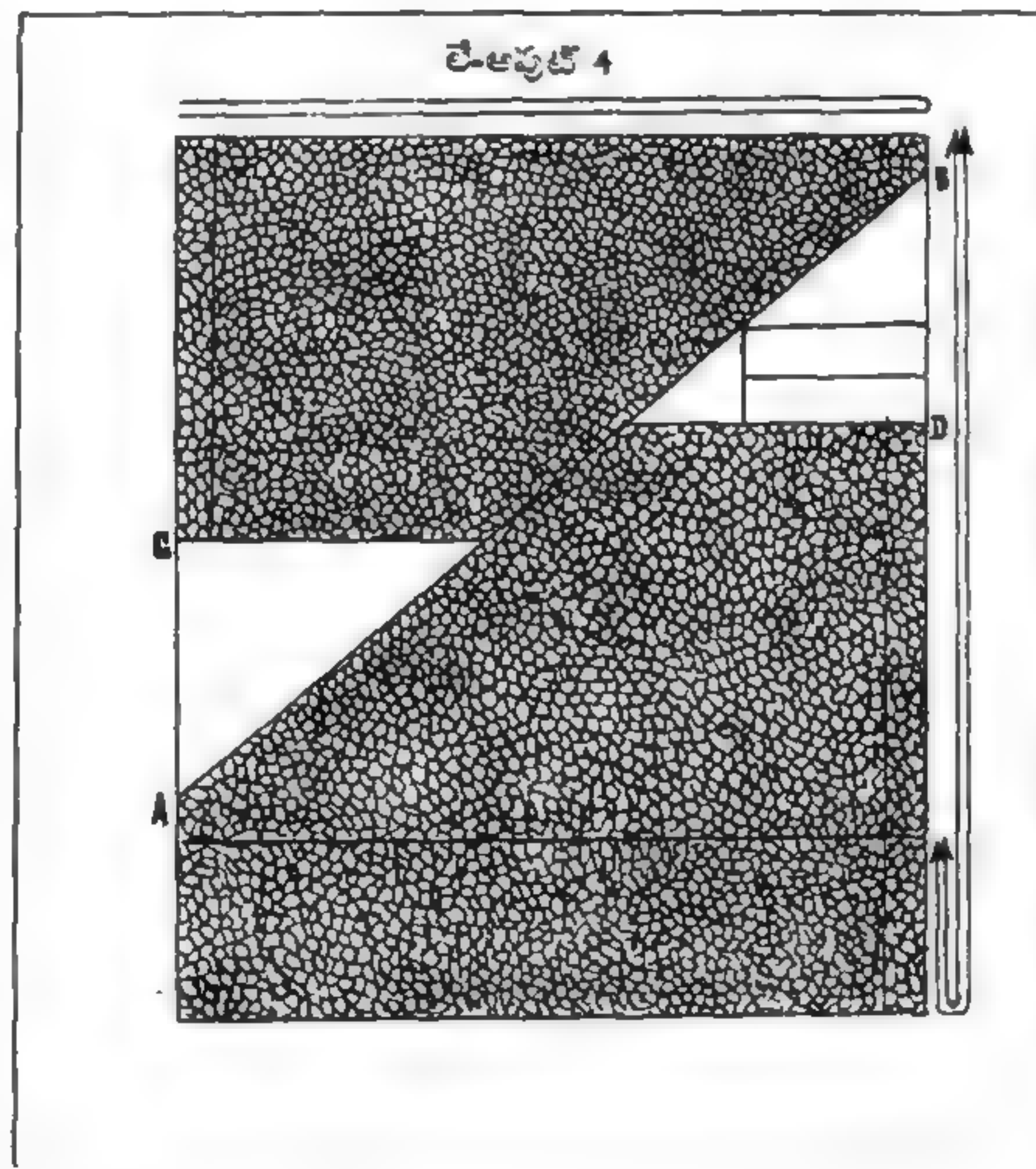
30" పన్నా గుడ్లనించి సన్నటి కత్తిరింపు సాల్వార్సును ఎలా కత్తిరించాలో ఇది చూపిస్తుంది.

బట్ట అంచనా :

(2 కటింగ్ పొడవులు + 1 అసాన్. + 5"). పై అంచనా ప్రకారం 30" పన్నా గుడ్లను తీసుకోండి. దాని వెడల్పు సగానికి మడిచి, ఆ మడతను పొడుగుతా పోనివ్వండి. ఇప్పుడు-

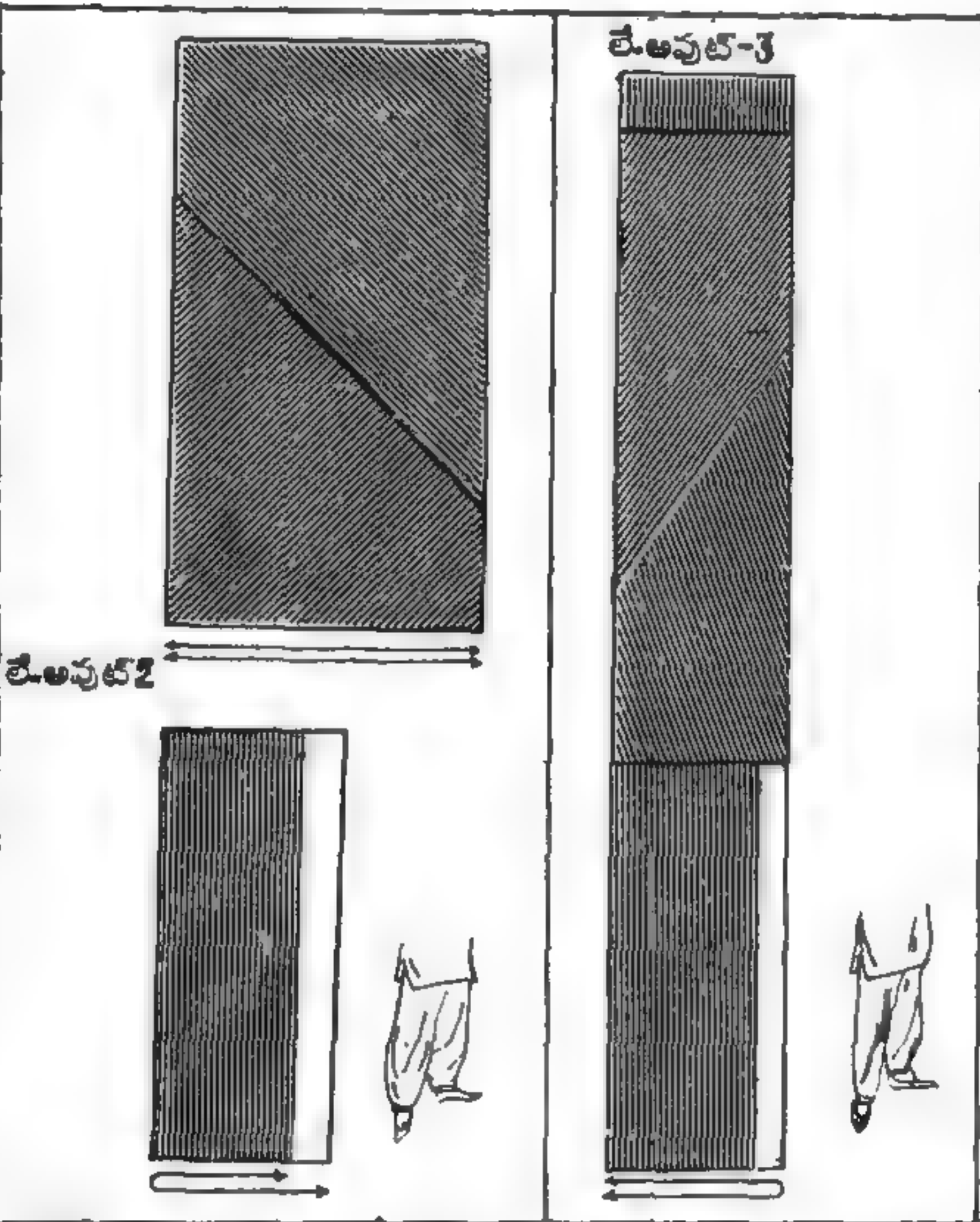
4-వ రే-అవుట్

54" పన్నా గుడ్లనించి సాల్వార్సును ఎలా కత్తిరించడమో, ఈ రే-అవుట్ చిత్రిస్తున్నది.

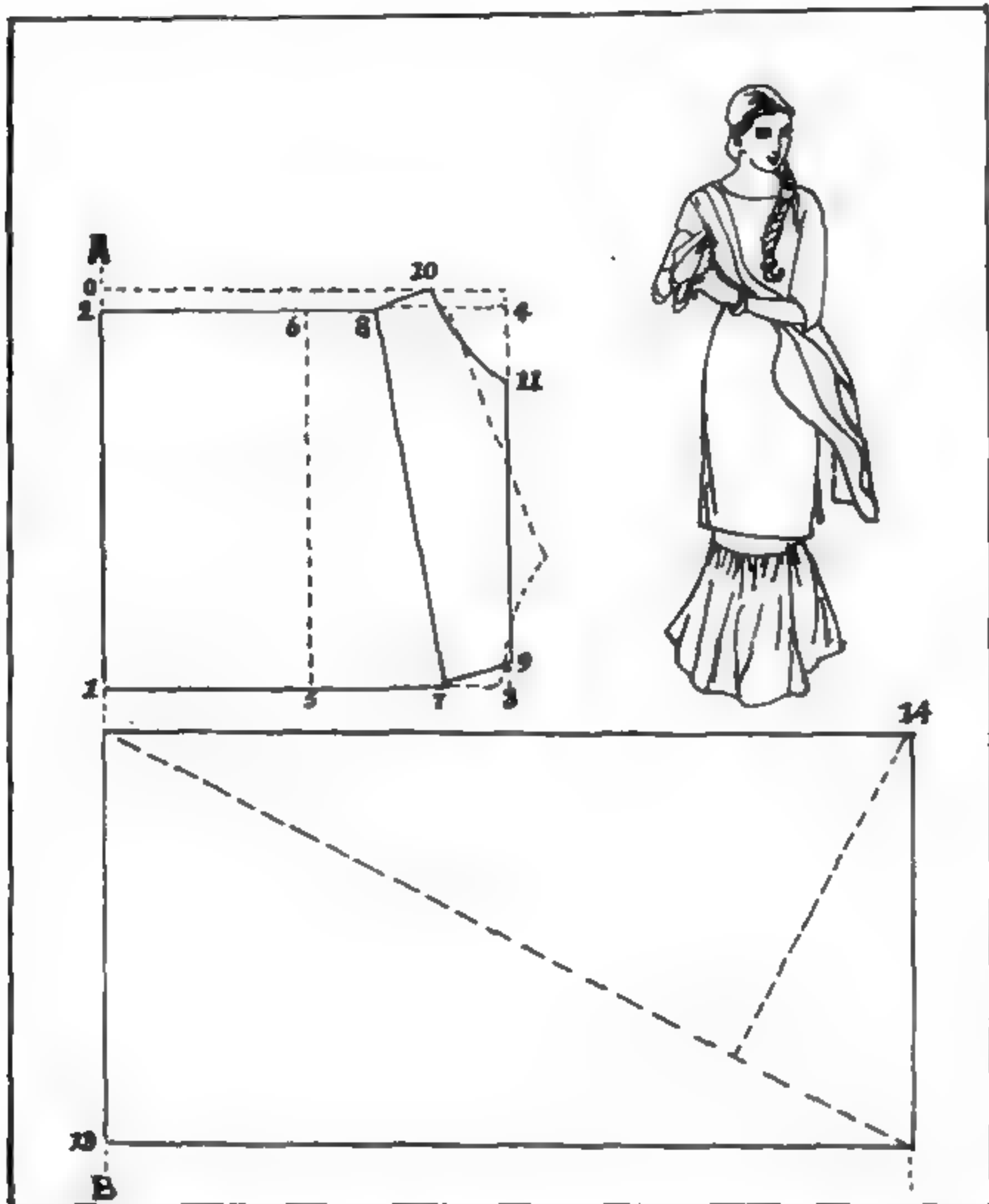
బట్ట అంచనా :

(2 కటింగ్ పొడవులు). పై అంచనా ప్రకారం గుడ్ల తీసుకుని, బట్ట పొడవును మధ్యగా మడవండి. తరువాత-సగం బాటమ్ కు సమానంగా ఉండేట్లు ఒక ప్రక్కనించి వెడల్పును మడవండి. ఈ మోస్తరుగా నాలుగు మడతలుగా వచ్చిన గుడ్లపైన రెండు వైడ్-పానెల్స్ కత్తిరించండి. మిగిలిన గుడ్ల మీద ఎదురెదురు మూలల నుంచి 2" ఎడంగా ఎ, బి లు మార్కు చేసి, వాటిని కలపండి. ఇప్పుడు-అనుకూలమయిన దూరంలో అదే మూలలనుండి సి, డి లు మార్కుచెయ్యండి. వాటినుంచి ఎ, బి అనే ఏటవాలు రేఖ వేపు రైన్లు చదరపు గీతలుగా గీసినప్పుడు వాటి పొడవు అసాన్ + 2" ఉండాలి. ఇప్పుడు-రైన్ల మీద నాలుగు కాలీస్ కు కత్తిరించాలి. రే-అవుట్ లో

12" బాటమ్ కొలత పెట్టుకుని, ఒక బట్ట పొడుగు నించి రెండు వైడ్ పానెల్స్ కత్తిరించండి. తక్కిన గుడ్ల నుంచి-సగం బట్ట వెడల్పును కాలీకి వెడల్పుగా ఉంచి, నాలుగు కాలీలు కత్తిరించండి. అదిగాక-3-వ సంబంధ రే-అవుట్ లో చూపినట్లుగా బాటమ్ ను పూర్తిచెయ్యటానికిగాను అదనంగా ఒక ముక్కను కత్తిరించండి.

తర్వాత వెడల్పునూ మధ్యగా మడవండి. రెండవ మడతను ఎ-బి అనే నిర్మాణ రేఖపైన ఉంచి, బట్ట మీద భాగం-ఎ డ్రాప్ చేయండి. తరువాత బట్టను 2 నుంచి 8 కి, 8 నుంచి 7కి కత్తిరించండి. ఆ తరువాత, మిగిలిన ముక్కను 7 నుంచి 9 కి, 8 నుంచి 10 కి కత్తిరించాలి. 10 నుంచి 11 వరకు షేప్ కూడా కత్తిరించండి. అప్పుడు ఇటువంటి ముక్కలు నాలుగు వస్తాయి. ఇవే కాలీన్. ఇప్పుడు - ఖండ రేఖలలో చూపినట్లుగా, గుడ్డ మడతలు నాలుగూ తలక్రిందులుగా ఉండగా, కాలీన్ నాలుగింటినీ ఒక్కొక్కటి ఒక్కొక్క అంచు మీదనే (8 నుంచి 7) కుట్టాలి. తరువాత నిక్కర్ కుట్టడం పూర్తి చేయండి.

స్కర్టు :

ఇప్పుడు మిగిలిన గుడ్డ తాలూకు వెడల్పును మధ్యకి మడిచి, వెడల్పువేపు రెండు ప్రక్కలా కుట్టండి. ఒకప్రక్క మూలనుంచి గుడ్డయొక్క నెల్యెడ్జి మీద ఏటవాలుగా 36" దూరాన్ని మార్కు చేయండి. ఆ మార్కుపైని నెల్యెడ్జిని మడిచి, దాని పొడుగుతా కుట్టినట్లయితే, అన్ని ప్రక్కలా మూసిన సంచి పూర్తి అవుతుంది. దాన్ని టేబిల్ పైన పరచి, రెండు సమభాగాలుగా కత్తిరించండి. ఈ ఓపెన్ వైడున ప్రతి ముక్కకూ ఎదరగా ఉండే అవతలివేపు కూడా కత్తిరించాలి. నిక్కర్ బాటమ్ మీద ప్లీట్సుతో దాన్ని కుట్టి, అవతలి అంచును హెమ్ చేయండి. లేదా బైండ్ చేయండి.

గరారా (కాలీ కట్)

19-వ పాఠం

కొలతలు :

పొడవు 36", నీట్ 36".

వర్కింగ్ స్కేల్ : $\frac{1}{2}$ నీట్ 18".

భాగం-ఎ (కాలీ)

ఎ బి-అనే నిర్మాణ రేఖను గీసి, దాని మీద ఒకచోట 0-అనే బిందువును గుర్తించండి.

1-0 పొడవు తగ్గింపు 1".

బిందువులు 0, 1 నుంచి అడ్డంగా చదరపు గీత.

2-0 $\frac{1}{2}$ వర్కింగ్ స్కేల్.

3-1 $\frac{1}{2}$ గుడ్డ వెడల్పు తగ్గింపు (2-0). 3, 2 కలిపి పైకి పొడిగించండి.

4-2 1", 4, 0 కలపాలి.

5-4 1-0కు సమానం, డ్రాప్తో చూపినట్లుగా 5 నుంచి 1కి షేప్ తియ్యాలి.

భాగం-బి (చిన్న కాలీ)

సి డి అనే నిర్మాణ రేఖను గీచి, దాని మీద ఒక చోట 0-అనే బిందువును గుర్తించండి.

1-0 $\frac{1}{2}$ వర్కింగ్ స్కేల్.

2-1 4"; బిందువులు 0, 1, 2 నుంచి అడ్డంగా చదరపు గీత.

3-0 $\frac{1}{2}$ వర్కింగ్ స్కేల్.

4-1 $\frac{1}{2}$ వర్కింగ్ స్కేల్—తగ్గింపు 1"; 4, 3 కలపండి.

5-2 $\frac{3}{4}$ ", డ్రాప్తో లాగా 4 నుంచి 5 కు షేప్ తియ్యండి.

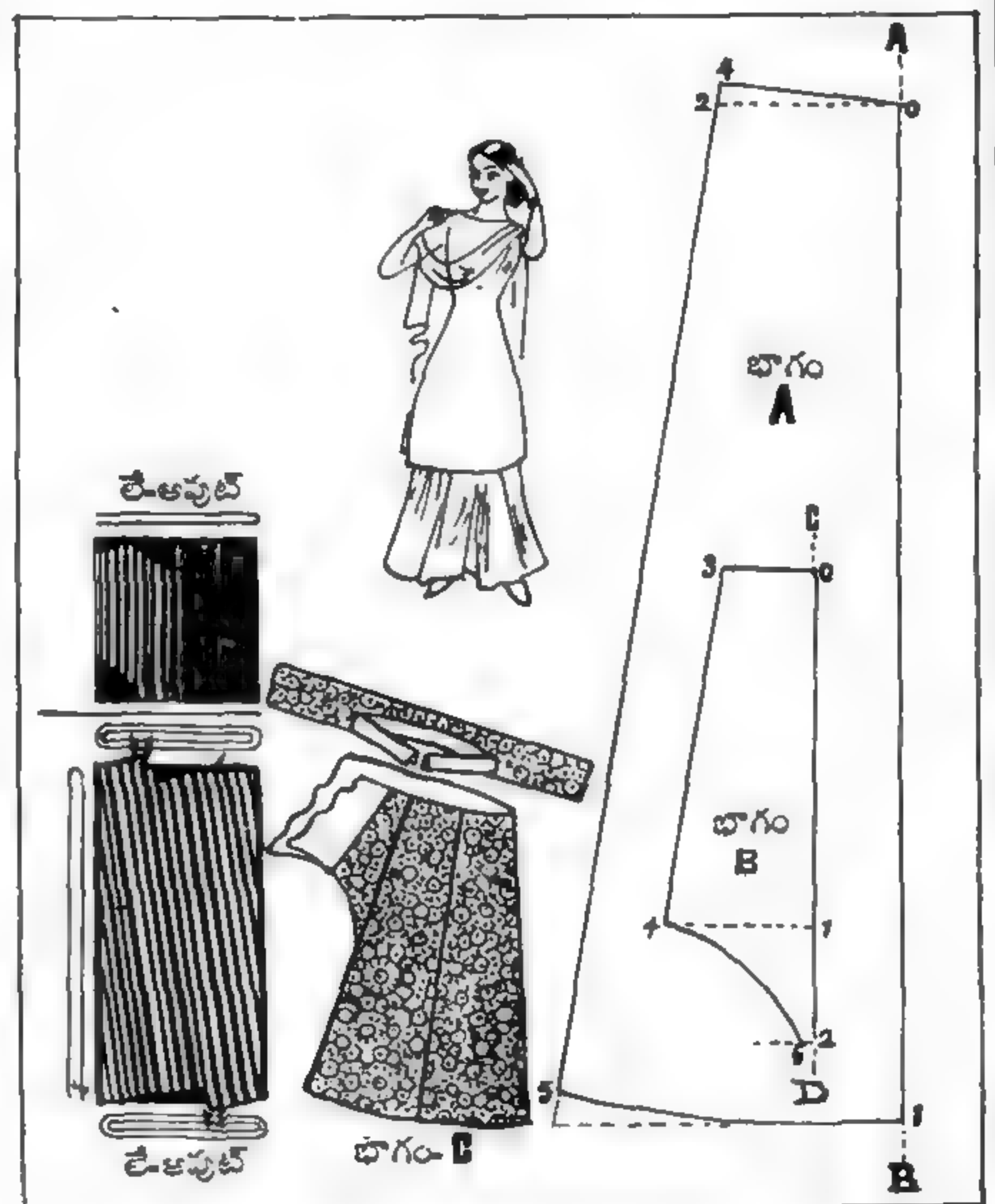
కాలీ నుండి కత్తిరింపు

కాలీ కటింగ్ పొడవుకి రెట్టింపు +6" కు సమానమైన గుడ్డను తీసుకోండి. బట్ట పొడవును మధ్యగా మడవండి. ఒక చివరని వెడల్పు కాలీ యొక్క ప్రక్క వెడల్పుకి సమానం గాను, రెండవ చివరని వెడల్పు కాలీయొక్క అవతలి భాగపు వెడల్పుకి సమానం గాను ఉండేట్లు— ఇప్పుడు గుడ్డ వెడల్పును అడ్డంగా మడవండి. తరువాత రే-అవుట్ ఎ-లో లాగా గుడ్డను వెనక్కి మడవాలి. రెండు ప్రక్కల మడతల్ని కత్తిరించాలి. పై రెండు పొరల నెల్యెడ్జిల

ప్రక్కనే క్రింది రెండు పొరలనూ కత్తిరిస్తే, ఎసిమిడి వేరు వేరు కాలీలు తయారవుతాయి.

గరారాకు రెండు ప్రక్కలా 4 కాలీలు కుట్టేటప్పుడు—ప్రతి కాలీయొక్క నిలువు వేపునూ అవతలి కాలీయొక్క బయాస్ ప్రక్కకు కుట్టాలి.

ఇప్పుడు — $\frac{1}{2}$ వర్కింగ్ స్కేల్ + 4" పొడవు గల గుడ్డను తీసుకోండి. గుడ్డ వెడల్పును మధ్యగా మడిచి, మళ్ళీ రెండు నెల్యెడ్జిలు ఉండే ప్రక్కను మడవండి. దీని వెడల్పు భాగం-బి డ్రాప్తో చూపినట్లుగా, $\frac{1}{2}$ వర్కింగ్ స్కేల్ తగ్గింపు 1"కు సమానంగా ఉండాలి. నాలుగ్గా మడిచిన బట్టనుంచి నాలుగు చిన్న కాలీ ముక్కలు కత్తిరించండి. తరువాత—మిగిలిన గుడ్డ నుంచి పొడవులో నీట్ కొలతకు సమానంగా ఉండేట్లు

4" వెడల్పు గల వెయిస్టు నెపాను కత్తిరించండి. ఈ రకం గరారాకు బట్ట అంచనా ఈ విధంగా వేసుకోవచ్చు (గరారా కటింగ్ పొడవుకు $2\frac{1}{2}$ రెట్లు + 4").

భాగం - సి

కాలీయొక్క ఒక కాలు, నెపాల కూర్పును చిత్రిస్తుంది. మొత్తం మీద 8 పెద్ద కాలీలు, 4 చిన్న కాలీలు కత్తిరించి, ఈ భాగంలో చూపినట్లుగా కుట్టాలి.

ఇస్మత్ చుగ్తాయ్

‘పద్మశ్రీ’ అవార్డు (1976) పొందిన ఇస్మత్ చుగ్తాయ్ సుప్రసిద్ధ రచయిత్రి. ఉర్దూ సాహిత్యానికి ఆమె చేసిన సేవకు చిహ్నంగా, భారత ప్రభుత్వం ఆమెను ‘పద్మశ్రీ’గా గౌరవించింది.

ఇస్మత్ చుగ్తాయ్ వయసు 60 సంవత్సరాలు. ఆమె తండ్రి కీ. శే. కాసిమ్ బేగ్ చుగ్తాయ్ డిప్యూటీ కలెక్టర్ గనూ, జడ్జిగానూ వుండేవారు. ఉర్దూ రచయితగా పేరు గాంచిన (కీ. శే.) అజీమ్ బేగ్ చుగ్తాయ్ ఆమె అన్నగారు.

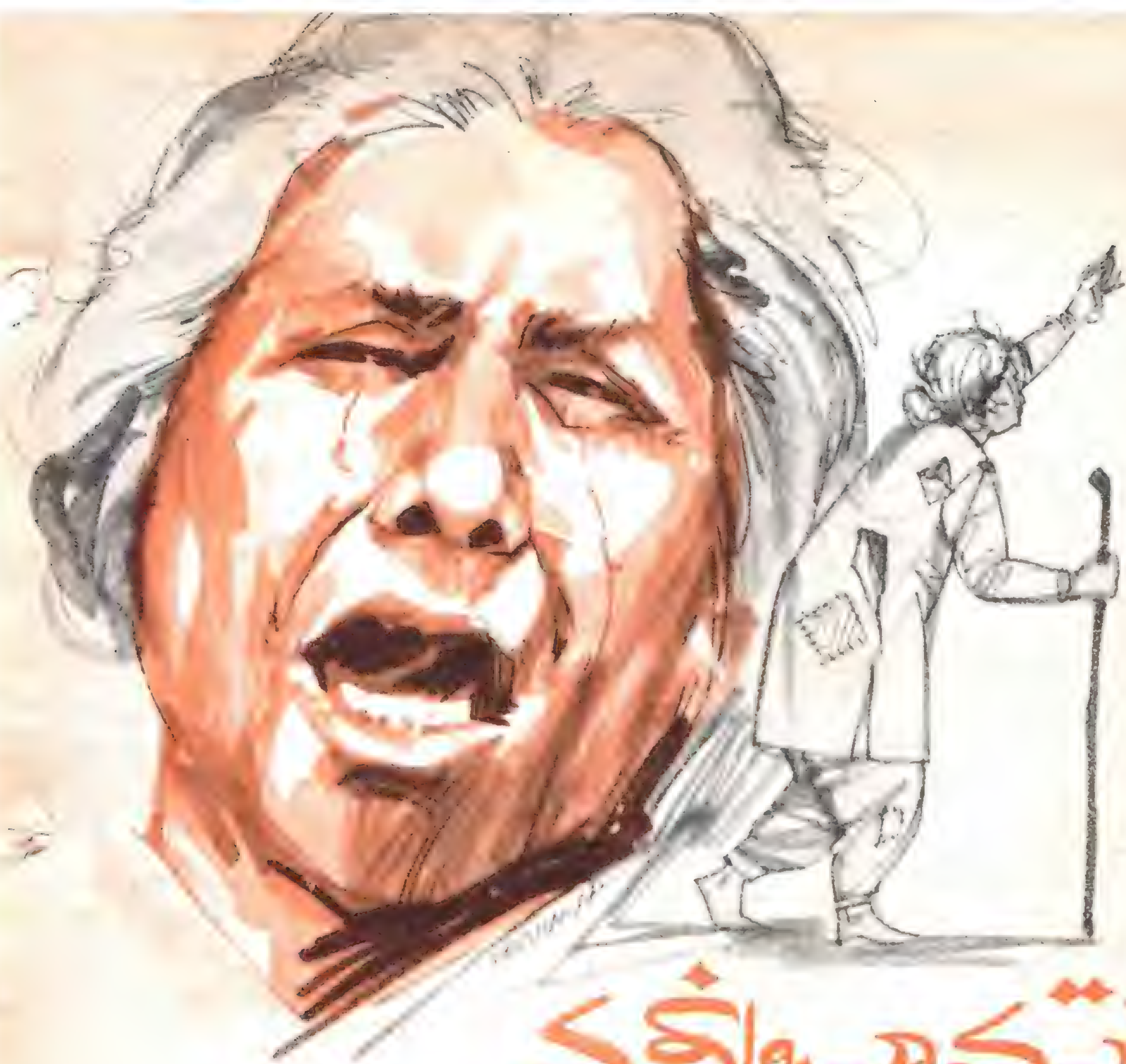
ఇస్మత్ చుగ్తాయ్ అలిఫుర్ రోహా, లక్నో రోహా చదువుకొని, 1936 లో బి. ఏ. డిగ్రీ పుచ్చుకున్నారు. ‘39 లో ‘బి. టి.’ పరీక్ష పాసయ్యారు. బరైల్ హైస్కూలుకు హెడ్ మిస్ట్రెస్ గా కొంతకాలం; జోర్ హూర్ ప్రీల కాలేజీ ప్రెసిపెంట్ గా కొంతకాలం పనిచేశారు. 1940 నుంచి ఆమె బొంబాయిలో ‘ఇన్ స్పెక్ట్రెస్ ఆఫ్ స్కూల్స్’ ఉద్యోగం చేశారు; తర్వాత సూపరింటెండెంట్ కూడా అయ్యారు.

సుప్రసిద్ధ చలన చిత్ర రచయిత, దర్శకుడు, నిర్మాత అయిన షహీద్ లతీఫ్ లో 1942లో ఆమెకు వివాహం జరిగింది. 1967లో షహీద్ లతీఫ్ కాలధర్మం చెందారు.

చిన్నతనం నుంచి వున్న సాహిత్యాభిలాషరే ఇస్మత్ చాలా కథలు, నవలలు నాటికలూ రాశారు. ‘తన్ హాయ్ కా జహార్’ అన్న నాటకానికి 1975 లో ‘గారిడ్ బహుమతి’ లభించింది. బుజ్ దిర్, దర్వాజా, ఆర్జూ, సోనే కి చిడియా మొదలైన చిత్రాలను కూడా ఆమె కథలు నమకూర్చారు. ‘గరమ్ హవా’ చిత్రకథకు ఆమెకు కైఫీ ఆజ్మీతోపాటు ‘రాష్ట్రపతి బహుమతి’ లభించింది.

ఇస్మత్-రాసిన ‘నన్నీ బమ్మ’ (ఆమె ఉర్దూలో రాసిన కథకు అనువాదం) అనే కథను పక్క-పేజీలలో చదవగలరు.

నక్షావామి

నన్నీ బామ్మ ఆసలు పేరేమిటో దేవుడికే తెలియాలి. ఆమెను ఎవరూ ఎన్నడూ ఆసలు పేరుతో పిలిచినట్టు తెలియదు. సందుగొందుల్లో ఆమె చీమిడి ముక్కు తుడుచుకుంటూ అర్థం లేకుండా తిరిగిన రోజుల్లో ఆమెను “బాప్తాన్ బిడ్డ” అన్నారు. ఆమె పెళ్ళిచేసుకున్నాక కొంత కాలంపాటు “బషీర్ పెళ్ళాం” అన్నారు. తరవాత ఆమె కూతురు బిస్మిల్లా పుట్టినాక ఆమె “బిస్మిల్లా తల్లి” అయింది. బిస్మిల్లా నన్నీని ప్రసవించి చనిపోయాక ఆమె “నన్నీ బామ్మ” అయింది. బతికినన్నాళ్ళూ ఆమెకు అదే పేరు నిలిచిపోయింది.

ఆమె చెయ్యని వృత్తి అంటూ లేదు. గాజు వస్తువులు వగలగొట్టకుండా పట్టుకోటం చాతనయిన నాడు ఆమెను ఒక ఇంట పనికి పెట్టుకుని, తిండి, పాతబట్టలూ ఇచ్చారు. ఆమె ఆ ఇంట అమాం బాపతు పనులన్నీ చేస్తూ వచ్చింది.

నన్నీ బామ్మ తన వాతావరణం నుంచి, జీవిత పోరాటంలో తనకు లభించిన జయాపజయాల నుంచి ప్రపంచజ్ఞానం సంపాదించింది. ఆమె కొంతకాలం వంటరిక్కగా పని చేసింది. అయితే ఆమె వంటకంలో ఒకసారి బల్లిపడి, ఆ వృత్తికి స్వస్తి చెప్పారనిపించింది.

అటు తరవాత ఆమె ఇక్కడి మాటలు

అక్కడా, అక్కడి మాటరిక్కడా చేరవేసే పనిలో నిమగ్నురాలయింది. నిజానికి ఇది కొంత కాలంపాటు గిట్టుబాటుగా ఉండే వృత్తి. పోసుకోలు కబుర్లకు కొదవేమీలేదు. వాటిని చేర వేసే వాళ్ళకు ఆదరణ ఉన్నది. అయితే ఈ వృత్తిలో కూడా కొన్ని ప్రతిబంధకాలున్నాయి. అందుచేత బామ్మ అన్నిటికన్న లాభసాటి ఆయిన వృత్తి, అనగా పరువుగా ముష్టైర్లటం, గేపట్టింది.

ఆమె ప్రూణ శక్తి అద్భుతమైనది. ఎక్కడ ఏమి వండుతున్నదీ ఆమె పసికట్టేది. అందుచేత ఆమె మంచి వంటకాలు ఆయారయే ఇంట ప్రవేశించి, “ఏం వండుతున్నావు, చెల్లీ? పచ్చి

బటానీల్లా ఉండే?'' అని మాట వరసగా అనేది.

“వచ్చిబటానీలు ఒకంతట ఉడకవు. బంగాళా దుంపలు వండుతున్నాను.”

“ఎంత మంచి వాసనే, తల్లీ. మా బిస్మిల్లా నన్ను బతికుండగా ఎప్పుడూ బంగాళాదుంపలు తినేవాళ్ళం. ఇప్పుడో? బంగాళాదుంపల మొహం చూసి ఎన్నేళ్ళయిందో!....కొత్తిమీర వేళావుగా?”

“లేదు బామ్మ. వెనక దొడ్లో కొత్తిమీర మొక్కలు పెడితే పాకూరా వాళ్ళ కుక్క వచ్చి తినిపోయింది.”

“కొత్తిమీర వెయ్యకపోతే బంగాళాదుంప ఎందుకు పనికిరాదు. హాకిమజీ వద్ద నుంచి తీసుకురా.”

“లాభంలేదు. బామ్మ. నిన్న హాకిమజీ కొడుకు షబన్ మియా గారిపటం చించాడు. నేను వాణ్ణి తిట్టాను.”

“ఫరవాలేదు లేమ్మా. నాకని తెస్తారే. నీ పేరు కూడా ఎత్తను.”

వెంటనే బామ్మ బుద్ధా ముసుగు చేతపట్టుకుని చెప్పులు టకటక లాడిస్తూ హాకిమజీ ఇంటికి వెళ్ళేది. ఆమె బరువుగా ఊపిరి వీల్చుతూ, దొడ్డి సమీపంలో ఆగి, ఒక్కొక్క అంగుళమే కొత్తిమీర మడికేసి జరిగేది. ఒక ఆకు తుంపి. వేళ్ళ మధ్య నలిపి, వాసన చూసేది—వాసన చూడటం తప్ప తనకింకే ఉద్దేశమూ లేనట్లు. తరవాత ఆమె ఉపాయంగా కొన్ని మొక్కలు వీకి, వెళ్ళిపోయేది. ఈపాటి సహాయం చేసిన మీదట ఆమెకు వంటకంలో కొంతభాగం సహా బంగా లభించేది.

ఆమె చేతివాట మూలంగా వీధిలో ఆమెను అందరూ బాగా ఎరుగుదురు. తినటానికి, తాగటానికి ఏదన్నా కనిపించగానే ఆమెకు నోరూరేది. అవకాశం దొరికితే ఆమె చంటిపిల్లల పాల బుడ్డిలు కూడా కాజేసేది. ఆమె చక్కెరను గుప్పిళ్ళతో కాజేసేది. బెల్లం గడ్డలు చప్పున ఆమె నోట్లోకి వెళ్ళిపోయేవి. ఆమె వాటిని తన అంగుడుకు ఆతికించి పెట్టుకుని, వీలు దొరికి నప్పుడు నమిలి మింగేది. ఆమె వక్కపలుకులు ఏరి తన పజామా మడతలలో దాచేది, చపాతీలను బ్లాజర్ దాచుకునేది.

ఈ చర్యలు అందరూ ఎరుగుదురు. కాని పైకి అనటానికి సాహసించేవారు కారు. ఎవరైనా అంటే, ఆమె పెద్ద గలాభా సృష్టించేది. నోటి

కొచ్చిన ఒట్లన్నీ పెట్టుకునేది. తాను నిర్దోషినని ఖరాను మీద ప్రమాణం చెయ్యటానికి తాను నిర్ధవడటమేగాక, తన మీద నేరం మోపిన వాళ్ళను కూడా అలా చెయ్యమనేది. ఆమెను అంతటితో వదిలేసేవారు.

ఇది దొంగ ఎత్తని అందరికీ తెలుసు. కాని ఆమెచేత అసత్య ప్రమాణం చేయనిచ్చి, దేవుడికి అగ్రహం తెప్పించటం దేనికి?

బామ్మకు అన్నిటికన్న బాగా చేతవయినది అబద్ధాలు. ఈ కళలో ఆమెకు ఎవరూ సాటి రారు. ఇందుకుగాను ఆమెకు ఆమె ఎల్లప్పుడూ ధరించే ముసుగు చాలా సాయపడేది. ఆ వీధిలో ఆమె సమకాలికులైన పురుషులు కొందరు పోయారు. కొందరికి వార్తక్యంలో చత్వారం వచ్చింది. ఆమె తన ముసుగులో, కళ్ళకూ ముక్కుకూ అద్దంగా ఉండే గుడ్డ ముక్క తీసి పారేసింది. ఆమె తన ఆంగీ రోపం ఇంకేమీ ధరించేది కాదు. కాని వీపు మీద మాత్రం బుర్రా గారికి రెపరెపలాడేది.

ఆ బుర్రా ఇప్పుడు ఆమె అందాన్ని, కఠిన ఆకర్షణలనూ కప్పి పెట్టటానికి పనికిరాదు. కాని ఇంకా అనేక రకాలుగా పనికివస్తూండేది. అది చావగానూ, దుప్పటిగానూ, ముడిచి తల కింద పెట్టుకుంటే దిండుగానూ పనికివచ్చేది. ఎప్పుడైనా దారి తప్పి ఆమె స్నానం చేస్తే, అది తువాలుగా పనికి వచ్చేది. రోజూ అయిదుసార్లు సమాజ చేపటప్పుడు ఆమె దాన్ని తివానీగా వాడుకునేది. వీధిలో కుక్కలు తన మీద మొరిగినప్పుడు ఆమెకు ఆ ముసుగు దాలు లాగా పనికివచ్చేది. దొరికిప్పుడల్లా ఆమె గుడ్డ పీలికలు సంపాదించి, ముసుగుకు మాసికలు వేసుకునేది.

నన్నీబామ్మకు “అర్మకామ్” లేదు. ఆమె డ్యూటీమీద ఉండే నిసాయి. డ్యూటీ ఎక్కడ చేస్తే అక్కడ ఉండేది. ఇవాళ ఎవరింటిముందో వరండాలో ఉండేది. రేపు ఖాళీ గొడ్లసావట్లో ఉండేది. ఎవరన్నా ఆమెను వెళ్ళగొట్టితే, విర్యయంగా దిదానా ఎత్తేసి, మరోచోటికి వెళ్ళి పోయేది.

ఆమె తన ముసుగును తన చర్మంలాగే చూసుకునేది. ఆయితే తన మనుమరాలిని అంతకన్నా ఎక్కువగా ప్రేమించి, కోడి తన పిల్లలను రెక్కలచాటున రక్షించుకున్నట్లు రక్షించు కునేది. అస్తమానమూ ఆ పిల్లగురించే బెంగగా ఉంటూ, ఆమెను తన ఎదుటినుంచి అవతలికి

పోనిచ్చేది కాదు.

కాని సమయం అసన్నమయింది....ప్రకృతి నియమం ఎవరికొరకూ అగదు. మరొక విధంగా జరగవలసి ఉన్నది.

బామ్మ అవయవాలు వెనకటిలాగా నీని చెయ్యటంలేదు. చుట్టుపక్కల వాళ్ళమీద ఆమె చేసే దాఖు బెడిసి కొడుతున్నాయి. వాళ్ళు వెయ్యి కళ్ళతో కనిపెట్టుతూ, అప్రమత్తులై ఉంటున్నారు. అసహాయురాలైన బామ్మ విధిగా తీర్మానానికి రావలసినవచ్చింది: నన్నీకులవృత్తిలో ప్రవేశించింది. ఎంతో శ్రద్ధగా ఆలోచించి, ఆమెను దిహ్యుటిగారి ఇంట పనిలో పెట్టింది. నమ్మకమైన, పరువైన కుటుంబం. తిండి, బట్టా కాక నెలకు రూపాయిన్నర జీతం. అయితే బామ్మ నన్నీ వెనక నీడలాగా తారాల్లాడుతూ, ఆ పిల్ల ఒక్క షణం కనబడకపోతే తగని నస పెట్టేది.

ఒకనాటి మధ్యాహ్నం. దిహ్యుటి సాహెబ్ గారి భార్య, తన కొడుకు పెళ్ళి ప్రయత్నంమీద తన సోదరుడి ఇంటికి వెళ్ళింది. బామ్మ నేరేడు చెట్టు కింద విక్రాంతి తీసుకుంటున్నది. దిహ్యుటిసాహెబ్ వట్టివేళ్ళ తడికల వెనక గదిలో కునుకు తీస్తున్నాడు. నన్నీ అలిసిపోయి పంఖ తాడు లాగడం మానేసి, మత్తులోపడింది. పంఖ అకస్మాత్తుగా అగిపోయింది. దిహ్యుటి సాహెబ్ చప్పున నిద్రలేచాడు. ఆయనతోబాటు ఆయనలో ఉన్న నైతాను కూడా లేచాడు....

తూర్పుదేళంలో, యౌవనం వెనకబడిన ధనికులకు వైద్యులూ, హాకిములూ కోడితోబాటు ఇతర బౌషదాలూ, అనుసానాలూ చెప్పి, ధాతువుష్టి కలిగిస్తారు. నన్నీకూడా ఒకరకం కోడే.

బామ్మ కళ్ళు తెరిచిచూస్తే నన్నీ కనపడలేదు. వీధుల్లో కేకలుపెట్టి పిలిస్తే లాభం లేకపోయింది. అలిసి, అగ్రహవేళంతో రాత్రికి తన గది చేరింది. అక్కడ నన్నీ రెక్కవిరిగిన పక్షిలా, ఏమీ చూడలేని కళ్ళతో తేరిపారచూస్తూ, గోడను కరుచుకుని కనబడింది.

బామ్మ ఆమెను చూసి దయ్యమనుకుని దడుచు కున్నది. కాని ఆ సంగతి కప్పి పుచ్చటానికి ఆమె నన్నీని తిట్టిపోసింది: “పాపిష్టిదానా! ఇక్కడున్నావా? చావకపోయావా? కాళ్ళు విరిగేటట్లు నీకోసం ఇల్లిల్లా వెతికితినే! నిన్ను గురించి దిహ్యుటిసాహెబ్ చెబితేగాని నీరోగం కుదరదు. నిన్ను చావగొట్టినా పాపంలేదు.”

కాని నన్నీ పరిస్థితి ఎంతకాలం దాగుతుంది? భయంకరమైన సత్యాన్ని తెలుసుకుని ఆమె ఏడ్చి, రాగాలు పెట్టింది. కాని లాభంలేదు. నిజం బయటికి ప్రాక్కింది. చుట్టుపక్కలవాళ్ళు నిర్భాంతపోయారు. తప్పు చేసినవాడు దివ్యుడేగాని కొడుకైతే మందలింపుతో సరిపోయేది....కాని జరిగినది అది కాదు. వీధి కంఠకూ పురానా మనిషి, ముగ్గురు మనమలకు తాత....నిత్యమూ అయిదుసార్లు నమాజు చేసే మతాభిమాని, దివ్యుడేసాబే ఇంత పని చేశాడు: ఆయన మనీదుకు ఒక తివానీ, కొన్ని కుండలూ ఇచ్చి నెల అయింది. నోరు తెరిచి పదిమందికీ చెప్పినా, ఆమె మాటలు ఎవరూ నమ్మరు.

ఇతరుల దయా దర్మ దిచ్చం మీదే బ్రతికే బామ్మ ఈ పాపాన్ని ప్రతిఘటించలేదు. ఆమె తన నిస్సహాయత కొద్దీ ఏడ్చింది—వీధిరులకు అదే విముక్తి మార్గం. ఆమె నన్నీ వీపుకు కావడం పెట్టింది. నన్నీ చేత సత్తు పిండి తినిపించింది. ఈ చావు దెబ్బను ఆమె మౌనంగా సహించింది. నన్నీ మూడు రోజులు విక్రాంతి అనంతరం లేచి తిరగసాగింది. గతం గతమైపోయింది.

కాని ఆ వీధిలో ఉండే పవిత్రతగల ఇల్లాళ్ళు మాత్రం ఈ సంగతి మరవలేదు. వాళ్ళు నన్నీని తమ ఇళ్ళకు పిలిపించి, రహస్యంగా వివరాలడిగారు. వాళ్ళ బుజ్జిగింపులకు లోబడక నన్నీ, "నేను చెప్పను. బామ్మ చావగోడుతుంది." అన్నది.

కూటికి లేచి అప్పిల్ల ముండు ఆ ఇల్లాళ్ళు మిలాయిలూ, చిన్న చిన్న బహుమానాలూ, గజాలూ అవీ ఉండారు. అప్పుడు వాళ్ళు "ఏం జరిగింది?" "నువ్వేం చేశావు?" అని వాళ్ళ అడిగితే ఆ అమాయకురాలు వివరాలు బయట పెట్టేసింది. ఆ ఇల్లాళ్ళు తమ కిరికిరిలు కొంగుల చాలున దాచుకోవాలని ప్రయత్నించి కూడా, పైకి వెటకారంగా నవ్వుతూ వివరాలు చెప్పుకున్నారు.

నన్నీ ఈ సంఘటనను పూర్తిగా మరిచి పోయింది. కాని ప్రకృతి అపచారాన్ని ఎన్నటికీ మరవదు. సమస్తమూ తెలిసిన దాని స్మృతిలో అంతా దాగి ఉండి, సమయం వచ్చినప్పుడు బయటికి వస్తుంది. మొగ్గును అకాలంగా వికసింప జేయటానికి మనుషులు ప్రయత్నించవచ్చు. ప్రోద్బల ప్రభావం వల్ల మొగ్గు విచ్చుకుంటుంది. ఆయితే వెంటనే రెక్కలు ముడుచుకుని, వాడి పోతుంది.

నన్నీ నుంచి అనేక మృదువైన, పట్టులాటి పూ రెక్కలు వాడి, రాలిపోయాయి. ముగ్ధత్వం పోయి దాని స్థానంలో "ఈ ప్రపంచంతో ఏమిటి?" అన్న భావం వచ్చి కూర్చున్నది.

సామాన్యంగా బాల్యం నింపాడిగానూ, సంకోచంతోనూ నిగ్గుతో కూడిన కన్యాత్వం కింద పరిణమిస్తుంది. కాని నన్నీ విషయంలో ఈ దళ రేకపోయింది. ఆమె ఏకంగా ప్రీత్యంలోకి గభాల్ని దూకింది. అడవిల్లలో జరిగే సహజ పరిణామ ప్రక్రియ చాలా అప్లడగరమూ, ఆకర్షనంతమూ అయినది; వర్ణనాతీతమైనది. చివరకు ఆమె నిర్దుష్టమైన ప్రీతిగా రూపొందుతుంది. కాని నన్నీ విషయంలో ఈ పరిణామం అస్తవ్యస్త మయింది. రూపుదార్చే ఆమె ఆకారం మీద రాక్షసి పాదం పడి, వికారమైన మాంసపు ముద్ద మిగిలిపోయింది. కుమ్మరి మట్టి సుద్దతో అంద మైన బొమ్మను చేశాడు, కాని ప్రమాదవశాత్తు అది సృష్టికర్త మోకాలుకింద నలిగింది.

నన్నీ చేష్టలకు ఊరు గొల్లుమంది. ఆమె కోసం దివ్యుడేసాబ్, ఆయన కొడుకు పోట్లాడు కున్నారు. కమ్మరి రాజ్యా మండిపోయి మనీదులో ఇమామ్ను తన్నబోతే నలుగురూ అడ్డుపడ్డారు. ఆ తర్వాత నన్నీ సిద్దిక్ పహల్వాన్ దాయాదితో ఉంటున్నట్లు తెలియ వచ్చింది.

నన్నీకి నిలకడలేదు. అది ఆమెకు సాధ్యం

కాదు. నన్నీ, సిద్దిక్ పహల్వాన్ దాయాదీ చేసే చేష్టలు ఊళ్ళోవాళ్ళకు మింగుడు పడలేదు. అలాటి వాళ్ళకు అక్కడ గిరాకీ....చివరికి వాళ్ళిద్దరూ చేరినది కూడా అక్కడికే.

నన్నీ లేచిపోయే రోజున బామ్మకు ఏ మాత్రమూ తెలియదు. అప్పటికి మూడు రోజులుగా నన్నీ బొత్తిగా బెల్లం కొట్టిన రాయి అయి పోయింది. మాటకు మాట చెప్పదు. ఆకాశం కేసి యదాలాపంగా చూస్తూ ఉంటుంది.

"నన్నీ, తిండి తిను." అని బామ్మ బతిమాలేది.

"బామ్మ, ఆకలిగా లేదు."

"నన్నీ, చాలా పొద్దుపోయింది. పడుకోమ్మా"

"నిద్ర రావటం లేదు బామ్మ."

రాత్రిపూట నన్నీ బామ్మ కాళ్ళు పట్టుతూ, నిద్రపోమ్మని బతిమాలేది.

ముందరి వసారాలో ఏదో అలికిడి అయి బామ్మ నిద్రలేచి, తిట్లకు ఉపక్రమించింది. "ఇంకా మేలుకుసున్నావా? ఏం చేస్తున్నావు. నన్నీ? ఇంక సహించేదిలేదు....నా కొంప కూడా అసవిత్రం చేద్దామనుకున్నావా? నీతో ఎవరా దిక్కుమాలిన వెధవ?"

బామ్మ చప్పున పక్కమీది నుంచి లేచింది. కాని ఆమెకు కనిపించినది - ఉదయపు ప్రార్థన చేస్తున్న నన్నీ.

ఆ ఉదయమే నన్నీ మాయమయింది.

నగరాల నుంచి వచ్చే వాళ్ళు రకరకాల కథలు చెప్పేవాళ్ళు. రుజువులేని వార్తలు. నన్నీ ఇప్పుడు ఎవరో నవాబు జనానాలో ఉన్నదనీ, బేగమ్ వైభోగలన్నీ అనుభవిస్తున్నదనీ ఎవరో అన్నారు.

కాని అందరితోనూ బామ్మ ఒకే మొక్క చెప్పేది: "కలరా తగిలి నన్నీ అకస్మాత్తుగా చచ్చిపోయింది."

భర్త, భార్య ఇద్దరూ ఓ మూల కూచుని పినిమా చూస్తున్నారు. ఒక ప్రజయ ఘట్టం వచ్చింది. అది చూస్తూ భార్య— "చూశారా! వాళ్ళిద్దరూ ఎంత గొప్పగా ప్రేమించుకుంటున్నారో—మనమూ వున్నాం ఎందుకూ?" అన్నది పెడమొహం పెట్టి. భర్త నవ్వాడు. నవ్వి— "పిచ్చిదానా! అలా ప్రేమించుకోడానికి వాళ్ళకి ఎంతెంత డబ్బు ఇస్తారో నీకేం తెలుసే?" అని సమయం వచ్చింది కదా అని, తను విన్న 'పాత జోకు' వాడాడు. భార్య అదోలా చూసింది. "పోనీ, అందులో సగం డబ్బు నాకీవ్వండి. ఇస్తే నేను మాత్రం మిమ్మల్ని ప్రేమించనేమిటి—?" అన్నది గోముగా. భర్త భుజం మీద చెయ్యివేసి.

[ఇద్దరు గాయనీమణులు : 11 వ పేజీ నుంచి]
రచయితలు వెలిబుచ్చిన భావాలకూ, ఆయా
సంగీతకర్తలు సమకూర్చిన సంగీతానికి తగిన
న్యాయం చెయ్యడానికి ప్రయత్నిస్తూ ఉంటాను”
అంటుంది ఆమె.

రూనా తండ్రి పళ్ళిమ పాకిస్థాన్ లో చిప్ కస్తమ్మ
కలెక్టరుగా పని చేసేవారు. ప్రస్తుతం ఆయన
బంగ్లాదేశ్ లో ఆదే పదవిని నిర్వహిస్తున్నారు.
అలా రూనా కూడా తల్లిదండ్రులతో బంగ్లాదేశ్
చేరుకుంది. “బంగ్లాదేశ్ లో ఇవాళ ఏలా వంద
చిత్రాలదాకా రూపొందుతున్నాయి. ఆ చిత్రాలలో
నాకు పాడడానికి ఎన్నో అవకాశాలు లభిస్తున్నాయి”
అంటుంది ఆమె.

వీటన్నిటినిబట్టి చూస్తే ఇటీవల ఆమె భారత
దేశానికి వచ్చి ‘సంగీత సంచలనం’గా పేరు
తెచ్చుకోవడంలో విశేషమేమీ లేదనిపిస్తుంది. ఢిల్లీ,
బొంబాయి టెలివిజన్ కేంద్రాలు రూనా లైలాను
భారతీయులకు మరింత సన్నిహితం చేశాయి.
ఆమె కచేరీలు చాలామందిని ఆకర్షించాయి.
వాటిలో ఆమె పాడిన పాటలు పాడుకుంటూ
కనిపించే గానరసికులు బొంబాయి, ఢిల్లీలలో
ఎందరో కనిపించడం విశేషం!

రూనా ప్రతిభ హిందీ చిత్ర నిర్మాతలను కూడా
ఆకర్షించింది. ఆమె అప్పుడే రెండు హిందీ
చిత్రాల కోసం నేపథ్య గీతాలు పాడింది. ‘రూనా
చక్కని గాయని. ఆమెకు మంచి భవిష్యత్తు
ఉంది’ అన్నారు రూనా పాట రికార్డింగుకు వచ్చి
ఆమెను అభినందించిన ప్రసిద్ధ గాయని లతా
మంగేష్కర్.

భారతీయ చిత్రాలలో విరివిగా పాడడానికి
రూనాకు వెంటనే వీలు కాదు. ఆయినా ఆమె
కచేరీలు చెయ్యడం ద్వారా భారతీయ రసికులను
మెప్పించాలని అనుకుంటున్నది. “ఒకరిద్దరు
భారతీయ చిత్ర నిర్మాతలు నన్ను తమ చిత్రాలలో
వేషాలు కూడా వెయ్యమని అడిగారు” అంటుంది
కుమారి రూనాలైలా. రూనా పేరుతో బాటు
కనిపించే లైలా - ఆమె తల్లి పేరు. “పేరు
ప్రఖ్యాతులు తెచ్చుకుంటున్న పిల్లలు ఇలా తల్లి
పేరుకు ప్రాధాన్యం ఇవ్వడం సమంజసమేకదా?”
అంటారు రూనాలైలా తల్లి చలోక్తిగా.

చక్కని శరీరమూ, అంతకన్నా చక్కని
శారీరమూ రూనాలైలా ప్రత్యేకతలు. అందుకే
‘తన గంధర్వగానంతో ఆమె అంతర్జాతీయ వ్యాప్తి
సంపాదించే రోజు ఎంతో దగ్గరలోనే ఉంది’
అంటున్నారు సంగీతవేత్తలు : *

బామ్మ నన్నీ కోసం మైల కూడా పట్టింది.
ఆమె మతి ఏమాత్రమో చలించినట్లు కూడా
కనబడింది. దారేపామ్మేవాళ్ళు ఆమె ఒంటరి
తనం మీద విసుర్లు విసిరేవాళ్ళు.

“బామ్మ, ఇప్పుడు ఎవరినన్నా పెళ్ళాడు.”

“ఎవరిని పెళ్ళాడను? అన్నట్లు, నీ మొగుట్టి
ఇక్కడికి పట్టుకురా” “నీ కొడుకును నా దగ్గరికి
పంపించు,” అనేది బామ్మ మందిపడి.

కాని బామ్మను ఎక్కువగా వీడించినవి వీధిలో
కోతులు. అవి ఆ అవీధిలోనే పుట్టి, ఇళ్ళ కప్పుల
మీదా, చెట్లమీదా పెరిగాయి. వాటికి ఊళ్ళోవాళ్ళూ,
వాళ్ళమంచి చెడ్డలూ బాగా తెలుసు. మగవాళ్ళవల్ల
కీడు, పిల్లలు ఆకతాయిలు, ఆడవాళ్ళు పిరికివాళ్ళు.
ఇదీ కోతులు తమ అనుభవం నుంచి నేర్చిన
జ్ఞానం. అయితే బామ్మ కూడా ఈ కోతుల మధ్య
పెరిగినదే. వీధిలో ఏ కుర్రాడి చేతినుంచో
ఉండేలు బద్ద తీసుకుని, ముసుగుతలకు చుట్టుకుని,

వప్పు దినుసులకు పురుగు పుట్రా పట్టకుండా
ఉండాలంటే - అవి ఉంచిన డబ్బాలలో
ఎండిన వేపాకులు వేసి పెట్టాలి.

కోతులను రాళ్ళతో కొట్టేది. క్షణంపాటు కోతులు
దిమ్మరపోయేవి. ఆ తరవాత ఆమెను లక్ష్య
పెట్టేవికావు. ఆమె ఏం చేసినా అవి తమ దారిన
తాము తాపీగా ఇళ్ళు కప్పులమీద తిరుగుతూ,
దూకటం అభ్యసించేవి.

కోతులు బామ్మమీద ప్రత్యేకంగా వగవట్టాయి.
లేకపోలే, ఇతర ఇళ్ళలో ఇంకా మంచి వస్తువులు
ఉండగా, అవి బామ్మ కూడబెట్టుకున్న రాత్తెల
తుంపులే ఎందుకు కాజెయ్యాలి? ఆ ఎర్ర తోకగల
పోకిరి కోతి, బామ్మకు ప్రాణప్రదమైన దిండును
తీసుకుని, ఇంటి కప్పుమీదికి ఎందుకు పోవాలి?
నన్నీ తరవాత ఈ దిండే బామ్మకు పంచ
ప్రాణాలు. ఆమె మంచి దారంతో ఎంతో శ్రద్ధగా
ఈ దిండు కుట్టింది. అడవిల్ల తనకిష్టమైన
బొమ్మను దువ్వినట్టు బామ్మ ఈ దిండును
దువ్వేది. ఆమె తన కష్టాలన్నీ ఆ దిండుకు
చెప్పుకునేది. నోరూ వాయీ లేకపోయినా ఆ దిండు

అంతా సానుభూతితో చూస్తూ, ప్రపంచం క్రూరంగా
పొడిచేపోట్లకు దాలులాగా అడ్డం ఉండేది. ఏదైనా
కొత్తగాయం తగిలినప్పుడు బామ్మ ఆ దిండును
మరింత గాఢంగా కౌగలించుకుని, మంచి దారంతో
మరిన్ని కుట్లు వేసేది.

బామ్మ తన తలలోని పేలను తీసి గోడ
మీద కుక్కుతున్నది. వీధిలో వాళ్ళకు ఆమె
ముఖం కనబడకుండా ముసుగు అడ్డం ఉన్నది.
కోతి ఈ అవకాశం చూసుకుని, తాను కూర్చుని
ఉన్న చోట నుంచి దూకి, దిండు లాగేసుకుని,
కన్నుమూసి తెరిచేలోపల తిరిగి ఇంటి కప్పె
క్కింది. తన గుండెను ఎవరో చీల్చేసినట్లయింది
బామ్మకు. ఆమె మతిపోయినట్టుగా, నోటికి
వచ్చిన అవాచ్యాలు పలుకుతూ తిట్ల సాగింది.
వీధికి వీధి నిర్ధాంతపోయింది.

కోతుల ప్రదర్శన చిత్రంగా ఉంటుంది. మనం
కాస్త ఏమరుపాటుగా ఉంటే చాలు, మన ఇంట్లో
నుంచి ఏ గ్లాసో, చెంబో మాయమవుతుంది.
కోతి దాన్ని తీసుకుని ఏ కప్పుమీదికో, గోడమీదికో
వెళ్ళి, దానితో మనని ఉడికిస్తుంది. వస్తువు
పోగొట్టుకున్న మనిషి ఏ చిరుతిండో, ఉల్లిపాయో,
రాత్తెముక్కో, అరటిపండ్తో ఇస్తే, సాధ్యమైనంత
వరకు దొరికిన తిండి అంతా మెక్కి, వస్తువు
కింద పారేసి, కోతి మరో చోటికి వెళ్ళిపోతుంది.

బామ్మ కోతికి తాను ఎంతోకాలంగా దాచుకుని
ఉన్న అహారమంతా ఇచ్చింది. కోతి అంతా తిని
కూడా దిండును వదిలెయ్యలేదు. బామ్మ కృషి
ఎంతమాత్రమూ ఫలించలేదు. కోతి తన వాడి
గోళ్ళతో దిండు నుంచి, ఉల్లిపాయను ఒలిచినట్లు,
పొరలు తీయసాగింది. ఒక్కొక్క పొరే వచ్చే
స్తుంటే బామ్మ గుండెలో ఒక్కొక్క కొత్తగాయం
అయినట్లున్నది. ఆమెలో వ్యధా, ఆదుర్దా కని
పించాయి. దిండు తాలూకు అఖరు పొర కూడా
పోయాక, కోతి-దిండు లోపల పెట్టికుట్టిన వేరు
వేరు వస్తువులు కిందపారేసింది. వాటిలో షబ్బాన్
రిబ్బనూ, మున్నీ పట్టు ముల్లరూ, హసీనా బాడీలూ,
మున్నీ అటబొమ్మ తాలూకు దుస్తులూ, రెహ్మాత్
ఉత్తరీయం మొదలైన దొంగసరుకు ఎంతో
బయటపడింది. ఆ కోతి గారడీ వాడిలాగా షేరాన్
కొడుకు ఉండేలు బద్దా, యాస్మీన్ చొక్కా,
అమినబీ పొడరు డబ్బీ, సకినబీ వెంటు బుడ్డి,
మసీదు ఇమామ్ గారి తావళమూ, బకేర్ మియా
ప్రార్థన తివానీ, బషీర్ ఖాన్ యుద్ధంలో సంపా

దించుకున్న పతకాలూ వర్షం కురిపించింది.

ఒక గొప్ప రహస్యం బట్టబయలయింది. అది జీవితమంతా శ్రమించి దొంగిలించి, భద్రంగానూ, రహస్యంగానూ చేర్చిపెట్టిన నిక్షేపం.

“దొంగ చచ్చినది....దీన్ని ఈ వీధి నుంచి వెళ్ళగొట్టండి.” అని సొత్తు పోయిన వాడు ఒకడు అరిచాడు “దాన్ని పోలీసులకు పట్టియ్యండి.” అన్నాడు మరొకడు.

“దాన్ని సోదా చెయ్యాలిసేందే. ఎవరు చూశారు? మిగతా పోయిన వస్తువులు కూడా దొరకవచ్చు.” అన్నాడు మూడోవాడు.

అందరూ ముసలిదాన్ని తిట్టారు. గొంతులు తారస్థాయి అందుకున్నాయి.

బామ్మ సిగ్గుతో తల వంచుకున్నది; ఆమె కంఠం ఎండిపోయింది. ఆ శ్రువులు ఇంకి పోయాయి. నాలుక అంగుడుకు అంటుకు పోయింది. ఆమె పరువు పోయింది. ఆ రాత్రి ఆమె తన చీకటి కొట్టులో ముడుచుకు కూర్చుని, బాధపడింది.

ఆమె తల్లిదండ్రుల మరణ దృశ్యం కళ్ళ ఎడట తాండవించింది. ఏ నాడో పోయిన తన ప్రിയ భర్త జ్ఞాపకాలూ, దిస్మిల్లా, నన్నీల జ్ఞాపకాలూ మనసులో తిరిగాయి. ఆమె కోకం మరింత దీనమయింది. ఆమె కొద్దిసేపు నిద్ర పోయి, ఏదో కల వచ్చి ఉరిక్కిపడేది. నిద్రలో పలవరించేది, మూలిగేది, ఏదేదీ. రెండు పగళ్ళూ, రెండు రాత్రులూ ఆమె ఈ చుక్కలో గడిపింది. ఒక్కొక్కసారి నవ్వి, వెర్రెత్తినట్టుగా అంతలో ఏదేదీ.

చుట్టుపక్కల వాళ్ళు దయదలచి, తమ ప్రవర్తనకు నొచ్చుకున్నారు. నిజానికి, ఏ నాడో పోగొట్టుకున్న ఆ వస్తువులు ఇప్పుడు ఎవరికి అవసరంలేదు. అవి ఏనాడో ఖర్చు పడ్డబో జమ అయ్యాయి. ఆమె ఇరుగు పొరుగు వాళ్ళ లక్షణికార్లని కాదు, కాని చేతివాటు జరిగినా వాళ్ళు ఇంతకాలమూ బతుకుతూనే వచ్చారు— అదే తార్కాణం. మున్నీకి ఇప్పుడు తన బొమ్మ ఉడుపు అవసరంలేదు. ఆమె ఆ దళ దాటింది. ఇంతా చేసి, ఆమె పొరుగు వాళ్ళకు ఆమెను ఇంకా శిక్షించాలన్న ఉద్దేశంలేదు. ఆమె మీద వాళ్ళకు పగలేదు.

ఒకవేళ బామ్మ ఆత్మగాని ఆ దిండులో

కరివేపాకు రెండు రోజులపాటు నిలవ ఉండా లంటే ఆ రెమ్మలు వవవలాడుతుండగానే తెచ్చి మంచి నీళ్ళతో వింపిన గ్లాసులో వేసి పెడితే—అవి వాడిపోవు; వాటి వాసవా చెడదు.

ఉండేమో. ఆ దిండు పేలికలూ, వారికలూ, అవుతుంటే బామ్మ హృదయాన్ని కూడా కోతి గోళ్ళూ, కోరలూ చించి చెండాడాయి.

తన భర్తను కోల్పోయినప్పుడు నన్నీ బామ్మ పడని అవమానమూ, బాధా సృష్టిలో ఉండదు. ఆమె చేతి గజాలను రాయితో చిట్ల గొట్టినప్పుడు ఆమె ఎంతో కాలం జీవించదని అందరూ అనుకున్నారు. దిస్మిల్లా శవాన్ని గుడ్డలో చుట్టినప్పుడు అదే ఆమెకు అఖరు దెబ్బ అను కున్నారు. నన్నీ రేచిపోవటం ఖలమైన దెబ్బ. ఆ దెబ్బకు తట్టుకోవటం తనవల్ల కాదని బామ్మే అనుకున్నది.

పుట్టినది లగాయకు ఇప్పటిదాకా బామ్మకు రాని రోగంలేదు. మహుచికం ఆమె ముఖానా, శరీరం మీదా చెరగని ముద్రలు వేసింది. ఏటా ఆమెకు కలరా వ్యాధి సోకేది.

వాళ్ళ మురికి బట్టలూ, నీళ్ళ మురికి బట్టలూ ఉరికి ఉరికి, ఆమె వేళ్ళు దెబ్బ తిన్నాయి. వాటి నిండా గాట్లూ మచ్చలూనూ; అంట్లు తోమి, తోమి ఆరిచేతులు నాశనమయ్యాయి. ఏడాదికి ఒకటి, రెండుసార్లు చీకట్లో మెట్లమీది నుంచి జారిపడి, రెండు, మూడు రోజులపాటు తీసుకుని, మళ్ళీ పనిలోకి వెళ్ళేది.

వెండిపాత్రలకు ఉప్పుపోతే వాటి హిడ పల్లెటి మచ్చలు వడతాయి. కనుక వాటికి ఉప్పు పోకకుండా జాగ్రత్త పడాలి.

—ఈ చిట్కాలు పంపినవారు శ్రీమతి చింతలపూడి ఉప

బామ్మ కిందటి జన్మవృత్తాంతం చెప్పగలవాడు దేవుడు ఒక్కడే. ఈ జన్మలో ఆమె చావును దిక్కరించిన అమరజీవి అన్న సంగతి అందరికీ తెలుసు. మృత్యువు ఆమెను స్పృశించ సాహసించ లేకపోయింది. ఆమె తన దుస్తులకు మానికలు వేసుకున్నదేగాని, ఎన్నడూ శవంమీది గుడ్డను పొరపాటున కూడా తాకలేదు—ఆమెకు ప్రాణ మంటే అంతతీసి, దావంటే అంత భయం. ఆ కారణంచేతనే చావు ఆమెను సమీపించలేక పోయిందేమో.

తెల్లవారుజామున బిస్తీవాడు బామ్మ మెట్లమీద దిగుసుకుపోయి కూర్చుని ఉండటం చూశాడు. నోరు తెరుచుకుని ఉన్నది. సగం మూసిన కళ్ళలోనూ, నోట్లోనూ ఈగలు ముసురుతున్నాయి. రోగద కూడా బామ్మ ఇలాగే కూర్చుని ఉండి, అకస్మాతుగా రేచి కళ్ళె ఉమ్మెయ్యటమూ, తన మీద సదభిప్రాయం రేచివాళ్ళను తిట్టి పొయ్యటమూ జరిగింది.

అయితే ఈ రోజు ఆమె శిథిలమయే మెట్లమీద ప్రాణం వదులుతూ, ప్రపంచాన్ని చివరసారి తిట్టి, చివరి సవాలు విసిరింది. ఆమె జీవితం ఎన్నడూ నీదాగా నడవలేదు. చావడంలో కూడా ఆమె సంప్రదాయాలను ఉల్లంఘించింది. ఆమె సానుభూతి పరులూ, అమెకోసం “ఏదేవాళ్ళూ” ఎంత ప్రయత్నించినా ఆమె అవయవాలు వంకర గానే దిగుసుకుని ఉండిపోయాయి గాని, సాఫీగా రాలేదు. కూర్చుని ఉన్న పాళంగానే ఆమె శవాన్ని గుడ్డలో చుట్టారు.

*

విచారణ దినంనాడు బాకా మృతులను నిలిచింది. బామ్మ తన సమాధి నుంచి చప్పునలేచి, ముష్టి వాళ్ళ పంక్తిలో నిలబడినట్టు నిలిచింది. దేవ దూతలను శాపనార్థాలు పెడుతూ, తొట్రుపడుతూ, కుంటుతూ నిరాత్ వంతెనమీదిగా నడిచింది. (పుణ్యాత్ములు ఈ వంతెనదాటి అల్లావద్దకు పోతారు.) ఆమె సర్వశక్తి స్వరూపుడైన అల్లా ఎడట నిలబడింది. ఆమెనుచూసి అల్లాకూడా, మానవజాతికి పెద్దమచ్చ అయిన బామ్మను చూసి తలవంచుకోవరిసి వచ్చింది. అల్లా దుఃఖిస్తే రక్తాశ్రువులు రాలాయి....అవిజారి బామ్మ సమాధి మీద పడ్డాయి. ఎర్ర గనగసారి పూలు ఎండలో గారికి కదలాడి, చచ్చిపోయిన మనిషిపట్ల గౌరవ ప్రకటన చేశాయి. □

వనిత సంవత్సర పరీక్ష

1975 జూలై ఒకటి నుంచి-1976 జూన్ 15వ తేదీవరకూ వెలువడిన 'వనిత' సంచికలలో వచ్చిన వివిధ విషయాలపై పోటీ ఇక్కడ వున్నది. ఈ పోటీ 25 ప్రశ్నలు. వీటికి సమాధానాలన్నీ ఈ 24 సంచికల్లోనే వుంటాయి. మీరు ఓపికగా వెతికి, సమాధానాలు రాసి పంపడమే. వేరే తెల్ల కాగితాల మీద, ప్రశ్నల నెంబర్లను ఉదహరిస్తూ, సమాధానాలు శుభ్రంగా, తెలిసేలా రాయాలి. రాసిన సమాధానాలను, ఆగస్టు 16వ తేదీలోగా మాకు చేరేలా పంపాలి. సమాధానాలన్నీ సరిగ్గా రాసిన వారందరికీ "బహుమతులు" పంపగలము. గెలుపొందినవారి పేర్లు సెప్టెంబర్ 15వ తేదీగల సంచికలో ప్రకటింప బడతాయి; ఆ వెంటనే ఉపయోగపడే బహుమతులు పంపబడతాయి. ఈ పరీక్షలో వనితలే పాల్గొనాలి. గడువు తేదీ దాటిపోయిన తర్వాత, చేరే సమాధానాలు ఎట్టి పరిస్థితిలోనూ పరిశీలించబడవు. సమాధానాలు పంపే కవరు పైన "వనిత సంవత్సర పరీక్ష" అని రాయవలసి వుంటుంది.

1. 'వాండా' అంటే? 'కాక్టస్' అంటే?

2. "ఆడవాళ్ళు మగవాళ్ళూ వేర్వేరుని నేను అనుకోను. శ్రీ పురుషులు ఒక నాణెం రెండు వైపుల వంటి వాళ్ళు. కనుక ఈ రెండు జాతులలో ఎవరు ఎక్కువ? ఎవరు తక్కువ అనే ప్రశ్నకు తావేలేదు!" అని చెప్పినవారెవరు?

3. నవంబర్ 17 ఎవరి వర్ధంతి?

4. 'వనిత' అప్పుడప్పుడు జరిపిన ప్రత్యేక గోష్ఠులలో పాల్గొన్న ప్రముఖులెవరెవరు? (15 జూన్ 76 సంచిక వరకు)

5. "మా వివాహం జరిగిన పద్దతిలో పురాతన సంప్రదాయాలనే మేము అనుసరించినప్పటికీ, కొంత ఆధునిక ధోరణిని, స్వతంత్ర భావాలను ప్రదర్శించాము....వేదమంత్రాలు సంస్కృతంలో వుండడంవల్ల, ప్రతి ఒక్కమాటనూ నేను పలికే ముందు పురోహితుడి ద్వారా దాని ఆర్థాన్ని తెలుసుకుని, అప్పుడు ఆ ప్రకారంగా ఉచ్చరించే దాన్ని. ఎంచేతంటే, మనం ఏ విషయాన్ని అంగీకరిస్తున్నామో, దాన్ని గురించి తెలుసుకుని వుండాలిగదా!" ఈ మాటలు చెప్పిన వారెవరు?

6. జంకోతాబే ఎవరు? ఆమె సాధించిన ఘనత ఏమిటి?

7. 1910 ఆగస్టు 27 న జన్మించిన గొప్ప వనిత ఎవరు? ఆమె గొప్పదనం రెండు మూడు వాక్యాలలో చెప్పగలరు.

8. ఆంధ్ర మహిళాసభ స్థాపించినవారు ఎవరు?

9. 'ఇకబెనా' 'బొన్నాయ్' అంటే ఏమిటి?

10. ప్రతి ఉదయమూ, వాకిలి కడిగి ముగ్గులు పెట్టడంలో పూర్వీకుల ఉద్దేశం ఏమిటి?

11. ప్రతిమాపాల్ చౌదరి ఘనత ఏమిటి?

12. జూన్ 15 వ తేదీ సంచిక వరకూ 'వనిత'లో వచ్చిన కథల్లో మీకు బాగా నచ్చిన కథ ఏది? ఎందువల్ల?

13. రుక్మిణీ ఆరుందేల్ ఎవరు? ఆమె ఘనత ఏమిటి? (నాలుగు వాక్యాలు)

14. చార్లెస్ బ్రాడ్లా అనే వ్యక్తి ఎవరు? ఆయన ఎవరిని ప్రభావితం చేశాడు?

15. 'అర్జున అవార్డ్' పొందిన తొలి మహిళ ఎవరు? ఆమె ఘనత ఏమిటి? (ఐదారు వాక్యాలలో రాస్తే చాలు)

16. "ఒక కప్పు నెనగపిండి, కప్పు గోధుమ పిండి, పావుకిలో కాబేజీ" ప్రధానంగా వుండే వంటకం పేరేమిటి? అది ఏ ప్రాంతానిది?

17. టెన్నిస్ ఆటలో ప్రావీణ్యం సంపాదించిన కొందరు వనితల పేర్లు చెప్పండి. అలాగే క్రికెట్టులో ప్రావీణ్యం సంపాదించిన వారి పేర్లు చెప్పండి.

18. 'మధుమేహం' అన్న జబ్బుకు బామ్మ గారు చెప్పిన వైద్యం ఏమిటి?

19. మాస్కోలో ఒక వనిత కాంస్య విగ్రహం ప్రతిష్ఠించబడింది. ఆ వనిత ఎవరు? ఆమె ఘనత ఏమిటి? (నాలుగు వాక్యాలు)

20. "అంతమంది పురుషుల మధ్య, నేను ఒక్కతనే శ్రీని కావడంతో, మొదటతా అదోలా వుండేది. ఆ తర్వాత, నేను అందుకు అలవాటు పడిపోయాను" అని చెప్పిన ఆ 'కాబ'లో ఒక్కగానొక్క వనిత పేరు?

21. 84 ఏళ్ళ వయసులో ఒంటరిగా విమానం నడుపుతూ తిరిగిన వనిత ఎవరు?

22. నేమియా చెడిపోకుండా, నిలవ వుండడానికి ఏం చెయ్యాలి? ఉల్లిపాయలు తరుగు తున్నప్పుడు కళ్ళమంట కొంతయినా తగ్గలంటే ఏం చెయ్యాలి?

23. 'వనిత'లో వచ్చిన ఏదైనా ముగ్గు వేసి చూపించాలి. ఏ సంచికలో వచ్చిందో రాయాలి. ముగ్గు వచ్చిన దానికంటే, పెద్ద నైజలో వుండాలి.

24. మల్లె పువ్వులో వుండే గొప్పదనం ఏమిటి?

25. "తలకు నీకాయ, కుంకుడు కాయలు వాడకుండా, నేను స్నానాల సబ్బు వాడుతుంటాను. నా జుట్టు ఎక్కువగా రాలిపోతున్నది. జుట్టు రాలిపోవడానికి సబ్బే కారణమా? కొందరేమో సబ్బు వాడడం వల్ల నా తల నెరసిపోయే ప్రమాదం వుందన్నారు. నిజమేనా?" అన్న ప్రశ్నకు ఏమని సమాధానం వచ్చింది? ఎవరి దగ్గర్నుంచి?

కావాలి అనుకుంటే కావలసినంత వినోదం!

రేడియో సిలోన్

రేడియో కార్యక్రమాల్లో ఇంటిల్లిపాదికి అనందం కలిగించాలంటే - 'రేడియో సిలోన్' కు మించినది లేదు! ఇంగ్లీషు, హిందీ, తెలుగు, తమిళం, కన్నడ, మలయాళ భాషల కార్యక్రమాల్లో స్పష్టత, స్వచ్ఛత కావాలంటే 'రేడియో సిలోన్' వినవలసిందే! రేడియోలో అన్ని స్టేషన్లూ త్రిప్పి చూడండి - ఏ స్టేషన్ విస్పష్టంగా విన వస్తుందో అది, కచ్చితంగా 'రేడియో సిలోన్'.

ఇంగ్లీషు-ప్రతిదినం
0600 to 1000 hrs

15525 KHZ (19 మీ)
9720 KHZ (31 మీ)
6075 KHZ (49 మీ)
1800 to 2300 hrs
15425 KHZ (19 మీ)
9720 KHZ (31 మీ)
7190 KHZ (41 మీ)

హిందీ-సోమవారం
0600 to 1000 hrs
1200 to 1400 hrs
1900 to 2300 hrs

మండి శనివారం వరకు
11800 KHZ (25 మీ)
7190 KHZ (41 మీ)
11800 KHZ (25 మీ)
6075 KHZ (49 మీ)

హిందీ-ఆదివారాలు మాత్రం

0600 to 1400 hrs
1900 to 2300 hrs

11800 KHZ (25 మీ)
7190 KHZ (41 మీ)
11800 KHZ (25 మీ)
6075 KHZ (49 మీ)

తమిళం-ప్రతిదినం
1630 to 1900 hrs

11800 KHZ (25 మీ)
6075 KHZ (49 మీ)

మలయాళం-ప్రతిదినం
1530 to 1630 hrs

11800 KHZ (25 మీ)
7190 KHZ (41 మీ)
6075 KHZ (49 మీ)

తెలుగు-ప్రతిదినం
1430 to 1530 hrs

11800 KHZ (25 మీ)
7190 KHZ (41 మీ)

కన్నడం-ప్రతిదినం
1400 to 1430 hrs

11800 KHZ (25 మీ)
7190 KHZ (41 మీ)

విదేశాలలో వ్యాపారాభివృద్ధి కోరుకునే ప్రకటన
దారులు ఈ విలాసాన్ని నంప్రదించండి.

రేడియో అడ్వర్టైసింగ్ సర్వీసెస్

సినిమా కోర్ట్

గాంధీ రోడ్

బొంబాయి 400039

ఫోన్ : 213048/7

గ్రామ్య : RADONDA

30, ఏప్రిల్ బ్రాస్ క్రాస్ స్క్వేర్

మందవల్లి పాక్కం

మదరాసు 800028

ఫోన్ : 73738

గ్రామ్య : RADONDA

పట్టు చీరలకు ప్రత్యేకమైన కొత్త షో - రూమ్

వివాహం, తక్కిన అన్ని శుభ
సందర్భాలలోనూ

రాణి

పట్టుచీరలు ధరించి ఆనందించండి!

కాంచీపురం, ఆరణి, ధర్మవరం, బెనారస్
పట్టుచీరలు ఉత్పత్తి ధరకే లభిస్తాయి!

రాణీ స్క్రిల్క్ హార్ డైజిన్

'జైన్ భవన్'

92/3 పాండిబజార్

(పనగల్ పార్క్ సమీపాన)

టి. నగర్, మద్రాసు-600 017

అన్ని రకాల మిల్లు చీరలు,
వాటికి తగినట్టు మేచ్ అయ్యే చోళీలు
తక్కువ ధరలో ప్రశస్తమైన
రకాలలో లభిస్తాయి

రాణి ఆదాయపొదుపు పతకంలో

చేరి లాభం పొందండి!